

Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej. Nr 7

Sport w aglomeracji poznańskiej

Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej

Numer 7

Redaktor serii:

Tomasz Kaczmarek Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Rada redakcyjna:

Wojciech Bonenberg Politechnika Poznańska

Wanda Gaczek Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Roman Jaszczak Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Andrzej Mizgajski Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

**Paweł Motek,
Tomasz Kossowski, Emilia Bogacka**

Sport w aglomeracji poznańskiej

Bogucki Wydawnictwo Naukowe • Poznań 2010

Autorzy:
Paweł Motek,
Tomasz Kossowski,
Emilia Bogacka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej,
ul. Dziegiełowa 27, 61-680 Poznań

Recenzent: prof. UAM dr hab. Zygmunt Młynarczyk

Fotografie na okładce: Sylwester Białowąs, Marek Kaczmarczyk, Maciej Nowaczyk,
archiwum urzędu gminy Tarnowo Podgórne

Seria wydawnicza
Centrum Badań Metropolitalnych UAM
ul. Dziegiełowa 27, 61-680 Poznań
tel./fax 61 829 63 36
cbm@amu.edu.pl
www.cbm.amu.edu.pl

Sekretarz redakcji: Michał Wójcicki

Publikacja finansowana ze środków
Rady Aglomeracji Poznańskiej

Copyright © CBM UAM, Poznań 2010

ISBN 978-83-62662-32-6

Przygotowanie do druku:
Bogucki Wydawnictwo Naukowe
ul. Górna Wilda 90, 61-576 Poznań
tel. +48 61 8336580
e-mail: bogucki@bogucki.com.pl
www.bogucki.com.pl

Druk:
Zakład Graficzny UAM
ul. Wieniawskiego 1, 61-712 Poznań

Spis treści

1. Wprowadzenie	7
2. Aglomeracja poznańska na tle Polski (kraju i pozostałych aglomeracji) . . .	10
2.1. Poziom sportu młodzieżowego aglomeracji poznańskiej na tle kraju . . .	10
2.1. Poziom sportu seniorskiego aglomeracji poznańskiej na tle kraju. . . .	14
2.1.1. Sporty indywidualne.	15
2.1.2. Sporty zespołowe	16
2.1.3. Sportowcy aglomeracji poznańskiej na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie w 2008 roku.	17
2.3. Liczba klubów sportowych, ćwiczących oraz trenerów i instruktorów w aglomeracjach Polski.	18
3. Obiekty sportowe w aglomeracji poznańskiej	22
3.1. Liczba i struktura obiektów sportowych	22
3.2. Stadiony sportowe	23
3.3. Boiska sportowe	25
3.4. Korty tenisowe	27
3.5. Hale sportowe i sale gimnastyczne	27
3.6. Pływalnie kryte i otwarte	29
3.7. Pozostałe obiekty sportowe.	30
4. Sport powszechny w aglomeracji poznańskiej.	32
4.1. Sport dzieci i młodzieży	32
4.2. Sport osób niepełnosprawnych.	39
4.3. Amatorskie ligi sportowe.	45
4.4. Imprezy sportu powszechnego	50
4.5. E-sport w aglomeracji poznańskiej.	56
5. Sport kwalifikowany w aglomeracji poznańskiej	58
5.1. Kluby sportowe, ćwiczący i kadra szkoleniowa w aglomeracji poznańskiej	58
5.2. Liczba licencji zawodniczych	62
5.2.1. Liczba licencji zawodniczych w województwie wielkopolskim.	62
5.2.2. Liczba licencji zawodniczych w Poznaniu	65
5.2.3. Piłka nożna w aglomeracji poznańskiej	68
5.3. Działalność Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.	70

5.4. Największe międzynarodowe imprezy sportowe w aglomeracji poznańskiej	71
5.4.1. Międzynarodowe imprezy sportowe seniorów w aglomeracji poznańskiej.	71
5.4.2. Międzynarodowe imprezy sportowe młodzieży w aglomeracji poznańskiej.	73
6. Finansowanie sportu i kultury fizycznej przez samorządy terytorialne w aglomeracji poznańskiej.	74
6.1. Wydatki budżetów gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008	74
6.2. Wydatki budżetów powiatów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008	92
6.3. Wydatki budżetu województwa wielkopolskiego na kulturę fizyczną i sport w latach 1999–2008	93
6.4. Nagrody, wyróżnienia i stypendia	94
6.5. Dofinansowanie związków sportowych i klubów sportowych	95
7. Podsumowanie	103
Literatura	107

1. Wprowadzenie

Rola sportu w życiu społeczeństw cały czas wzrasta, zarówno w skali globalnej jak i regionalnej oraz lokalnej. Wybitni sportowcy, kluby sportowe o kilkudziesięcioletniej tradycji, duże imprezy sportowe czy też obiekty sportowe stają się symbolami wielu miast na całym świecie, przyczyniając się do ich promocji oraz rozwoju społeczno-gospodarczego (por. Bale 2001, 2003).

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej¹ sport jest formą aktywności człowieka, mającą na celu doskonalenie jego sił psychofizycznych, indywidualnie lub zbiorowo, według reguł umownych. Sport pełni pięć zasadniczych funkcji tj.: 1) zdrowotną, 2) wychowawczą, 3) integracyjno-społeczną, 4) widowiskową oraz 5) ekonomiczną (zob. Daniels, Norman 2003, Piechota 2007, Jones 2008, Raczyńska, Długołęcka 2009). Potrzeba ruchu, wysiłku fizycznego jest jedną z podstawowych potrzeb biologicznych człowieka. Jej zaspokojenie przyczynia się nie tylko do fizycznego ale także psychicznego rozwoju człowieka. Uprawianie sportu wpływa pozytywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne jednostek oraz grup społecznych. Sport wymaga od jednostek współdziałania z innymi osobami, co przyczynia się do nawiązywania i rozwoju kontaktów interpersonalnych w środowisku najbliższego otoczenia (osiedla, wsi, miasta, gminy), międzygminnym, regionalnym, krajowym czy też światowym. Sport stanowi płaszczyznę współpracy różnych podmiotów, których współdziałanie na innych polach nie zawsze jest zgodne i możliwe. Organizacja dużych imprez sportowych, rozbudowa infrastruktury sportowej, rozwój sportu powszechnego oraz poprawa osiągnięć polskich sportowców na arenie międzynarodowej wymaga zgodnego współdziałania wielu podmiotów, poczynając od władz publicznych, związków sportowych, klubów sportowych, stowarzyszeń sportowych, sportowców poprzez biznes i media, a na organizacjach pozarządowych, wolontariuszach i kibicach kończąc. Sport jest jednym z podstawowych elementów kultury masowej, dostarczając jej odbiorcom określonych (pozytywnych i negatywnych) emocji, wrażeń, doświadczeń oraz przeżyć. Sport i wszystko to, co jest z nim związane (m.in. infrastruktura sportowa, kluby sportowe, imprezy sportowe) stają się coraz istotniejszym elementem gospodarki lokalnej, regionalnej, krajowej oraz globalnej. Sport z jednej strony wymaga znacznych środków, publicznych i prywatnych przeznaczanych przede wszystkim na rozbudowę infrastruktury sportowej, utrzymanie klubów sportowych, a z drugiej generuje określone korzyści

¹ Ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 roku (Dz.U. z 1996 r. nr 25, poz. 113 z późniejszymi zmianami).

np. dodatkowe dochody dla przedsiębiorców czy też związane z promocją miast, gmin, regionów.

W 2007 roku w Ministerstwie Sportu została przygotowana strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015. Określa ona przede wszystkim priorytety i źródła finansowania rozwoju sportu w Polsce. Głównymi priorytetami rozwoju sportu w Polsce są: 1) popularyzacja sportu dla wszystkich, w tym poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży oraz wzrost aktywności fizycznej społeczeństwa, 2) wzrost poziomu wyników sportowych, poprzez rozwój sportu kwalifikowanego, kształcenie kadry trenerskiej i instruktorskiej oraz wykorzystanie osiągnięć nauki i medycyny w sporcie, 3) rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Zgodnie z zapisami strategii do 2015 roku przewiduje się wzrost wydatków na kulturę fizyczną i sport. Podstawowym źródłem finansowania sportu ma być sektor publiczny, w tym głównie budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz dopłaty do stawek w grach losowych. Istotnym źródłem finansowania, głównie rozwoju infrastruktury sportowej mają być środki unijne oraz partnerstwo publiczno-prywatne (przede wszystkim model typu BOT – *build-operate-transfer*; buduj-zarządzaj-przekaż). Dla rozwoju sportu kwalifikowanego duże znaczenie ma też kapitał prywatny m.in. sponsorzy, prawa do transmisji telewizyjnych.

Wyznaczone przez Ministerstwo Sportu zasady i priorytety rozwoju sportu w Polsce zostały przyjęte jako podstawa opisu sportu w aglomeracji poznańskiej. Celem pracy jest analiza stanu sportu w aglomeracji poznańskiej z uwzględnieniem:

- 1) pozycji aglomeracji na tle Polski,
- 2) infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- 3) sportu powszechnego,
- 4) sportu kwalifikowanego,
- 5) finansowania sportu i kultury fizycznej przez samorządy terytorialne.

Zakres czasowy analizy jest zróżnicowany w odniesieniu do poszczególnych zagadnień poruszanych w pracy, obejmując głównie pierwsze dziesięciolecie XXI w. W niektórych przypadkach pod uwagę wzięto lata wcześniejsze (np. finansowanie sportu i kultury fizycznej przez gminy), a w innych analizę ograniczono wyłącznie do 2008 roku. Zakres przestrzenny analizy obejmuje aglomerację poznańską rozumianą jako Poznań, powiat poznański i gminy wchodzące w jego skład, a także Szamotuły (powiat szamotulski), Śrem (powiat śremski) oraz Skoki (powiat wągrowiecki).

W pracy wykorzystano szereg informacji i danych statystycznych pochodzących przede wszystkim z:

- 1) Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego,
- 2) Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego,
- 3) Polskiego Komitetu Olimpijskiego,
- 4) Banku Danych Regionalnych GUS,
- 5) Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego,
- 6) Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej.

Praca składa się z siedmiu rozdziałów. Rozdział pierwszy ma charakter wstępny, w którym przedstawiono przede wszystkim cel i zakres pracy oraz materiały

źródłowe. Rozdział drugi został poświęcony określeniu pozycji aglomeracji poznańskiej na tle Polski, uwzględniając różne wskaźniki charakteryzujące sport i kulturę fizyczną. Jednym z niezbędnych elementów rozwoju sportu jest infrastruktura sportowa. Jej opis w aglomeracji poznańskiej zawiera rozdział trzeci. W rozdziale czwartym skupiono się na przedstawieniu sportu powszechnego w aglomeracji poznańskiej m.in. funkcjonowaniu lig amatorskich oraz sportu osób niepełnosprawnych. Sport kwalifikowany w aglomeracji, zarówno w ujęciu juniorskim jak i seniorskim przedstawiono w rozdziale piątym. W rozdziale szóstym przedstawiono wydatki samorządów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport. Rozdział ostatni (siódmy) zawiera podsumowanie.

2. Aglomeracja poznańska na tle Polski (kraju i pozostałych aglomeracji)

Zagadnienie poziomu sportowego aglomeracji poznańskiej na tle kraju przedstawiono w odniesieniu do sportu młodzieżowego i sportu seniorskiego. Dopiero takie ujęcie pozwala na pełną prezentację problematyki. Rozgrywki na poziomie seniorskim wzbudzają największe zainteresowanie kibiców, a rywalizacja młodzieży prowadzi w efekcie do wyselekcjonowania zawodników, którzy mają warunki i predyspozycje do zawodowego uprawiania sportu w przyszłości. Natomiast pozycję aglomeracji poznańskiej na tle pozostałych aglomeracji Polski określono na podstawie liczby klubów sportowych, osób ćwiczących w tych klubach oraz trenerów i instruktorów.

2.1. Poziom sportu młodzieżowego aglomeracji poznańskiej na tle kraju

Rozpatrując poziom sportu młodzieżowego aglomeracji poznańskiej, warto przedstawić pozycję województwa wielkopolskiego, a także poszczególnych powiatów i gmin, które tworzą aglomerację poznańską, na tle kraju. W klasyfikacji sportowej województw, powiatów oraz gmin pod uwagę wzięto sukcesy klubów sportowych we współzawodnictwie sportowym¹. W tym celu wykorzystano ocenę funkcjonowania Systemu Sportu Młodzieżowego. System Sportu Młodzieżowego jest zbiorem zasad i regulaminów organizacji szkolenia i współzawodnictwa sportowego młodzieży uzdolnionej opracowanym na zlecenie ministra właściwego ds. kultury fizycznej i sportu, koordynowanym przez resort i dofinansowanym ze środków publicznych przeznaczonych na rozwój sportu dzieci i młodzieży. Ocena ta jest co roku publikowana przez Polską Federację Sportu Młodzieżowego. Współzawodnictwo sportowe młodzieży uzdolnionej, na podstawie którego klasyfikowane są województwa, powiaty i gminy, odbywa się wg następujących zasad²: 1) zawody odbywają się w czterech kategoriach wiekowych: młodzik, junior młodszy, junior i

¹ Zgodnie z art. 3 ustawy o sporcie kwalifikowanym współzawodnictwo sportowe jest indywidualną lub zbiorową rywalizacją osób zmierzającą do uzyskania właściwych dla danej dyscypliny sportu rezultatów.

² Wszystkie zasady zawarte są w regulaminie współzawodnictwa sportowego młodzieży uzdolnionej sportowo dostępnym na stronie internetowej Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego (www.msport.home.pl/).

młodzieżowicz, 2) klasyfikacją punktową objęte są: Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików, Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych (Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży), Mistrzostwa Polski Juniorów i Młodzieżowe Mistrzostwa Polski, 3) punktacja jest ustalana osobno dla każdej z dyscyplin sportu, 4) w zawodach mogą uczestniczyć zawodnicy posiadające obywatelstwo polskie oraz licencję zawodnika uprawniającą do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym wydaną przez właściwy polski związek sportowy, 5) zawodnik może być klasyfikowany tylko w jednej kategorii wiekowej, 6) wiek zawodników uczestniczących w rozgrywkach poszczególnych kategorii ustalany jest w zależności od dyscypliny sportu, 7) start zawodnika ocenia się w maksymalnie dwóch (w kategorii młodzika i juniora młodszego) lub trzech (w kategorii juniora i młodzieżowca) konkurencjach, 8) zawodnicy zdobywają punkty imiennie i dla klubu, 9) do klasyfikacji zalicza się zawody sportowe organizowane do 31 października danego roku, a zawody rozgrywane po tym terminie zalicza się do klasyfikacji roku następnego. Jako zakres czasowy analizy przyjęto lata 2005–2009.

W klasyfikacji sportowej województw wielkopolskie zajmowało corocznie drugą lokatę, po województwie mazowieckim (tab. 1). Wskazuje to na silną pozycję regionu w sporcie młodzieżowym w Polsce. Wielkopolska młodzież w krajowej rywalizacji zdobywała blisko 11% ogółu punktów możliwych do zdobycia we wszystkich kategoriach wiekowych.

Miasto Poznań w klasyfikacji powiatów w latach 2005–2009 zajmowało drugą pozycję (tab. 2), a pierwsza lokata przypadała Warszawie. W klasyfikacji, która co roku obejmowała ok. 360 powiatów (pod uwagę brano tylko i wyłącznie powiaty, w których znajdujące się kluby sportowe uzyskiwały dobre wyniki w sporcie), czołowe miejsca przypadały największym miastom Polski. Powiat poznański, wśród powiatów ziemskich, zajmował jedną z najwyższych pozycji w kraju. Co roku wyższą lokatę uzyskiwał tylko powiat tatrzański, w 2005 roku także powiaty – żywiecki, tomaszowski oraz mrągowski, a w 2008 roku również powiat oświęcimski. Stosunkowo wysoką pozycję w klasyfikacji sportowej powiatów zajmował powiat szamotulski (w latach 2005–2008) i śremski (w latach 2005–2007). Powiat wągrowiecki, na tle powiatów wchodzących w skład aglomeracji poznańskiej, wypadł najslabiej.

Wśród sklasyfikowanych gmin w Polsce w analizowanych latach drugą pozycję zajmował Poznań (tab. 3). Na stosunkowo wysokich lokatach plasowały się gminy Kórnik, Śrem i Tarnowo Podgórne. Gminy Komorniki, Luboń, Murowana Goślina i Skoki były klasyfikowane sporadycznie (jedno- lub dwukrotnie w ciągu pięciu lat). Jediną gminą, która ani razu nie została sklasyfikowana była gmina Kleszczewo. Kluby sportowe z tej gminy nie osiągnęły sukcesów na zawodach ogólnopolskich rangi mistrzowskiej.

Ranking sportowy województw, powiatów i gmin został opracowany na podstawie sukcesów klubów sportowych. Z tego powodu warto przedstawić wielkopolskie kluby sportowe na tle klubów sportowych w kraju. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej klub sportowy jest podstawową jednostką organizacyjną realizującą cele i zadania w zakresie kultury fizycznej.

Wielkopolskie kluby były licznie reprezentowane wśród czołowych klubów sportowych w Polsce. W rozpatrywanych latach w rankingu 100 najlepszych klu-

Tabela 1. Poziom sportowy województw Polski w latach 2005–2009

Województwo	2005			2006			2007			2008			2009		
	lokata	punkty	%	lokata	punkty	%	lokata	punkty	%	lokata	punkty	%	lokata	punkty	%
mazowieckie	1	17518,0	13,2	1	16808,9	12,7	1	17307,1	12,9	1	18042,0	13,2	1	18859,5	13,3
wielkopolskie	2	14445,1	10,9	2	14409,3	10,9	2	14712,7	10,9	2	14376,1	10,5	2	15248,3	10,7
śląskie	3	13020,9	9,8	3	13739,4	10,4	3	13903,3	10,3	3	13864,4	10,1	3	14171,2	10,0
dolnośląskie	4	12270,8	9,3	4	12132,9	9,2	4	12112,9	9,0	4	12538,7	9,1	4	13050,9	9,2
małopolskie	5	9819,7	7,4	5	9606,8	7,3	5	10503,8	7,8	5	11128,2	8,1	5	11277,4	7,9
pomorskie	6	9647,9	7,3	6	8882,0	6,7	6	9366,5	7,0	6	10134,4	7,4	6	10791,6	7,6
kujawsko-pomorskie	7	8205,6	6,2	7	8617,4	6,5	7	8817,6	6,5	7	9215,2	6,7	7	9333,8	6,6
łódzkie	8	8145,7	6,1	8	8566,3	6,5	8	7839,9	5,8	8	7441,8	5,4	8	8053,0	5,7
zachodniopomorskie	9	6812,2	5,1	9	6960,3	5,3	9	7168,8	5,3	9	7180,6	5,2	9	6998,8	4,9
lubuskie	10	6508,4	4,9	10	6046,0	4,6	10	6093,1	4,5	12	5418,6	4,0	12	5323,7	3,7
lubelskie	11	5840,4	4,4	11	5892,6	4,5	12	5856,5	4,3	10	6473,8	4,7	10	6572,1	4,6
warmińsko-mazurskie	12	5792,3	4,4	12	5751,7	4,4	11	5908,0	4,4	11	5704,4	4,2	11	5419,9	3,8
podkarpackie	13	4356,4	3,3	13	4455,2	3,4	13	4330,7	3,2	14	4286,8	3,1	14	4695,2	3,3
podlaskie	14	4100,8	3,1	14	4174,6	3,2	14	4264,8	3,2	13	4446,0	3,2	13	5078,9	3,6
opolskie	15	3240,5	2,4	15	3469,2	2,6	15	3818,2	2,8	15	3856,0	2,8	15	4217,2	3,0
świętokrzyskie	16	2788,5	2,1	16	2533,5	1,9	16	2665,9	2,0	16	2948,5	2,2	16	3079,4	2,2

Źródło: opracowano na podstawie danych Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego – System Sportu Młodzieżowego 2005–2009.

Tabela 2. Lokaty powiatów aglomeracji poznańskiej w rankingu sportowym powiatów w Polsce w latach 2005–2009

Powiat	Lokata w rankingu				
	2005	2006	2007	2008	2009
Poznań	2	2	2	2	2
poznański	35	30	23	25	23
szamotulski	138	117	104	138	178
śremski	125	127	153	201	250
wągrowiecki	224	254	222	260	210
Liczba sklasyfikowanych powiatów	362	360	364	363	365

Źródło: opracowano na podstawie danych Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego – System Sportu Młodzieżowego 2005–2009.

Tabela 3. Lokaty gmin aglomeracji poznańskiej w rankingu gmin w latach 2005–2009

Gmina	2005	2006	2007	2008	2009
Poznań	2	2	2	2	2
Buk	–	347	418	389	464
Czerwonak	490	439	557	–	415
Dopiewo	701	628	777	706	725
Kleszczewo	–	–	–	–	–
Komorniki	–	–	–	581	516
Kostrzyn	704	–	545	474	385
Kórnik	181	130	177	167	142
Luboń	–	–	–	661	716
Mosina	657	701	751	234	195
Murowana Goślina	418	–	–	758	–
Pobiedziska	351	283	222	324	305
Puszczykowo	257	174	231	194	238
Rokietnica	168	235	283	251	267
Skoki	–	776	–	–	–
Stęszew	–	601	–	802	741
Suchy Las	334	272	129	–	226
Swarzędz	–	317	250	271	533
Szamotuły	255	254	295	393	413
Śrem	105	107	132	203	278
Tarnowo Podgórne	195	163	90	100	104
Liczba sklasyfikowanych gmin	826	840	847	842	845

– niesklasyfikowana

Źródło: opracowano na podstawie danych Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego – System Sportu Młodzieżowego 2005–2009.

Tabela 4. Wielkopolskie kluby w 100 najlepszych klubów sportowych w Polsce w latach 2005–2009

Klub	Lokata w rankingu				
	2005	2006	2007	2008	2009
Posnania Poznań	4	4	3	6	9
AZS Środowiskowy Poznań	8	7	10	9	7
AZS-AWF Poznań	14	10	11	13	12
Olimpia Poznań	17	14	22	32	32
Warta Poznań	21	35	36	23	18
KTK Kalisz	28	28	33	58	61
Diana Poznań	46	–	–	–	–
Grunwald Poznań	53	66	67	67	45
KK Szermierka Konin	65	63	64	81	63
Polonia Leszno	80	–	63	–	66
Akwawit Leszno	81	–	–	–	–
KLTC Konin	82	87	–	–	–
Orkan Wielkopolska Poznań	84	–	–	–	–
Sobieski Poznań	85	58	54	35	40
Ceramik Krotoszyn	–	84	95	96	59
Lech Poznań S.A.	–	–	–	–	98

– niesklasyfikowany

Źródło: opracowano na podstawie danych Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego – System Sportu Młodzieżowego 2005–2009.

bów sportowych Polski znajdowało się od 10 do 14 klubów z Wielkopolski (tab. 4). Dziewięć wielkopolskich klubów sportowych pojawiało się w tym zestawieniu co roku. Były to: Posnania Poznań, AZS Środowiskowy Poznań, AZS-AWF Poznań, Olimpia Poznań, Warta Poznań, KTK Kalisz, Grunwald Poznań, KK Szermierka Konin i Sobieski Poznań. Ponadto warto podkreślić, że dwa tj. Posnania Poznań oraz AZS Środowiskowy Poznań w analizowanym okresie corocznie zajmowały miejsca w pierwszej dziesiątce. W latach 2005–2009 w rankingu pojawiło się w sumie 16 wielkopolskich klubów, z czego 10 z Poznania. Było to jedyne miasto z aglomeracji poznańskiej, którego kluby znalazły się wśród najlepszych młodzieżowych klubów sportowych w Polsce.

2.1. Poziom sportu seniorskiego aglomeracji poznańskiej na tle kraju

Dla przedstawienia zagadnienia sportu na poziomie seniorskim w aglomeracji poznańskiej, należy zaprezentować osiągnięcia sportowców odnoszone w sportach indywidualnych w ogólnopolskiej rywalizacji w kategorii seniorów (mistrzostwa Polski), a w przypadku sportów zespołowych osiągnięcia drużyn w najwyższych klasach rozgrywkowych w Polsce.

2.1.1. Sporty indywidualne

W przypadku sportów indywidualnych pod uwagę wzięto najbardziej charakterystyczne dla aglomeracji poznańskiej dyscypliny sportu, a mianowicie przedstawiono sukcesy sportowców w kajakarstwie, wioślarstwie, lekkiej atletyce oraz boksie. Wymienione sporty wodne są bardzo popularne w Poznaniu, a co więcej można stwierdzić, że są „wizytówką” Poznania, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Wyjątkowe warunki do treningu zapewnia przepływająca przez Poznań rzeka Warta i jeden z najlepszych obiektów na świecie – tor regatowy Malta. Liczne kluby należące do najlepszych w kraju przyciągają na treningi dzieci i młodzież. Lekka atletyka jest nazywana królową sportu, a poznańscy lekkoatleci osiągają znaczące sukcesy w rywalizacji seniorów w Polsce. Z kolei poziom boksu w Poznaniu stoi na wysokim poziomie.

- Kajakarstwo

Poznańscy kajakarze z całą pewnością należą do najlepszych w kraju. W Mistrzostwach Polski Seniorów w 2008 roku zdobyli 23 medale – 8 złotych, 9 srebrnych, 6 brązowych. Zdecydowanie największe sukcesy odnosili kajakarze KS Posnanii Poznań, którzy zdobyli aż 20 medali, w tym 8 złotych, 8 srebrnych i 4 brązowe. Pozostałe medale, a mianowicie 1 srebrny i 2 brązowe zostały wywalczone przez zawodników Warty Poznań. Mistrzostwa Polski Seniorów w 2009 roku były mniej udane, ponieważ kajakarze przywieźli 15 medali – 7 złotych, 2 srebrne i 6 brązowych. Ponownie zdecydowanie lepsi okazali się sportowcy KS Posnanii Poznań, którzy wywalczyli 7 złotych, 2 srebrne i 4 brązowe medale. Zawodnicy Warty Poznań stanęli dwa razy na najniższym stopniu podium.

- Wioślarstwo

Poznań jest jednym z najsilniejszych ośrodków wioślarskich w kraju. Najlepszą tego miarą są sukcesy sportowców zrzeszonych w poznańskich klubach na Mistrzostwach Polski Seniorów. W 2008 roku wioślarze zdobyli 17 medali – 7 złotych, 2 srebrne i 8 brązowych. Na podium mistrzostw stawali zawodnicy AZS AWF Poznań (1 złoty, 1 brązowy), Klubu Wioślarskiego z 1904 roku (1 brązowy) oraz KS Posnanii Poznań (4 złote, 2 srebrne, 5 brązowych), najsilniejszego klubu wioślarskiego w Poznaniu. Rok później wioślarze z mistrzostw przywieźli 15 medali, w tym 3 złote, 7 srebrnych i 5 brązowych. Sportowcy Klubu Wioślarskiego z 1904 roku zdobyli 3 srebrne medale, KS Posnanii Poznań 1 złoty, 3 srebrne oraz 5 brązowych, a Trytonu Poznań 2 złote i 1 srebrny medal.

- Lekkoatletyka

W lekkiej atletyce pod uwagę wzięto sukcesy (miejsca na podium) sportowców z aglomeracji poznańskiej na Mistrzostwach Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce w 2008 i 2009 roku. Sukcesy w tej dyscyplinie odnosili jedynie zawodnicy trenujący w klubach poznańskich. W 2008 roku lekkoatleci zdobyli 13 medali, w tym 4 złote, 6 srebrnych i 3 brązowe. Na podium stawali sportowcy z następujących klubów: AZS AWF Poznań (1 złoty medal), AZS Poznań (1 złoty, 4 srebrne, 2 brązowe) oraz Grunwaldu Poznań (odpowiednio 3, 1, 1). Rok później poznańscy lekkoatleci zdobyli więcej medali – 16, w tym 5 złotych, 9 srebrnych i 2 brązowe. Miejsca na podium wywalczyli sportowcy AZS AWF Poznań (1 złoty medal), AZS Poznań

(3 złote, 6 srebrnych, 1 brązowy), Grunwaldu Poznań (odpowiednio 1, 2, 1), a także Olimpiii Poznań (1 srebrny). Medale zostały zdobyte głównie w konkurencjach biegowych (także w maratonach i biegach przełajowych). Z konkurencji technicznych poznańscy sportowcy należeli do najlepszych w Polsce w rzucie dyskiem i rzucie młotem. Został zdobyty również jeden medal w chodzie sportowym.

- Boks

W Poznaniu działa Poznański Klub Bokserski (PKB) Poznań. Zawodnicy tego klubu zdobyli 11 medali we wszystkich kategoriach wagowych na Mistrzostwach Polski Seniorów w Boksie w Dąbrowie Górniczej w 2008 roku – 4 złote, 4 srebrne oraz 3 brązowe. W 2009 roku z Mistrzostw Polski w Pniewach przywieźli 10 medali, w tym 2 złote, 4 srebrne i 4 brązowe. Jeden medal, srebrny, został zdobyty przez pięściarza Junior Box Poznań.

Inne indywidualne dyscypliny sportu, np. judo, pływanie, podnoszenie ciężarów, szermierka, tenis ziemny i zapasy, nie zostały przedstawione w opracowaniu ze względu na brak znaczących sukcesów w ogólnopolskiej rywalizacji seniorów w porównaniu z kajakarstwem, wioślarstwem lekką atletyką i boksem.

2.1.2. Sporty zespołowe

W najwyższych klasach rozgrywek, czyli w ligach zawodowych, uczestniczyły kluby pięciu zespołowych dyscyplin sportu, tj. hokeja na trawie, koszykówki, piłki nożnej (także piłki nożnej pięcioosobowej zwanej futsalem), piłki siatkowej oraz rugby. Zgodnie z art. 3 ustawy o sporcie kwalifikowanym liga zawodowa jest formą współzawodnictwa sportowego organizowanego i prowadzonego na najwyższym lub kilku najwyższych poziomach rywalizacji w określonej dyscyplinie sportu. W opracowaniu wzięto pod uwagę wyłącznie najwyższe klasy rozgrywkowe, zarówno w rywalizacji kobiet, jak i mężczyzn, dla danej dyscypliny sportu w Polsce.

Aglomeracja poznańska była reprezentowana tylko przez kluby z Poznania (tab. 5). W zestawieniu znalazło się 12 klubów, z czego aż pięć uczestniczyło, i to z dużymi sukcesami, w rozgrywkach hokeja na trawie. Cztery poznańskie kluby w I lidze hokeja na trawie mężczyzn w sezonie 2007/08 i 2008/09 całkowicie zdominowały rozgrywki, bowiem zajęły cztery pierwsze miejsca w lidze. Poznańscy zawodnicy stanowili trzon reprezentacji narodowej. Także jedyny przedstawiciel aglomeracji w I lidze hokeja na trawie kobiet należał do czołowych zespołów w kraju. Bardziej popularne wśród kibiców sporty zespołowe nie odnosiły takich sukcesów w rywalizacji w sporcie. Jedynym przedstawicielem piłki nożnej w najwyższej klasie sportowej był Lech Poznań. Zespół niemal co roku znajdował się w czołówce zespołów w Polsce. Ostatni raz wywalczył mistrzostwo kraju w 2010 roku. W latach 2004 i 2009 zdobył także Puchar Polski i Superpuchar Polski. W 2008 roku dobrze spisywał się w Pucharze UEFA, gdzie doszedł do III rundy. Poznań posiadał także swojego przedstawiciela w rozgrywkach piłki nożnej pięcioosobowej – Akademię Słowa Poznań. Od sezonu 2008/09 drużyna korzystała z hali OSiR w Pniewach, a od kolejnego sezonu występuje pod nazwą Akademia Futsal Club Pniewy i tym samym aglomeracja poznańska straciła dobry zespół. Koszykówka, w której w przeszłości poznańskie kluby odnosiły liczne sukcesy w kraju i za granicą, nie dochowała tradycji. Dwa zespoły kobiece

Tabela 5. Kluby sportowe aglomeracji poznańskiej w najwyższych klasach rozgrywkowych zespołowych dyscyplin sportu w Polsce w sezonach 2005/06–2008/09

Dyscyplina sportu	Klub	Nazwa rozgrywek	Sezon			
			2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
			miejsce/ liczba klubów			
hokej na trawie	AZS AWF Poznań	I liga mężczyzn	7/10	7/10	3/10	4/10
hokej na trawie	Grunwald Poznań	I liga mężczyzn	2/10	2/10	1/10	1/10
hokej na trawie	Pocztowiec Poznań	I liga kobiet	2/6	3/4	2/4	2/4
hokej na trawie	Pocztowiec Poznań	I liga mężczyzn	1/10	1/10	2/10	3/10
hokej na trawie	Warta Poznań	I liga mężczyzn	–	8/10	9/10	9/10
koszykówka	INEA AZS Poznań	Polska Liga Koszykówki Kobiet	7/10	5/12	6/13	6/13
koszykówka	MUKS Poznań	Polska Liga Koszykówki Kobiet	–	–	10/13	9/13
koszykówka	PBG Basket Poznań	Polska Liga Koszykówki	–	–	–	12/14
piłka nożna	Lech Poznań	Ekstraklasa	6/16	6/16	4/16	3/16
piłka nożna pięciosobowa	Akademia Słowa Poznań	Ekstraklasa	6/12	2/12	5/12	3/12
piłka siatkowa	AZS AWF Poznań	Liga Siatkówki Kobiet	9/10	6/10	7/10	–
rugby	KS Posenania Poznań	Ekstraliga	3/10	5/10	6/10	5/10

Źródło: opracowano na podstawie danych poszczególnych lig sportowych.

plasowały się w środku stawki, a męska koszykówka aglomeracji poznańskiej dopiero od niedawna posiada klub w najwyższej klasie rozgrywkowej.

Warto zwrócić uwagę, że aglomeracja poznańska nie posiada żadnego klubu piłki ręcznej, rywalizującego na najwyższym poziomie, której popularność za sprawą sukcesów reprezentacji Polski w ostatnich latach wzrasta.

Biorąc pod uwagę sukcesy odnoszone w sporcie młodzieżowym zarówno w indywidualnych jak i zespołowych dyscyplinach sportu, w najbliższym czasie można się spodziewać coraz lepszych wyników osiągniętych przez sportowców z aglomeracji poznańskiej w rozgrywkach seniorskich.

2.1.3. Sportowcy aglomeracji poznańskiej na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie w 2008 roku

Występ na Igrzyskach Olimpijskich jest największym zaszczytem, jakiego może dostąpić sportowiec. Aglomeracja poznańska była dość licznie reprezentowana na ostatnich Igrzyskach Olimpijskich, które odbyły się w Pekinie w 2008 roku (tab. 6). Uczestnikami Igrzysk Olimpijskich było 21 sportowców trenujących w poznańskich klubach następujące dyscypliny sportu: lekką atletykę (10 sportowców), kajakarstwo (6), wioślarstwo (2), zapasy (2) i szermierkę (1). Reprezentanci Polski pochodzili z siedmiu klubów: KS Posenania Poznań – 6, WKS Grunwald Poznań – 5,

Tabela 6. Uczestnicy Igrzysk Olimpijskich w Pekinie w 2008 roku reprezentujący kluby aglomeracji poznańskiej

Imię i nazwisko	Dyscyplina sportu	Klub sportowy
Małgorzata Chojnacka	kajakarstwo (K-1500)	KS Posnania Poznań
Aneta Konieczna	kajakarstwo (K-2 500 i K-4 500)	KS Posnania Poznań
Adam Seroczyński	kajakarstwo (K-2 1000)	KS Posnania Poznań
Paweł Baraszkiewicz	kajakarstwo (C-1 500 i C-2 1000)	KS Posnania Poznań
Marcin Grzybowski	kajakarstwo (C-1 1000)	KS Posnania Poznań
Daniel Jędraszko	kajakarstwo (C-2 500)	KS Posnania Poznań
Żaneta Glanc	lekka atletyka (dysk)	AZS Poznań
Monika Drybulska	lekka atletyka (maraton)	WKS Grunwald Poznań
Anita Włodarczyk	lekka atletyka (młot)	AZS AWF Poznań
Dorota Jędrusińska	lekka atletyka (4×100m)	AZS Poznań
Arkadiusz Sowa	lekka atletyka (maraton)	WKS Grunwald Poznań
Henryk Szost	lekka atletyka (maraton)	WKS Grunwald Poznań
Tomasz Szymkowiak	lekka atletyka (3000 m z przeszkodami)	LKS Orkan Wielkopolska Poznań
Szymon Ziółkowski	lekka atletyka (młot)	AZS Poznań
Robert Kubaczyk	lekka atletyka (4×100m)	AZS Poznań
Kamil Masztak	lekka atletyka (4×100m)	AZS AWF Poznań
Bogna Józwiak	szermierka (szabla)	AZS OŚ Poznań
Julia Michalska	wioślarstwo (jedynek)	Tryton Poznań
Patryk Brzeziński	wioślarstwo (ósemka)	AZS AWF Poznań
Mateusz Guzman	zapasy (styl wolny)	Grunwald Poznań
Radosław Horbik	zapasy (styl wolny)	Grunwald Poznań

Źródło: opracowano na podstawie danych Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

AZS Poznań – 4, AZS AWF Poznań – 3, AZS OŚ Poznań – 1, LKS Orkan Wlkp.Poznań – 1 oraz Tryton Poznań – 1. Na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie jedynym sportowcem z aglomeracji poznańskiej, który zdobył medal (srebrny) była Aneta Konieczna (K2 – 500).

2.3. Liczba klubów sportowych, ćwiczących oraz trenerów i instruktorów w aglomeracjach Polski

Liczba klubów sportowych, osób ćwiczących w tych klubach oraz trenerów i instruktorów w poszczególnych aglomeracjach Polski w latach 2002 i 2008 była zróżnicowana (tab. 7). W wartościach bezwzględnych w 2002 roku najwięcej klubów sportowych działało w aglomeracji krakowskiej (182) oraz gdańskiej (165). Jednocześnie w klubach aglomeracji krakowskiej ćwiczyło ponad 21,6 tys. osób, w tym aż 14,6 tys. stanowiły osoby w wieku poniżej 18 lat. Największą liczbą trenerów oraz instruktorów sportowych dysponowały kluby sportowe w aglomeracji war-

Tabela 7. Kluby sportowe, osoby ćwiczące oraz trenerzy i instruktorzy w aglomeracjach Polski w latach 2002 i 2008

Aglomeracja	2002					2008				
	liczba klubów sportowych	liczba osób ćwiczących w klubach	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18	liczba trenerów sportowych	liczba instruktorów sportowych	liczba klubów sportowych	liczba osób ćwiczących w klubach	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18	liczba trenerów sportowych	liczba instruktorów sportowych
gdąńska	165	18294	13346	389	381	225	17991	12536	481	395
katowicka	108	12302	8520	194	287	157	16840	10902	258	391
krakowska	182	21625	14625	336	446	252	28349	19947	426	694
łódzka	157	17391	12970	259	453	176	15790	10406	280	455
poznańska	138	12627	8553	257	261	205	15768	10887	385	451
warszawska	159	20829	14362	507	450	233	29197	18873	606	898
wrocławska	138	14573	10456	268	285	170	15953	9691	325	365

Aglomeracja	2002					2008				
	liczba klubów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach na 1000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18 na 1000 mieszkańców	liczba trenerów na 10000 mieszkańców	liczba instruktorów na 10000 mieszkańców	liczba klubów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach na 1000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18 na 1000 mieszkańców	liczba trenerów na 10000 mieszkańców	liczba instruktorów na 10000 mieszkańców
gdąńska	2,00	22,12	16,14	4,70	4,61	2,72	21,72	15,14	5,81	4,77
katowicka	1,36	15,47	10,71	2,44	3,61	2,04	21,93	14,20	3,36	5,09
krakowska	1,87	22,26	15,05	3,46	4,59	2,56	28,80	20,26	4,33	7,05
łódzka	1,86	20,66	15,40	3,08	5,38	2,18	19,53	12,87	3,46	5,63
poznańska	1,66	15,20	10,29	3,09	3,14	2,39	18,39	12,70	4,49	5,26
warszawska	0,90	11,77	8,12	2,87	2,54	1,29	16,16	10,45	3,35	4,97
wrocławska	1,91	20,15	14,46	3,71	3,94	2,33	21,83	13,26	4,45	5,00

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Tabela 8. Kluby sportowe, osoby ćwiczące oraz trenerzy i instruktorzy w aglomeracji poznańskiej w latach 2002 i 2008

Jednostka	2002					2008				
	liczba klubów sportowych	liczba osób ćwiczących w klubach	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18	liczba trenerów sportowych	liczba instruktorów sportowych	liczba klubów sportowych	liczba osób ćwiczących w klubach	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18	liczba trenerów sportowych	liczba instruktorów sportowych
aglomeracja poznańska	138	12627	8553	257	261	205	15768	10887	385	451
Poznań	79	8881	5519	214	165	110	9651	6757	280	274
powiat poznański	59	3746	3034	43	96	95	6117	4130	105	177

Jednostka	2002					2008				
	liczba klubów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18 na 10000 mieszkańców	liczba trenerów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba instruktorów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba klubów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach na 10000 mieszkańców	liczba osób ćwiczących w klubach do lat 18 na 10000 mieszkańców	liczba trenerów sportowych na 10000 mieszkańców	liczba instruktorów sportowych na 10000 mieszkańców
aglomeracja poznańska	1,66	15,20	10,29	3,09	3,14	2,39	18,39	12,70	4,49	5,26
Poznań	1,40	15,77	9,80	3,80	2,93	2,01	17,62	12,34	5,11	5,00
powiat poznański	2,20	13,98	11,33	1,61	3,58	3,07	19,76	13,34	3,39	5,72

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

szawskiej (957 osób). W 2002 roku w aglomeracji poznańskiej funkcjonowało 138 klubów sportowych, w których ćwiczyło 12627 osób, w tym 8553 osoby w wieku do 18 lat. Kadra trenerska składała się z 257 osób, a instruktorska z 261. W 2008 roku ponownie najwięcej klubów sportowych działało w aglomeracji krakowskiej (252), w których ćwiczyło prawie 20 tys. osób w wieku poniżej 18 lat. Natomiast w aglomeracji warszawskiej w 233 klubach sportowych ćwiczyło aż 29,2 tys. osób, których prowadziło 1504 trenerów i instruktorów, co było najwyższymi wartościami wśród wszystkich aglomeracji Polski. W aglomeracji poznańskiej w stosunku do 2002 roku liczba klubów zwiększyła się o 67, do poziomu 205. Z kolei liczba ćwiczących wzrosła o ponad 3 tys. osób, z 12,6 tys. do 15,7 tys.

W przeliczeniu na 10000 mieszkańców w latach 2002 i 2008 najwięcej klubów sportowych funkcjonowało w aglomeracji gdańskiej (odpowiednio 2,0 i 2,7). Wysoką wartość tego wskaźnika odnotowano także w aglomeracji krakowskiej (1,9 i 2,6). Znaczny przyrost liczby klubów sportowych w aglomeracji poznańskiej pomiędzy 2002 a 2008 rokiem spowodował, że wartość tego wskaźnika wzrosła z 1,7 do 2,4. W aglomeracjach gdańskiej, krakowskiej oraz wrocławskiej liczba osób ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców przekraczała 20, a w wieku do 18 lat około 15. Dla aglomeracji poznańskiej wartości tych wskaźników w 2008 roku wyniosły 18,4 oraz 12,7. Liczba trenerów i instruktorów sportowych na 10000 mieszkańców w aglomeracjach Polski była zróżnicowana. W 2008 roku w aglomeracji gdańskiej na 10000 mieszkańców przypadało 5,8 trenerów, a w warszawskiej 3,4. Z kolei wartość tego wskaźnika dla instruktorów sportowych w aglomeracji krakowskiej wyniosła 7, a w gdańskiej 4,8.

W aglomeracji poznańskiej odnotowano wzrost liczby klubów sportowych z 138 w 2002 roku do 205 w 2008 roku (1,7 na 1000 mieszkańców i 2,4) (tab. 8). W Poznaniu w 2002 roku liczba klubów wyniosła 79, a w 2008 roku 110. Podobny wzrost charakteryzował powiat poznański, w którym w 2002 roku było 59 klubów sportowych, a w 2008 roku już 95. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Poznaniu w 2008 roku działały 2 kluby sportowe, a w powiecie poznańskim 3. W aglomeracji poznańskiej na koniec 2008 roku w klubach ćwiczyło prawie 16 tys. osób (18 osób na 1000 mieszkańców), w tym prawie 11 tys. osób w wieku do 18 lat (12,7). Różnice w tym względzie pomiędzy Poznaniem a powiatem poznańskim są niewielkie. W Poznaniu na 1000 mieszkańców przypadało prawie 18 osób ćwiczących oraz 12 ćwiczących w wieku poniżej 18 lat. Dla powiatu poznańskiego wartości te są następujące: 19,7 oraz 13,3. Liczba trenerów i instruktorów w aglomeracji poznańskiej w 2008 roku wyniosła 836 osób. W Poznaniu na 10000 ludności przypadało 5 trenerów i dodatkowo 5 instruktorów sportowych, a w powiecie poznańskim 3 trenerów oraz prawie 6 instruktorów.

3. Obiekty sportowe w aglomeracji poznańskiej

Upowszechnianie sportu i aktywności ruchowej wśród mieszkańców aglomeracji poznańskiej oraz poprawa osiąganych wyników sportowych wymaga odpowiedniej infrastruktury sportowej. W aglomeracji poznańskiej istnieje wiele ogólnodostępnych obiektów sportowych np. boisk sportowych, sal gimnastycznych oraz pływalni z których mogą korzystać mieszkańcy gmin. Obok infrastruktury sportowej ogólnodostępnej w aglomeracji poznańskiej funkcjonują nowoczesne obiekty o standardzie międzynarodowym, na których mogą być i są rozgrywane zawody rangi krajowej oraz międzynarodowej. Do takich obiektów można zaliczyć przede wszystkim: Tor Regatowy Malta, Halę Arena oraz przygotowany na EURO 2012 Stadion Miejski. Wszystko to sprawia, że aglomeracja poznańska jest miejscem szczególnie atrakcyjnym dla miłośników sportu i rekreacji ruchowej.

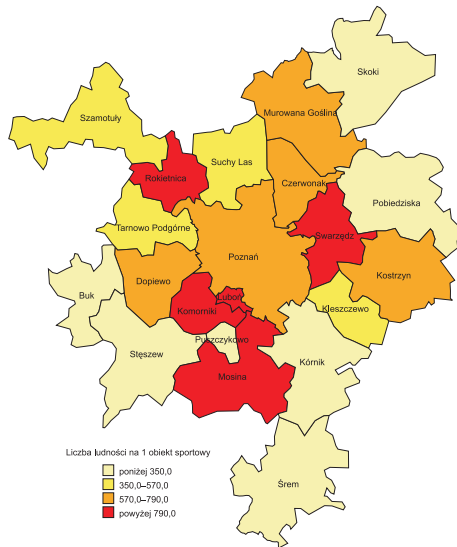
Obiekt sportowo-rekreacyjny definiowany jest jako obiekt, na którym mogą odbywać się zawody sportowe lub rekreacyjne. Za budowę, rozbudowę i modernizację tych obiektów odpowiadają przede wszystkim władze samorządowe.

Charakterystyka obiektów sportowo-rekreacyjnych w aglomeracji poznańskiej objęła: 1) stadiony, 2) boiska sportowe, 3) korty tenisowe, 4) hale sportowe i sale gimnastyczne, 5) pływalnie oraz 6) pozostałe obiekty, w tym urządzenia lekkoatletyczne.

3.1. Liczba i struktura obiektów sportowych

Na koniec 2008 roku w aglomeracji poznańskiej dostępnych było 1683 obiektów sportowych (tab. 9). Ponad 50% z nich (868 obiektów) zlokalizowanych jest w Poznaniu. W pozostałych gminach aglomeracji poznańskiej liczba obiektów sportowych waha się od 123 w Śremie do 8 w Rokietnicy. W aglomeracji na 1 obiekt sportowy przypadało na koniec 2008 roku 570 mieszkańców (ryc. 1). Zdecydowanie wyższe wartości wystąpiły w gminach graniczących z Poznaniem, tj. Mosinie (2004 osoby na 1 obiekt sportowy), Rokietnicy (1355), Luboniu (1227), Swarzędzu (977), Komornikach (806) oraz Dopiewie (728). Największą dostępnością obiektów sportowych, biorąc pod uwagę niskie wartości tego wskaźnika, charakteryzowały się gminy położone na obrzeżach aglomeracji poznańskiej. W Skokach, Kórniku, Śremie, Pobiedziskach, Puszczykowie, Buku oraz Stęszewie na 1 obiekt sportowy przypadało mniej niż 350 mieszkańców.

W strukturze obiektów sportowych aglomeracji poznańskiej zdecydowanie dominują boiska sportowe (ryc. 2). Stanowią one ponad 55% (912 obiektów) wszyst-

Ryc. 1. Liczba ludności na 1 obiekt sportowy w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

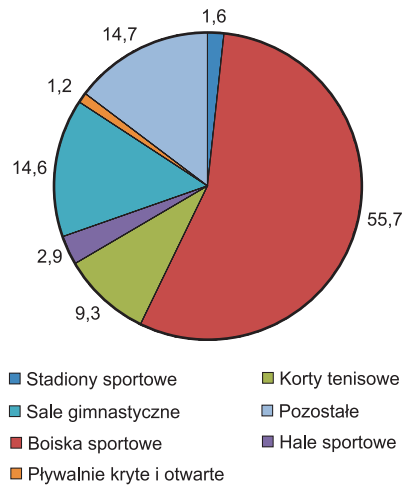
Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

prawie 15% ogółu obiektów (239), podobne jak pozostałe obiekty sportowe (240). Około 10% udział mają korty tenisowe (153). Ponadto w aglomeracji poznańskiej dostępnych jest 48 hal sportowych (2,9% wszystkich obiektów), 27 stadionów sportowych (1,6%) oraz zaledwie 19 pływalni krytych i otwartych (1,2%).

3.2. Stadiony sportowe

Stadionem sportowym jest obiekt przeznaczony do rozgrywania zawodów sportowych oraz innych imprez masowych, dysponujący odpowiednim zapleczem, głównie socjalnym, technicznym i administracyjnym, a także usługowym oraz posiadający widownię. Ze względu na przeznaczenie stadionu można wyróżnić przede wszystkim stadiony: 1) wielofunkcyjne np. piłkarsko-lekkoatletyczne, 2) piłkarskie, 3) lekkoatletyczne, 4) do hokeja, 5) żużlowe, 6) do rugby, 7) do baseballu oraz 8) inne.

W aglomeracji poznańskiej funkcjonuje 27 stadionów sportowych (tab. 9). Takiego obiektu sportowego nie posiada 6 gmin aglomeracji, tj. Czerwonak, Dopiewo, Komorniki, Kostrzyn, Mosina oraz Rokietnica. Najwięcej stadionów zlokalizowanych jest w Poznaniu (9 obiektów) oraz Swarzędzu (3), Kórniku i Tarnowie Podgórny (po 2). Wśród obiektów sportowych tego typu dominują stadiony

Ryc. 2. Struktura obiektów sportowych w aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

kich obiektów sportowych. Sale gimnastyczne, wykorzystywane przede wszystkim na potrzeby szkół, stanowią

Tabela 9. Liczba i struktura obiektów sportowych w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Gmina	Obiekty sportowe ogółem		Stadiony sportowe		Boiska sportowe		Korty tenisowe (odkryte)		Hale sportowe		Sale gimnastyczne		Pływalnie kryte i otwarte		Pozostałe	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
aglomeracja poznańska	1638	100,0	27	100,0	912	100,0	153	100,0	48	100,0	239	100,0	19	100,0	240	100,0
Buk	35	2,1	1	3,7	21	2,3	4	2,6	1	2,1	4	1,7	0	0,0	4	1,7
Czerwonak	39	2,4	0	0,0	20	2,2	2	1,3	3	6,3	3	1,3	1	5,3	10	4,2
Dopiewo	22	1,3	0	0,0	14	1,5	2	1,3	1	2,1	4	1,7	0	0,0	1	0,4
Kleszczewo	14	0,9	1	3,7	9	1,0	1	0,7	2	4,2	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Komorniki	21	1,3	0	0,0	12	1,3	1	0,7	1	2,1	2	0,8	0	0,0	5	2,1
Kostrzyn	28	1,7	0	0,0	21	2,3	1	0,7	2	4,2	4	1,7	0	0,0	0	0,0
Kórnik	79	4,8	2	7,4	47	5,2	9	5,9	0	0,0	7	2,9	0	0,0	14	5,8
Luboń	24	1,5	1	3,7	16	1,8	0	0,0	1	2,1	3	1,3	0	0,0	3	1,3
Mosina	13	0,8	0	0,0	9	1,0	0	0,0	1	2,1	2	0,8	0	0,0	1	0,4
Murowana Goślina	28	1,7	1	3,7	18	2,0	1	0,7	0	0,0	4	1,7	0	0,0	4	1,7
Pobiedziska	52	3,2	1	3,7	25	2,7	8	5,2	1	2,1	9	3,8	0	0,0	8	3,3
Poznań	868	53,0	9	33,3	469	51,4	85	55,6	23	47,9	145	60,7	13	68,4	124	51,7
Puszczykowo	27	1,6	1	3,7	15	1,6	4	2,6	0	0,0	3	1,3	0	0,0	4	1,7
Rokietnica	8	0,5	0	0,0	6	0,7	1	0,7	0	0,0	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Skoki	42	2,6	1	3,7	27	3,0	4	2,6	1	2,1	2	0,8	0	0,0	7	2,9
Śrem	123	7,5	1	3,7	62	6,8	9	5,9	2	4,2	17	7,1	1	5,3	31	12,9
Stęszew	41	2,5	1	3,7	24	2,6	3	2,0	0	0,0	6	2,5	0	0,0	7	2,9
Suchy Las	28	1,7	1	3,7	14	1,5	1	0,7	3	6,3	2	0,8	1	5,3	6	2,5
Swarzędz	43	2,6	3	11,1	22	2,4	6	3,9	2	4,2	8	3,3	1	5,3	1	0,4
Szamotuły	67	4,1	1	3,7	38	4,2	10	6,5	2	4,2	8	3,3	2	10,5	6	2,5
Tarnowo Podgórne	36	2,2	2	7,4	23	2,5	1	0,7	2	4,2	4	1,7	0	0,0	4	1,7

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

piłkarskie i lekkoatletyczne (23). Ponadto zawody sportowe w aglomeracji rozgrywane są na 3 stadionach do hokeja na trawie (wszystkie zlokalizowane w Poznaniu) oraz stadionie żużlowym (Poznań).

Największym stadionem w aglomeracji poznańskiej jest Stadion Miejski w Poznaniu. Jest to stadion piłkarski, na co dzień wykorzystywany przez KKS Lech Poznań S.A. Inauguracyjny mecz piłkarze Lecha Poznań rozegrali na nim 23 sierpnia 1980 roku. Rozpoczęte w 2002 roku prace modernizacyjne na stadionie zostały zintensyfikowane w momencie przyznania Polsce i Ukrainie prawa organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 roku. Stadion Miejski w Poznaniu, na którym będą rozgrywane mecze podczas EURO 2012, ma uzyskać swój docelowy stan w połowie 2010 roku. Będzie to wówczas najnowocześniejszy i pierwszy w Polsce stadion w pełni przygotowany na EURO 2012, mogący pomieścić ponad 40 000 widzów.

Aglomeracja poznańska już raz gościła najlepszych piłkarzy Europy. W 2006 roku odbyły się młodzieżowe mistrzostwa Europy do lat 19 w piłce nożnej. Bardzo wysoko oceniony przez władze UEFA finałowy turniej rozgrywany był nie tylko na stadionie w Poznaniu, ale także na stadionach m.in. w Pobiedziskach, Swarzędzu oraz Szamotułach.

Do największych stadionów w aglomeracji poznańskiej należą także: stadion lekkoatletyczny wykorzystywany przez TS Olimpia Poznań, mogący pomieścić 3 000 widzów oraz stadion piłkarsko-żużlowy wykorzystywany głównie przez klub żużlowy PSŻ Poznań, na którego trybunach może zasiąść około 20 000 widzów. W 1991 roku na stadionie żużlowym odbył się finał Mistrzostw Świata Par na żużlu. Natomiast w 2007 roku na stadionie lekkoatletycznym odbyły się 83. Mistrzostwa Polski w lekkiej atletyce.

3.3. Boiska sportowe

Najpowszechniej wykorzystywanym obiektem sportowym, przede wszystkim do sportu amatorskiego oraz rekreacji, są boiska sportowe. Boisko sportowe jest to miejsce do uprawiania różnych zespołowych dyscyplin sportowych (np. piłki nożnej, koszykówki, piłki siatkowej), odpowiednio zabezpieczone i ogrodzone, najczęściej bez albo z niewielkim zapleczem socjalnym i widownią. Wśród boisk sportowych można wyróżnić:

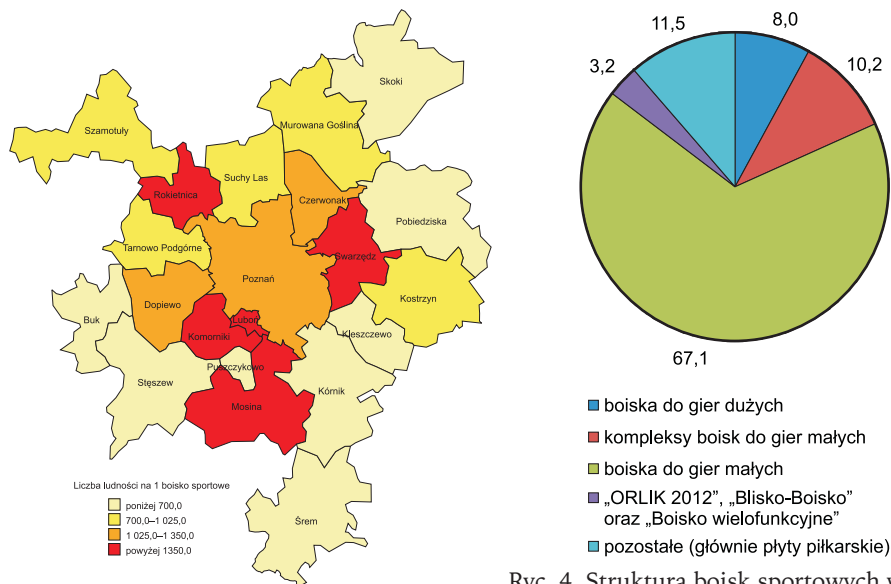
- a. boiska sportowe do gier dużych (najczęściej z naturalną nawierzchnią – trawa, albo ze sztuczną nawierzchnią) przeznaczone głównie do piłki nożnej, hokeja na trawie, rugby,
- b. kompleksy boisk do gier małych (najczęściej sztuczna nawierzchnia albo betonowa) przeznaczone do uprawiania jednocześnie np. koszykówki, piłki siatkowej, piłki ręcznej, piłki siatkowej plażowej oraz mini piłki nożnej,
- c. boiska do gier małych (głównie sztuczna nawierzchnia albo betonowa) są pojedynczymi boiskami wykorzystywanymi głównie do koszykówki, piłki siatkowej, mini piłki nożnej, piłki ręcznej,

d. płyty piłkarskie (naturalna nawierzchnia – trawa) przeznaczone do gry w piłkę nożną, bez ogrodzenia oraz zaplecza socjalnego i widowni.

Wśród pojedynczych oraz kompleksów boisk sportowych, w ostatnich latach szczególne znaczenie mają nowo powstałe obiekty, w ramach tzw. programów rządowych. Należy tutaj wymienić przede wszystkim trzy programy: 1) „Orlik 2012”, 2) „Blisko-Boisko” oraz 3) „Boisko wielofunkcyjne”.

W aglomeracji poznańskiej dostępnych jest ponad 900 boisk sportowych (tab. 9). Ponad połowa z nich znajduje się w Poznaniu (51,4%). W pozostałych gminach aglomeracji poznańskiej liczba obiektów tego typu jest znacznie mniejsza i wynosi od 62 w Śremie (6,8%) do 6 w Rokietnicy (0,7%). W aglomeracji poznańskiej na 1 boisko sportowe przypada 1025 osób (ryc. 3). Wartości niższe od średniej odnotowano w 13 gminach, głównie w Skokach (330 osób na 1 boisko sportowe), Kórniku (412), Buku (574) oraz Stęszewie (597). Z kolei w gminach: Luboń, Rokietnica, Swarzędz oraz Mosina liczba mieszkańców na 1 boisko sportowe przekracza 1700.

W strukturze boisk sportowych w aglomeracji poznańskiej największe znaczenie mają boiska do tzw. gier małych (ryc. 4). Stanowią one ponad 67% ogółu boisk w aglomeracji. Z kolei kompleksy boisk do gier małych stanowią ponad 10% ogółu boisk. Niewielki, bo zaledwie 8% udział w strukturze boisk sportowych mają tzw. boiska do gier dużych. Są to pełnowymiarowe obiekty sportowe przeznaczone

Ryc. 3. Liczba ludności na 1 boisko sportowe w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Ryc. 4. Struktura boisk sportowych w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

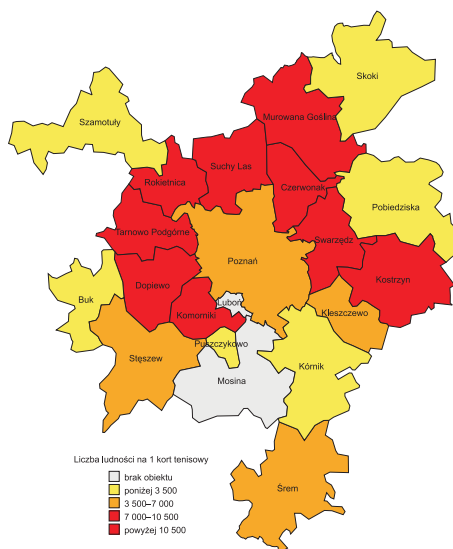
Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

głównie do piłki nożnej, hokeja na trawie oraz rugby. W ramach trzech programów rządowych – „ORLIK 2012”, „Blisko-Boisko” oraz „Boisko wielofunkcyjne” – wybudowano w aglomeracji poznańskiej 29 obiektów sportowych, co stanowi niewiele ponad 3% ogółu boisk w aglomeracji poznańskiej.

3.4. Korty tenisowe

Tenis ziemny jest jedną z najpopularniejszych i najchętniej uprawianych dyscyplin sportowych. W aglomeracji poznańskiej dyscyplina ta może być uprawiana na 153 odkrytych kortach (tab. 9). Ponad 55% obiektów sportowych tego typu występuje w Poznaniu. Większy niż 5% udział kortów tenisowych w aglomeracji poznańskiej charakteryzują ponadto gminy: Szamotuły, Kórnik, Śrem oraz Pobiedziska. W dwóch gminach aglomeracji, tj. Luboniu oraz Mosinie nie występuje żaden odkryty kort tenisowy.

W aglomeracji poznańskiej na 1 kort tenisowy przypada około 6100 mieszkańców (ryc. 5). Zaledwie w 6 gminach (Pobiedziska, Kórnik, Skoki, Puszczykowo, Szamotuły oraz Buk) wartości tego wskaźnika są zdecydowanie niższe i wynoszą około 3000 osób. Natomiast w gminach sąsiadujących z Poznaniem na 1 odkryty kort tenisowy przypada ponad 10 000 osób. Najwyższa wartość tego wskaźnika występuje w gminie Tarnowo Podgórne, w której 20 000 mieszkańców może korzystać tylko z jednego kortu tenisowego. W Poznaniu wartość ta jest zbliżona do średniej i wynosi 6440 mieszkańców na 1 kort tenisowy.

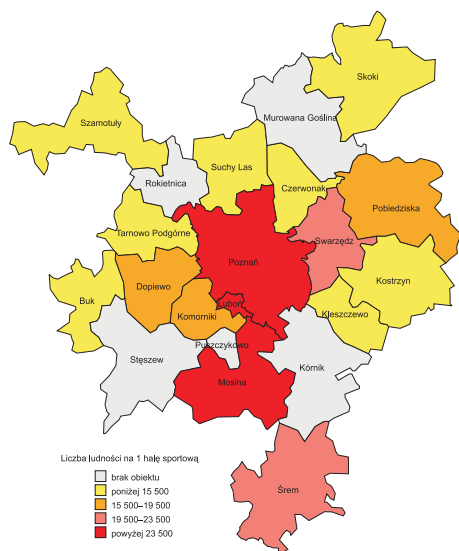

Ryc. 5. Liczba ludności na 1 kort tenisowy w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

3.5. Hale sportowe i sale gimnastyczne

Podstawowymi zamkniętymi obiektami sportowymi są hale sportowe i sale gimnastyczne. Te pierwsze wykorzystywane są przede wszystkim do rozgrywania zawodów sportowych w różnych dyscyplinach, posiadając widownię (nierzadko kilkudziesięcioletnią), rozbudowane zaplecze socjalne, usługowe i administracyjne. Natomiast sale gimnastyczne wykorzystywane są przede wszystkim na potrzeby szkół.

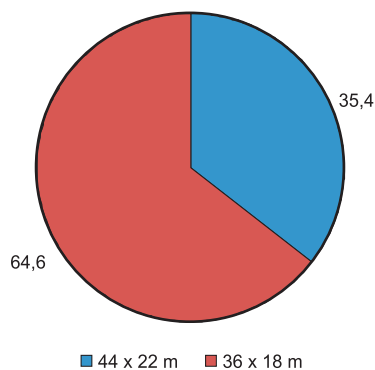
Ryc. 6. Liczba ludności na 1 halę sportową w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

W aglomeracji poznańskiej funkcjonuje 48 hal sportowych (tab. 9). 23 z nich dostępne są w Poznaniu (47,9% ogółu hal sportowych), a 25 w pozostałych gminach aglomeracji (52,1%). Takiego obiektu sportowego nie posiada 5 następujących gmin: Kórnik, Murowana Goślina, Puszczkovo, Rokietnica oraz Stęszew. Na 1 halę sportową przypada prawie 19 500 mieszkańców aglomeracji poznańskiej (ryc. 6). W gminach Luboń i Mosina wartości tego wskaźnika przekraczają 25 000 osób. Natomiast w Suchym Lesie oraz Kleszczewie 5 000 osób. W strukturze wielkościowej hal sportowych zdecydowanie dominują te mniejsze o wymiarach 36×18 m (ryc. 7). Hale o wymiarach 44×22 m stanowią 35,4% wszystkich hal sportowych w aglomeracji poznańskiej.

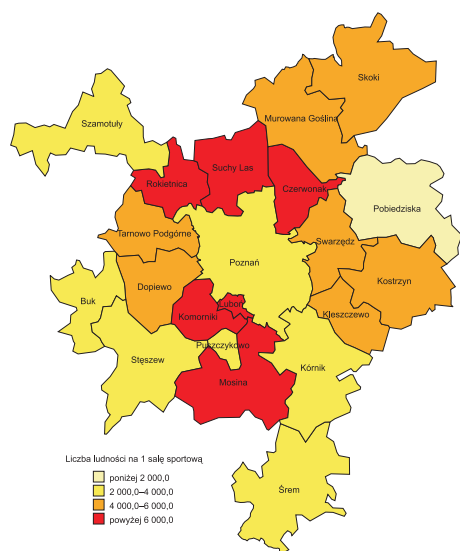
Największą halą sportową aglomeracji poznańskiej z liczącą ponad 4000 miejsc widownią jest Hala Arena w Poznaniu. W ostatnich latach gościła ona najlepszych koszykarzy Europy w ramach finałów Mistrzostw Europy w Koszykówce Mężczyzn (EuroBasket 2009) oraz siatkarzy podczas rozgrywek Ligi Światowej. Do dużych hal sportowych w aglomeracji poznańskiej należy zaliczyć także hale: AWF w Poznaniu (widownia na 1500 miejsc), Waclaw w Szamotułach (700), w Tarnowie Podgórny (550) oraz w Suchym Lesie (350).

Podstawowym obiektem sportowym wykorzystywanym w szkołach są sale gimnastyczne. W całej aglomeracji poznańskiej dostępnych jest 239 obiektów tego typu (tab. 9). Na 1 gminę aglomeracji przypada więc średnio 11 sal. Zaznacza się jednak tutaj wyraźna dominacja Poznania, w którym funkcjonuje 145 (60,7% wszystkich sal w aglomeracji) sal gimnastycznych. W pozostałych gminach ich liczba waha się od 1 (Kleszczewo oraz Rokietnica) do 17 (Śrem). Na 1 salę gimnastyczną w aglomeracji poznańskiej przypada 3911 osób (ryc. 8). Zdecydowanie niż-

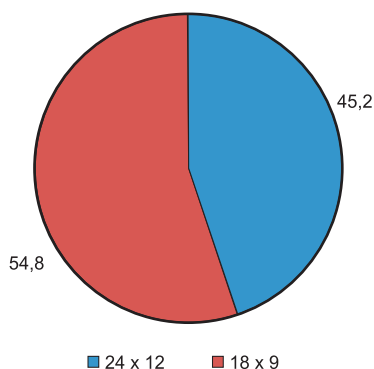
Ryc. 7. Struktura wielkościowa hal sportowych w aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Ryc. 8. Liczba ludności na 1 salę gimnastyczną w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Ryc. 9. Struktura wielkościowa sal gimnastycznych w aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

gimnastycznych w aglomeracji poznańskiej dominują małe salki o wymiarach nie przekraczających 18×9 m (ryc. 9). Większe sale gimnastyczne (24×12 m) stanowią niewiele ponad 45% wszystkich sal gimnastycznych w aglomeracji.

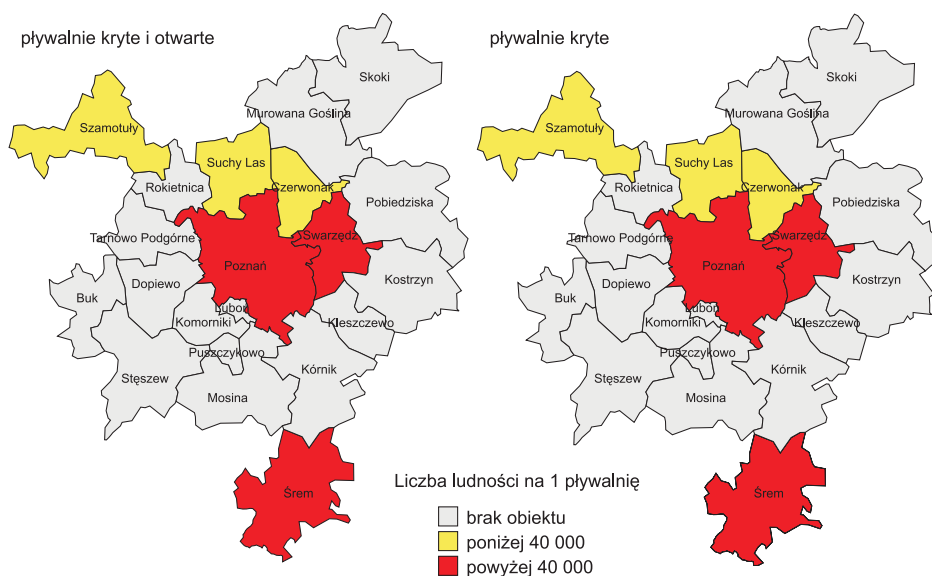
szere wartości charakteryzują przede wszystkim Pobiedziska (1908 osób na 1 salę), Śrem (2355), Stęszew (2389) oraz Kórnik (2767). Z kolei w Mosinie i Rokietnicy na 1 salę gimnastyczną przypada ponad 10 000 osób.

W strukturze wielkościowej sal

3.6. Pływalnie kryte i otwarte

Jednym z najczęściej wykorzystywanych obiektów sportowo-rekreacyjnych są kryte i otwarte pływalnie. W aglomeracji poznańskiej funkcjonuje 19 takich obiektów zlokalizowanych w 6 gminach (tab. 9). Wśród nich zdecydowanie dominują pływalnie kryte o długości basenu 25 m (15 obiektów): 10 z nich dostępnych jest w Poznaniu oraz po jednej w Koziegłowach, Suchym Lesie, Swarzędzu oraz Szamotułach i Śremie. Oprócz basenów sportowych i rekreacyjnych w większości z tych obiektów można korzystać m.in. z jacuzzi, hydromasażu oraz zjeżdżalni. Ponadto w sezonie letnim w aglomeracji poznańskiej udostępniane są dla mieszkańców i turystów 4 pływalnie otwarte. Funkcjonują one w Poznaniu (3 obiekty) oraz Szamotułach (1 obiekt).

W aglomeracji poznańskiej na 1 pływalnię krytą i otwartą przypada 49 200 osób (ryc. 10). Analizując wyłącznie kryte pływalnie, wartość tego wskaźnika wzrasta do 62 300 osób. Tylko w dwóch gminach aglomeracji, tj. Poznaniu oraz Szamo-

Ryc. 10. Liczba ludności na 1 pływalnię w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

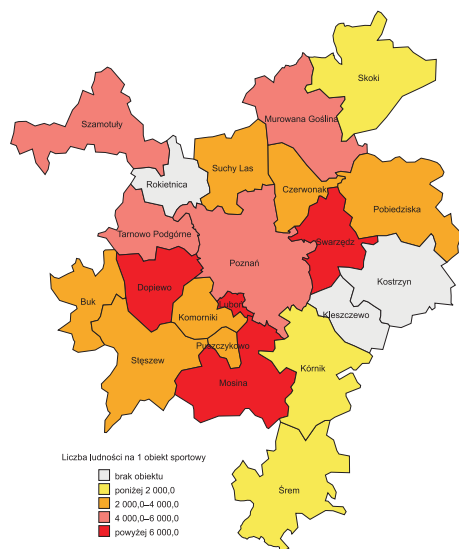
Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

tułach, dostępne są zarówno pływalnie kryte jak i otwarte. Powoduje to, że w sumie na 1 pływalnię w Szamotułach przypada około 14 000 osób, a w Poznaniu ponad 42 000 osób. Biorąc pod uwagę wyłącznie kryte pływalnie wartości te wzrastają w Szamotułach do 28 000 osób, a w Poznaniu do 54 000 osób. W pozostałych 4 gminach aglomeracji poznańskiej, w których można korzystać z krytych pływalni, na 1 taki obiekt w Suchym Lesie przypada 14 000 osób, Czerwonaku 25 000 osób, a w Śremie i Swarzędzu ponad 40 000 osób.

3.7. Pozostałe obiekty sportowe

Do pozostałych obiektów sportowo-rekreacyjnych należy zaliczyć przede wszystkim: urządzenia lekkoatletyczne np. bieżnie (4,6,8 torowe, okólne i proste), rzutnie (np. do pchnięcia kulą, rzutu młotem) oraz skocznie (w dal, wzwyż), a ponadto tory sportowe (np. wioślarskie, kartingowe, kolarskie, łucznicze, samochodowe, speedrowerowe, saneczkarskie), pawilony sportowe, strzelnice sportowe, stoki narciarskie, hipodromy oraz skocznie narciarskie.

Wymienione obiekty stanowią 15% ogółu obiektów sportowych w aglomeracji poznańskiej (240 obiektów) (tab. 9). Większość z nich dostępna jest w Poznaniu (124), Śremie (31) oraz Kórniku (14). Na 1 taki obiekt w aglomeracji poznańskiej przypada prawie 3900 osób (ryc. 11.). W 10 gminach aglomeracji wartości tych wskaźników są niższe od średniej. Należy wymienić tutaj przede wszystkim następujące gminy: Skoki (1271 osób na 1 obiekt), Śrem (1291), Kórnik (1383) oraz

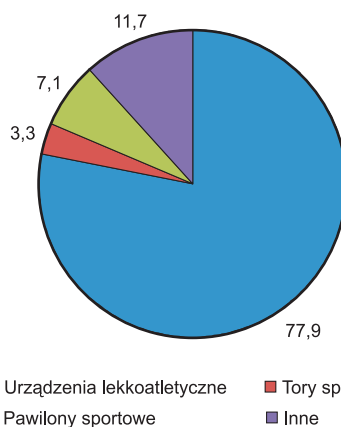

Ryc. 11. Liczba ludności na 1 pozostały obiekt sportowy w gminach aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

aglomeracji (Kleszczewo, Kostrzyn, Rokietnica) takie obiekty nie występują.

W strukturze pozostałych obiektów sportowych w aglomeracji poznańskiej dominują urządzenia lekkoatletyczne (77,9%) (ryc. 12.). Urządzenia te dostępne są przede wszystkim w Poznaniu na stadionie lekkoatletycznym TS Olimpia Poznań (w tym m.in. 8 torowa bieżnia lekkoatletyczna) oraz stadionie AWF Poznań. W gminach aglomeracji poznańskiej dostępnych jest 17 pawilonów sportowych (7,1%). Tory sportowe stanowią 3,3% pozostałych obiektów sportowych. Wśród tych obiektów szczególne znaczenie ma Tor Regatowy Malta w Poznaniu. W 1952 roku w wyniku spiętrzenia wód rzeki Cybiny, w dolnym jej odcinku utworzono zaporowe Jezioro Maltańskie, na którym zbudowano tor regatowy. Wielokrotna modernizacja toru spowodowała, że obecnie jest to jeden z najnowocześniejszych obiektów sportowych tego typu na świecie. Wokół Jeziora Maltańskiego powstał największy w aglomeracji poznańskiej kompleks rekreacyjno-sportowy oraz wypoczynkowy obejmujący m.in. trasy biegowe, ścieżki rowerowe, stok narciarski, lodowisko, letni tor saneczkowy, hotele oraz restauracje. Kolejnym obiektem, który w 2011 roku ma zostać wybudowany nad Jezioro Maltańskie są Termy Maltańskie, które będą obejmować przede wszystkim kompleks olimpijskich basenów sportowych. Natomiast obiekty sportowe jak np. hipodromy, strzelnice sportowe, nie zaliczone do powyższych grup, stanowią 11,7% obiektów.

Ryc. 12. Struktura pozostałych obiektów sportowych w aglomeracji poznańskiej (stan na grudzień 2008 r.)

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Stęszew (2048). Znacznie wyższe wartości odnotowano w Dopiewie (16028), Mosinie (26061) oraz Swarzędzu (42034). W trzech gminach

4. Sport powszechny w aglomeracji poznańskiej

Badanie sportu powszechnego sprawia pewne trudności. Pierwszą z nich jest nieostrość samej definicji sportu powszechnego. Druga zasadnicza trudność wynika z faktu, że sport powszechny ma najczęściej formy nieinstytucjonalne. Formujące się grupy zawodników mają charakter nieformalny. W związku z tym nie podlegają rejestracji statystycznej, a zatem ustalenie liczby osób uprawiających sport powszechny jest utrudnione. Ze względu na masowy charakter sportu powszechnego, badanie może mieć tylko charakter wyrywkowy, a zatem niepełny. Co więcej, często utrudnione jest rozgraniczenie pomiędzy sportem powszechnym, a rekreacją.

W niniejszym opracowaniu analizowane będą:

- 1) sport dzieci i młodzieży (sport szkolny) oraz osób dorosłych,
- 2) sport osób niepełnosprawnych,
- 3) inicjatywy społeczne i samorządowe np. ligi amatorskie, imprezy sportowe,
- 4) e-sport w aglomeracji poznańskiej.

4.1. Sport dzieci i młodzieży

W ramach sportu dzieci i młodzieży analizowano działalność następujących podmiotów organizujących i zarządzających współzawodnictwem osób niepełnoletnich:

- 1) instytucje prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) Szkolne Związki Sportowe (SZS),
- 3) Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS),
- 3) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF),
- 4) amatorskie kluby i sekcje sportowe, prowadzone przez kościoły i związki wyznaniowe, oraz organizacje młodzieżowe.

Na terenie aglomeracji poznańskiej działają: Szkolny Związek Sportowy Wielkopolska, Szkolne Zrzeszenie Sportowe Powiatu Poznańskiego i Poznański Szkolny Związek Sportowy. Oprócz tego w gminach Szamotuły i Śrem sport szkolny jest organizowany przez Szkolny Związek Sportowy „Ziemia Szamotulska” w Szamotułach i Szkolny Związek Sportowy w Śremie.

Skolny Związek Sportowy „Wielkopolska” jest organizacją propagującą rozwój sportu dzieci i młodzieży z terenu województwa wielkopolskiego. Członkami SZS „Wielkopolska” mogą być stowarzyszenia lub kluby uczniowskie. Należą do niego m.in.: Szkolne Zrzeszenie Sportowe Powiatu Poznańskiego, Poznański Szkolny

Związek Sportowy, Szkolny Związek Sportowy „Ziemia Szamotulska” w Szamotułach i Szkolny Związek Sportowy w Śremie. W SZS „Wielkopolska” zgłoszonych jest 27 stowarzyszeń oraz 87 uczniowskich lub międzyszkolnych klubów sportowych. Z terenu aglomeracji poznańskiej do SZS „Wielkopolska” należą 44 kluby. Szkolny Związek Sportowy „Wielkopolska” organizuje następujące rodzaje imprez sportowych: Wielkopolskie Igrzyska Młodzieży Szkolnej, imprezy otwarte i imprezy masowe. Na obszarze aglomeracji poznańskiej, SZS animuje kilkadziesiąt wydarzeń sportu szkolnego, z finałami różnych rozgrywek i zawodów na szczeblu wojewódzkim.

Szkolne Zrzeszenie Sportowe Powiatu Poznańskiego upowszechnia sport dzieci i młodzieży w powiecie poznańskim. Zrzeszenie organizuje cykliczne zawody Mistrzostw Szkół Powiatu Poznańskiego wszystkich szczebli w dyscyplinach: aerobik, badminton, koszykówka, piłka siatkowa, piłka ręczna, piłka nożna, piłka siatkowa plażowa, lekka atletyka, biegi sztafetowe i indywidualne przełajowe, sztafety pływackie, tenis stołowy – indywidualny i drużynowy, szachy i warcaby. W 2008 roku w zmaganiach sportowych organizowanych przez Szkolne Zrzeszenie Sportowe Powiatu Poznańskiego brało udział 5681 uczniów ze szkół wszystkich gmin (tab. 10). Zorganizowano 63 półfinały i 74 finały, przeprowadzono współzawodnictwo szkół całego powiatu. Najlepsze szkoły i najlepsi uczniowie reprezentowali powiat w Wielkopolskich Igrzyskach Młodzieży Szkolnej.

Poznański Szkolny Związek Sportowy oraz Młodzieżowy Ośrodek Sportu przy POSiR organizują sport dla dzieci i młodzieży szkolnej z terenu miasta Poznania. W ramach swoich działań prowadzą dwa cykle imprez sportowych: Igrzyska Młodzieży Szkolnej oraz Szkolne Ligi Sportowe. Zawody i rozgrywki ligowe organizowane są dla szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Igrzyska Młodzieży Szkolnej odbywają się w dyscyplinach: szachy, warcaby, tenis stołowy, unihokej, piłka siatkowa, koszykówka, piłka ręczna i badminton – dla szkół podstawowych i gimnazjów, oraz szachy, tenis stołowy, piłka siatkowa, koszykówka i piłka ręczna – dla szkół ponadgimnazjalnych.

Regulamin Igrzysk ustanawia ich cele, którymi są: 1) organizacja całorocznego cyklu imprez sportowych dla szkół wszystkich typów na terenie miasta Poznania, 2) stworzenie warunków jak największej liczbie uczniów do uczestnictwa w zawodach sportowych w wybranej dyscyplinie sportu, 3) wyłonienie w poszczególnych dyscyplinach sportu i w klasyfikacji ogólnej najlepszych szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych oraz 4) promocja zdrowego stylu życia. Igrzyska Młodzieży Szkolnej wprowadzają zasadę współzawodnictwa szkół.

Zawodnicy uczestniczący w imprezach organizowanych przez Poznański SZS oraz MOS mogą reprezentować miasto Poznań na zawodach sportowych Polskiej Federacji Sportu Młodzieżowego.

Imprezy sportowe organizowane w ramach Igrzysk w roku szkolnym 2009/2010 przedstawia tabela 11.

W ramach Szkolnych Lig Sportowych rozgrywki są organizowane w następujących dyscyplinach:

- 1) dla szkół podstawowych – piłka siatkowa dziewcząt, piłka siatkowa chłopców, piłka ręczna chłopców, koszykówka dziewcząt, koszykówka chłopców, piłka nożna halowa,

Tabela 10. Udział dzieci i młodzieży w Mistrzostwach organizowanych przez SZS Powiatu Poznańskiego w 2008 roku

Dyscyplina	Liczba finałów ⁴	Liczba szkół	Liczba zawodników
Aerobik	3	23	230
Badminton dziewcząt	2	8	24
Badminton chłopców	2	7	21
Koszykówka dziewcząt	3	25	270
Koszykówka chłopców	3	29	312
Siatkówka dziewcząt	3	30	340
Siatkówka chłopców	3	33	374
Piłka ręczna dziewcząt	5	40	480
Piłka ręczna chłopców	4	38	346
Piłka nożna	4	52	660
Siatkówka plażowa dziewcząt	1	9	18
Siatkówka plażowa chłopców	1	7	14
Lekka atletyka dziewcząt	2	29	297
Lekka atletyka chłopców	2	30	342
Sztafetowe biegi przełajowe	5	48	480
Indywidualne biegi przełajowe	6	173	546
Sztafety pływackie	6	49	436
Tenis stołowy drużynowy dziewcząt	3	22	65
Tenis stołowy drużynowy chłopców	3	28	81
Tenis stołowy indywidualny dziewcząt	3	24	69
Tenis stołowy indywidualny chłopców	3	33	81
Szachy dziewcząt	3	25	47
Szachy chłopców	3	30	69
Warcaby dziewcząt	2	20	39
Warcaby chłopców	2	19	40

Źródło: www.gminess.pl.

- 2) dla gimnazjów – piłka siatkowa dziewcząt, piłka siatkowa chłopców, koszykówka dziewcząt, koszykówka chłopców, piłka nożna dziewcząt, piłka nożna halowa dla zrzeszonych i niezrzeszonych,
- 3) dla szkół ponadgimnazjalnych – piłka siatkowa dziewcząt, piłka siatkowa chłopców, koszykówka dziewcząt, koszykówka chłopców, piłka nożna halowa dla zrzeszonych i niezrzeszonych.

Wykaz Szkolnych Lig Sportowych przedstawia tabela 12.

Szkolny Związek Sportowy w gminie Kórnik organizuje rocznie około 20 imprez sportowych dla dzieci i młodzieży. Spośród najważniejszych należy wymienić:

⁴ Liczba finałów organizowanych w danej dyscyplinie względem podziału na płeć i kategorie wiekowe.

Tabela 11. Igrzyska Młodzieży Szkolnej w roku szkolnym 2009/2010

Dyscyplina	Termin	Miejsce	Liczba drużyn	Liczba zawodników
Szkoly podstawowe				
Szachy	07.11.2009	SP 14 Poznań	–	78
Warcaby	12.01.2010	Gimn. 24	–	35
Tenis Stołowy	I etap do 27.11.2009	Szkoły	20 (d), 24 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	Szkoły	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał 22.02.2010	Zespół Szkół Stare Żegrze	4 (d), 4(ch)	48
Unihokej	I etap do 11.01.2010	Szkoły	14 (d), 19 (ch)	–
	II etap do 19.03.2010	Szkoły	8 (d), 12 (ch)	–
	Baraże	Szkoły	–, 3 (ch)	–
	Finał	–	–	–
Piłka siatkowa	I etap do 30.11.2009	Szkoły	31 (d), 25 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	Szkoły	12 (d), 8 (ch)	–
	Finał do marca 2010	POSiR Chwiałkowskiego	4 (d), 4 (ch)	–
Koszykówka	I etap do 30.11.2009	Szkoły	19 (d), 20 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	Szkoły	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał do marca 2010	Szkoły	4 (d), 4 (ch)	–
Piłka ręczna	I etap do 30.11.2009	Szkoły	18 (d), 32 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	Szkoły	8 (d), 12 (ch)	–
	Finał do kwietnia 2010	Szkoły	4 (d), 4(ch)	–
Badminton	I etap do 30.10.2009	Szkoły	13 (d), 14 (ch)	–
	Finał listopad 2009	Zespół Szkół Stare Żegrze	4 (d), 4 (ch)	–
Gimnazja				
Szachy	6.11.2009	SP 14 Poznań	12	47
Warcaby	12.01.2010	Gimn. 24	–	22
Tenis Stołowy	I etap do 30.11.2009	Szkoły	20 (d), 23 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	szkoły	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał do marca	szkoły	4 (d), 4 (ch)	–
Unihokej	I etap	Szkoły	11 (d), 12 (ch)	–
	II etap	szkoły	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał	szkoły	4 (d), 4 (ch)	–
Piłka siatkowa	I etap do 15.11.2009	Szkoły	30 (d), 24 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	szkoły	10 (d), 10 (ch)	–
	Finał do lutego	POSiR Chwiałkowskiego	4 (d), 4 (ch)	–

Koszykówka	I etap do 15.11.2009	Szkoły	12 (d), 17 (ch)	–
	II etap do 15.01.2010	szkoły	–, 8 (ch)	–
	Finał do lutego	Gimn. 9, Gimn. 54	4 (d), 4 (ch)	–
Piłka ręczna	I etap do 30.10.2009	Szkoły	15 (d), 18 (ch)	–
	II etap do 15.12.2009	szkoły	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał do stycznia	Gimn. 54	4 (d), 4 (ch)	–
Badminton	I etap do 30.10.2009	Szkoły	13 (d), 15 (ch)	–
	Finał do listopada	Gimn. 5	4 (d), 4 (ch)	–
Szkoły ponadgimnazjalne				
Szachy	6.11.2009	SP 14 Poznań	6	42
Tenis stołowy	I etap do 20.10.2009	Szkoły	20 (d), 25 (ch)	–
	II etap do 6.11.2009	szkoły LO 11,	8 (d), 8 (ch)	–
	Finał do 20.11.2009	Zesp. Szkół God.-Drogowych	4 (d), 4 (ch)	–
Piłka siatkowa	I etap do 30.10.2009	Szkoły	29 (d), 33 (ch)	–
	II etap do 15.12.2009	szkoły	10 (d), 12 (ch)	–
	Finał po feriach	LO MM, ZSO 4	4 (d), 4 (ch)	–
Koszykówka	I etap do 30.10.2009/30.11.2009	Szkoły	11 (d), 18 (ch)	–
		Szkoły	–, 8 (ch)	–
	II etap do 15.12.2009 Finał po feriach	Zesp. Szkół God.-Drogowych, 16 LO	4 (d), 4 (ch)	–
				–
Piłka ręczna	I etap do 30.10.2009	Szkoły	10 (d), 17 (ch)	–
	II etap do 10.11.2009	szkoły	–, 8 (ch)	–
	Finał – do 20.11.2009	LO MM, 16 LO	4 (d), 4 (ch)	–

d – dziewczęta, ch – chłopcy

Źródło: Opracowano na podstawie informacji Miejskiego Ośrodka Sportu w Poznaniu oraz Kalendarza Poznańskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej Poznańskiego SZS.

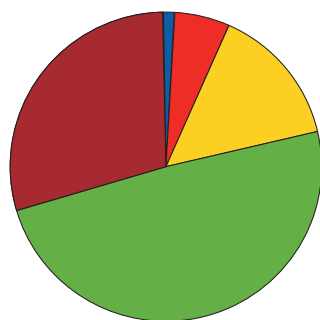
- 1) turniej unihokeja dla chłopców i dziewcząt szkół podstawowych,
- 2) turniej koszykówki dla chłopców i dziewcząt szkół podstawowych,
- 3) turniej koszykówki dla szkół gimnazjalnych,
- 4) turniej tańca dla uczniów szkół podstawowych,
- 5) indywidualne mistrzostwa lekkoatletyczne gimnazjów oraz biegi przełajowe,
- 6) turnieje piłki nożnej i piłki ręcznej dla uczniów szkół podstawowych,
- 7) mistrzostwa czwórboju lekkoatletycznego uczniów szkół podstawowych.
- 8) turnieje piłki siatkowej, tenisa stołowego, badmintonu i piłki halowej dla młodzieży szkół podstawowych lub gimnazjów.

Na terenie aglomeracji poznańskiej działa 191 Uczniowskich Klubów Sportowych. Większość z nich funkcjonuje przy szkołach różnych stopni. W Poznaniu działają 103 uczniowskie kluby sportowe. Wśród poznańskich UKS-ów, 29 nie ma podziału na sekcje sportowe. Struktura liczby sekcji w Uczniowskich Klubach Sportowych jest przedstawiona na rycinie 13.

Tabela 12. Szkolne Ligi Sportowe organizowane przez Poznański SZS w roku szkolnym 2009/2010

Dyscyplina/liga	Liczba grup	Liczba drużyn
Szkoly podstawowe		
Piłka siatkowa dziewcząt	2	17
Piłka siatkowa chłopców	2	12
numPiłka ręczna chłopców	2 grupy wiekowe	20
Koszykówka dziewcząt	2	8
Koszykówka chłopców	2	8
Piłka nożna halowa chłopców	1	15
Gimnazjum		
Piłka siatkowa dziewcząt	3	18
Piłka siatkowa chłopców	2	10
Koszykówka dziewcząt	1	7
Koszykówka chłopców	1	7
Piłka nożna dziewcząt	2	8
Piłka nożna halowa (zrzeszeni)	4	18
Piłka nożna halowa (niezrzeszeni)	8	24
Szkoly ponadgimnazjalne		
Piłka siatkowa dziewcząt	4	24
Piłka siatkowa chłopców	4	24
Koszykówka dziewcząt	2	7
Koszykówka chłopców	4	17
Piłka nożna halowa (zrzeszeni)	8	30
Piłka nożna halowa (niezrzeszeni)	8	28

Źródło: Opracowano na podstawie kalendarza imprez Poznańskiego SZS.

■ 4 i więcej ■ 3 ■ 2 ■ 1 ■ 0

Ryc. 13. Struktura Uczniowskich Klubów Sportowych w Poznaniu wg liczby sekcji sportowych

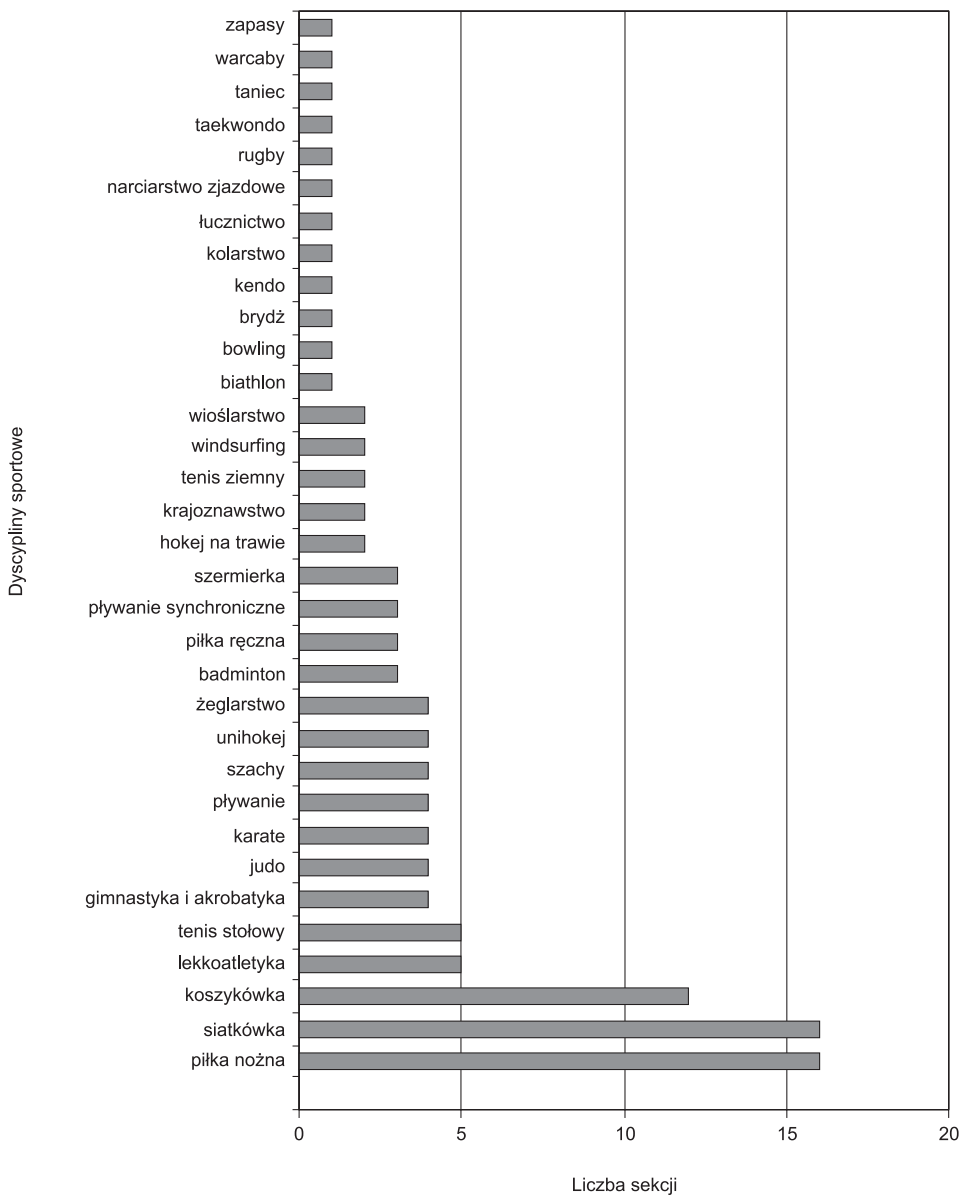
Źródło: opracowano na podstawie informacji Urzędu Miasta Poznania.

Jak wynika z ryciny 13, w strukturze UKS miasta Poznania dominują kluby jednosekcyjne. Kluby bez podziału na sekcje stanowią ponad 1/4 wszystkich poznańskich UKS. Maksymalna liczba sekcji w pojedynczym UKS wynosiła 6.

W Uczniowskich Klubach Sportowych miasta Poznania działają sekcje 33 dyscyplin sportowych (ryc. 14). Najpopularniejsze są dyscypliny związane z grami zespołowymi: piłką nożną, siatkówką, koszykówką. Wśród 116 sekcji sportowych UKS, ponad 1/3 przypada na wyżej wymienione gry zespołowe. Popularne są również sporty lekkoatletyczne, tenis

stołowy, gimnastyka i akrobatyka, judo, karate, szachy, unihokej, żeglarstwo oraz gimnastyka i akrobatyka.

Na terenie powiatu poznańskiego oraz gmin Szamotuły, Skoki i Śrem działa 88 uczniowskich klubów sportowych. Prowadzą one z reguły zróżnicowane formy działalności sportowej. Mniejsza część UKS-ów ma podział na sekcje sportowe.

Ryc. 14. Sekcje sportowe Uczniowskich Klubów Sportowych w Poznaniu
Źródło: opracowano na podstawie informacji Urzędu Miasta Poznania.

W podziale tym dominują sekcje piłki nożnej oraz jeździeckie. Najrzadziej występują sekcje pływackie i sportów motorowodnych.

Podobnie jak w przypadku miasta Poznania, w strukturze UKS posiadających sekcje sportowe, dominują kluby prowadzące trening piłki nożnej. Stosunkowo popularne są również sekcje kolarskie i związane ze sportami wodnymi (np. kajakarstwo).

Analizując dane z rycin 13, 14 oraz tabeli 13 można sformułować następujące wnioski dotyczące sportu uczniowskiego i młodzieżowego aglomeracji poznańskiej:

- 1) w strukturze Uczniowskich Klubów Sportowych najwięcej jest klubów zorientowanych na trening gier zespołowych,
- 2) w Poznaniu dominują kluby z co najmniej jedną sekcją sportową, natomiast w obszarze aglomeracji otaczającym Poznań przeważają kluby z różnorodnymi formami działalności sportowej (55 klubów nie ma podziału na sekcje),
- 3) rozmieszczenie przestrzenne UKS w poszczególnych gminach jest zróżnicowane. W gminach takich jak np.: Murowana Goślina i Śrem UKS działają tylko w miejscowościach będących siedzibami tych jednostek administracyjnych. Z kolei w gminie Suchy Las, Kostrzyn czy Pobiedziska układ przestrzenny UKS jest rozproszony, działają one praktycznie w każdej większej miejscowości danej gminy.

Na terenie miasta Poznania oraz aglomeracji poznańskiej działa Wielkopolskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (WTKKF). W 2010 roku kalendarz imprez obejmuje 264 pozycje, z których 129 odbędzie się na terenie aglomeracji poznańskiej. Wielkopolskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej organizuje wiele imprez dla dzieci i młodzieży. Należą do nich m.in. turnieje tenisa stołowego, turnieje piłki nożnej dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, turnieje szachowe, turnieje piłki siatkowej i unihokeja. Poza tym WTKKF organizuje wiele imprez o charakterze bardziej rekreacyjnym, jak rajdy rowerowe czy pikniki.

4.2. Sport osób niepełnosprawnych

W ramach sportu osób niepełnosprawnych w aglomeracji poznańskiej analizowano sport osób niepełnosprawnych ruchowo oraz sport osób niepełnosprawnych umysłowo. Sportem osób niepełnosprawnych ruchowo zajmuje się poznańskie Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów „Start” (SSI „Start”) i inne kluby aglomeracji. Dyscypliny, jakie mogą uprawiać niepełnosprawni ruchowo na terenie aglomeracji poznańskiej, to piłka siatkowa na siedząco, koszykówka na wózkach, piłka nożna głuchych, kolarstwo niewidomych i słabowidzących oraz inne.

Sportem osób niepełnosprawnych umysłowo zajmuje się oddział regionalny Olimpiad Specjalnych Polska Wielkopolskie – Poznań. Miasto Poznań jest gospodarzem Ogólnopolskich Letnich Olimpiad Specjalnych.

Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów „Start” w Poznaniu prowadzi 8 sekcji sportowych. Należą do nich następujące dyscypliny sportowe: lekka atletyka, pływanie, tenis stołowy, boccia, kręglarstwo, łucznictwo, narciarstwo zjazdowe i

taniec. Oprócz prowadzenia sekcji sportowych, SSI „Start” realizuje wiele programów aktywizacji ruchowej osób niepełnosprawnych. Wśród tych programów można wyróżnić: wakacje dla dzieci niepełnosprawnych, turnusy rehabilitacyjne oraz obozy i szkolenia dla niepełnosprawnych.

Jednym z elementów działalności Sportowego Stowarzyszenia Inwalidów „Start” jest integracja osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Odbywa się to w ramach sportu adaptowanego, takiego jak boccia czy pływanie.

W wielokierunkowej działalności SSI „Start” ważną rolę odgrywają sekcje rekreacyjne. Obecnie Stowarzyszenie prowadzi 3 sekcje rekreacyjne. Sekcja nurkowania swobodnego jest rozwijana w SSI „Start” od 2000 roku. Nauka podstaw nurkowania jest prowadzona na obozach letnich Stowarzyszenia.

Sekcja sportów wodnych rozwija m.in. narciarstwo wodne osób niepełnosprawnych. Jest ono prowadzone przez Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów „START” w Poznaniu od połowy lat 90-tych dla osób po urazach kręgosłupa. Do treningu narciarstwa wodnego wykorzystuje się wodną nartę adaptowaną w kilku rodzajach: szkoleniowej, zawodniczej oraz wakeboard. Innym wariantem jest deska typu kneboard, przystosowana dla osób z wysokimi amputacjami kończyn dolnych. Zawodnicy uprawiający narciarstwo wodne są podzieleni wg kategorii schorzeń narządu ruchu i wzroku. Startują oni w trzech konkurencjach: slalomie i wake slalomie, skokach i jeździe figurowej, z których najpopularniejszy jest slalom. Polega on na przejechaniu największej liczby z 6 bojek rozstawionych na torze długości 259 metrów, przy maksymalnej prędkości łodzi ciągnącej 58 km/godz.

Sekcja Survivalu Adaptowanego działa w okresie obozów letnich SSI „Start” dla niepełnosprawnych dzieci. Obozy te są połączeniem wojskowego poligonu, regat motorowodnych i sportowego stadionu. Od siedmiu lat prowadzi się „Adaptowany Surwiwal”, z wykorzystaniem kadry jednostek specjalnych Wojska Polskiego. „Adaptowany Surwiwal” pozwala niepełnosprawnym dzieciom radzić sobie w sytuacjach ekstremalnych, poruszania się w nieznanym terenie w dzień i w nocy, wspinaczki, określania kierunków zagrożeń. W programie są również sporty wodne takie jak jazda na skuterze wodnym i na nartach wodnych oraz kole pneumatycznym, kajakerstwo, a także niewywrotny katamaran „kanu”. Realizowane są także takie formy aktywności ruchowej jak gra w boccie i strzelanie z łuku.

Członkowie Sportowego Stowarzyszenia Inwalidów „Start” biorą udział w igrzyskach paraolimpijskich, mistrzostwach kraju, kontynentu i świata, gdzie zdobyli wiele medali. Stowarzyszenie organizuje obozy rehabilitacyjno-sportowe, w których co roku bierze udział przeciętnie 600 osób. Ponadto Stowarzyszenie prowadzi turnusy rehabilitacyjne i obozy sportowo-rehabilitacyjne dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w tym również dla osób na wózkach.

Wśród innych klubów sportowych wymienić można poznański Klub Sportu i Rekreacji Niewidomych i Słabowidzących. Klub prowadzi sekcje sportowe dla osób niepełnosprawnych w dyscyplinach: szachy, kręgle, pływanie, taniec i strzelectwo.

Różnorodne formy aktywności ruchowej dzieci i młodzieży realizowane są w Uczniowskim Klubie Sportowym przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej. W ramach działalności prowadzonej przez klub są drużyny: koszykówki, siatkówki, bilarda. Klub realizuje wyjazdy na mi-

Tabela 13. Uczniowskie kluby sportowe działające w aglomeracji poznańskiej

Gmina	Klub	Miejscowość	Sekcje	
Puszczykowo	Harcerski Klub Sportowy	Puszczykowo	–	
	MKS „Juvenia” Puszczykowo	Puszczykowo	–	
	UKS 2 Błyskawica	Puszczykowo	Badminton	
	UKS Puszczyk	Puszczykowo	–	
Mosina	Jeździecki UKS	Borkowice	Jeździecka	
	UKS „Krotowski”	Mosina	–	
	UKS „Mosińska Jedynka”	Mosina	Koszykówka, narciarstwo	
	Harcerski Klub Sportowy „Czata”	Mosina	Łucznictwo	
	Harcerski Klub Sportowy „Equites”	Mosina	Jeździectwo	
	UKS „Obra”	Pecna	Tenis stołowy	
	Pobiedziska	Jeździecki UKS „Abakus”	Kaczyna	Jeździectwo
UKS „Krasnale”		Pobiedziska	Minidyscypliny sportowe	
UKS „LIDER” przy Szkole Podst. w Biskupicach		Biskupice	Tenis, koszykówka, piłka nożna	
UKS „SMYK”		Węglewo	–	
UKS „WRONKA”		Wronczyn	Minidyscypliny sportowe	
UKS Zalew		Jerzykowo	Kajakarstwo, piłka nożna	
UKS przy Szkole Podstawowej w Pobiedziskach		Pobiedziska	–	
UKS Zespołu Szkół w Pobiedziskach Letnisku		Pobiedziska	–	
UKS „PŁOMIEN”		Pobiedziska	–	
UKS „POMARZANKA”		Pomarzanowice	–	
UKS „SMECZ”		Pobiedziska	–	
Kórnik		Międzyszkolny UKS „WIEŻA KÓRNICKA”	Kórnik	Szachy, warcaby
		UKS „DWÓJKA”	Kórnik	–
	UKS „JEDYNKA – KÓRNIK”	Kórnik	Kolarstwo, piłka koszykowa, tenis stołowy, szachy, badminton	
	UKS „TKD – Kórnik”	Kórnik	Teakwon-do	
	Międzyszkolny Klub Sportowy „KÓRNIK”	Kórnik	Organizacja działalności sportowej	
	UKS „Kotwica”	Rogalinek	Sporty motorowodne	
	Swarzędz	Międzyszkolny UKS „CANOE SWARZĘDZ”	Kobylnica	Kajakarstwo
UKS „HOBBY SWARZĘDZ”		Swarzędz	–	
UKS „MIKAWI”		Wierzonka	–	
UKS „TORA”		Bogucin	–	
UKS – Trójka		Swarzędz	–	

Gmina	Klub	Miejscowość	Sekcje
Murowana Goślina	UKS „PIĄTKA”	Swarzędz	–
	UKS „LIDER SWARZĘDZ”	Swarzędz	–
	Modelarski UKS „PASAT”	Murowana Goślina	–
	UKS „HIPOLIT” Murowana Goślina	Murowana Goślina	–
	UKS „CONCORD”	Murowana Goślina	–
Tarnowo Podgórne	UKS „JEDYNKA MUROWANA”	Murowana Goślina	–
	UKS – Zielone Wzgórza	Murowana Goślina	–
	UKS Lusowo	Lusowo	–
	UKS „ATLAS”	Tarnowo Podgórne	–
	UKS – Błyskawica	Tarnowo Podgórne	–
	UKS – Orkan	Tarnowo Podgórne	–
	UKS – Sokół	Ceradź Kościelny	–
	UKS „GIMNAZJUM PRZEŻMIEROWO”	Przeźmierowo	–
	UKS „SPRINT – PRZEŻMIEROWO”	Przeźmierowo	–
	Komorniki	Uczniowski Klub Sportowy „GRUNWALD”	Plewiska
Uczniowski Klub Sportowy „SAKURA”		Komorniki	–
Rokietnica	„PŁOMIENI-NAPACHANIE”	Napachanie	Lekkiej atletyki, tenisa stołowego, piłki siatkowej, piłki nożnej
	UKS – Błyskawica	Rokietnica	Kajakarstwo, karate, piłka nożna, piłka siatkowa
Czerwonak	UKS „SŁOWIAN”	Mrowino	–
	UKS „CZERWONAK”	Czerwonak	–
	UKS „GALERNIK”	Koziegłowy	–
	UKS Kicin	Kicin	–
	UKS „ORLĘTA”	Czerwonak	–
	UKS – Delfin	Biedrusko	Pływacka
Stęszew	UKS Owińska	Owińska	–
	UKS „DWÓJKA”	Stęszew	–
	UKS „LAMPION”	Stęszew	–
Suchy Las	UKS Rosnówko	Rosnówko	–
	UKS „GIMNAZJON”	Suchy Las	–
	UKS „Rekord”	Chludowo	–
	UKS „SALWADI”	Suchy Las	–

Gmina	Klub	Miejscowość	Sekcje
	UKS „Złoci”	Złotkowo	Piłka nożna
	UKS „MECZBOL”	Złotniki	Tenis
	UKS „Spartakus”	Biedrusko	–
Kostrzyn	UKS „GONIEC”	Kostrzyn	–
	UKS „Iwa”	Iwno	–
	UKS „MARATOŃCZYK”	Brzeźno	Piłka nożna, lekka atletyka
	UKS „VICTORIA”	Gułtowy	Piłka nożna
	UKS „Siekierki”	Siekierki Wlk.	Piłka nożna, tenis stołowy
	UKS im. Św. Huberta przy Parafii w Czerlejni	Czerlejno	–
	UKS „OLIMP”	Kostrzyn	Piłka nożna, lekka atletyka, unihokej, tenis
	UKS „PODKOWA”	Czerlejenko	Jazda konna
Luboń	UKS „Jedynka”	Luboń	–
Buk	UKS – Bukowina	Buk	Piłka ręczna
	UKS – Spartakus	Buk	–
Kleszczewo	UKS – Kometa	Zimin	–
	UKS – Trucht	Kleszczewo	Piłka nożna, lekka atletyka
	UKS „PIONIER” przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Kleszczewie	Kleszczewo	–
Dopiewo	UKS przy Szkole Podstawowej w Skórzewie	Skórzewo	Piłka nożna
	UKS przy Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji w Dopiewie	Dopiewo	–
Śrem	UKS „Szóstka” w Śremie	Śrem	Piłka Nożna
	UKS „Ekonomik” w Śremie	Śrem	Kolarstwo
	UKS Taekwondo Feniks	Śrem	Taekwondo
Skoki	UKS „Skoczek”	Skoki	Piłka nożna
Szamotuły	UKS Szamotulanin	Szamotuły	Siatkówka
	UKS „Kleks”	Szamotuły	Brydż

Źródło: opracowano na podstawie informacji Urzędu Powiatowego i Urzędów Gmin.

strzostwa świata i kraju, oraz współpracuje z innymi Stowarzyszeniami, tworzenie kadry zawodowej.

Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy Niesłyszących prowadzi szkolenia sportowe dzieci i młodzieży w pływaniu, tenisie stołowym, lekkiej atletyce, żeglarskim. Klub realizuje program powszechnej nauki pływania, organizacji integracyjnych obozów sportowo-rehabilitacyjnych, zawodów regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.

Wielkopolski Klub Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących RAZEM zrzesza obecnie około 70 osób. Jak mówi statut, celem Klubu

jest rozwijanie i organizacja powszechnej kultury fizycznej, sportu i rehabilitacji, turystyki i czynnego wypoczynku w środowisku osób niepełnosprawnych ze schorzeniami narządu wzroku. W Klubie trenują osoby niewidome i słabowidzące uprawiające kolarstwo tandemowe. Kolarze biorą udział w wyścigach na terenie całego kraju, oraz w Mistrzostwach Polski. Klub organizuje Międzynarodowy Wyścig Tandemowy Niewidomych i Słabowidzących o Puchar Prezydenta Poznania, który odbywa się co rok w czerwcu.

Jachtklub Wielkopolski posiada w swojej strukturze organizacyjnej sekcję dla żeglarzy niepełnosprawnych.

Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska wpływa na rozwój kultury fizycznej i sportu osób z niepełnosprawnością intelektualną. Celem organizacji jest 1) wieloaspektowy rozwój i organizacja sportu, rekreacji, rehabilitacji ruchowej, turystyki, 2) doskonalenie sprawności fizycznej i psychofizycznej dzieci i dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, jak również ich rodzin. Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska organizuje zawody, imprezy sportowe, mistrzostwa, turnieje oraz olimpiady dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Na terenie miasta Poznania i aglomeracji poznańskiej odbywa się wiele imprez sportowych kierowanych do osób niepełnosprawnych ruchowo lub intelektualnie. Należą do nich Ogólnopolskie Letnie Igrzyska Olimpiad Specjalnych, które były organizowane w Poznaniu oraz Wielkopolskie Letnie Igrzyska Olimpiad Specjalnych.

Od 2001 roku odbywają się imprezy integrujące sportowców niepełno- i pełnosprawnych „Europa bez Barrier”. Miasto Poznań trzykrotnie było organizatorem edycji tej imprezy, w latach: 2001, 2006 i 2007 oraz planuje organizację edycji w 2011 roku. Współzawodnictwo sportowe odbywa się jednocześnie dla zawodników pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Sportowcy rywalizują w następujących dyscyplinach: pływanie, koszykówka, tenis stołowy i boccia.

Ogólnopolskie Zawody Pływackie Studentów Niepełnosprawnych Szkół Wyższych odbywają się pod patronatem Rektora UAM i są jedyną tego typu imprezą w Polsce. Zawodnicy są podzieleni według stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Startują w konkurencjach na dystansie 25–100 m w stylach: klasycznym, motylkowym, grzbietowym i dowolnym. W 2010 roku odbywa się szósta edycja tych zawodów.

Imprezy sportowe odbywają się również w innych gminach aglomeracji poznańskiej. Należą do nich np.:

- Powiatowy Turniej Piłki Nożnej Osób Niepełnosprawnych o Puchar Starosty Powiatu Poznańskiego,
- Powiatowe Letnie Igrzyska Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Szamotułach,
- Zajęcia szkoleniowo-rekreacyjne dla dzieci niepełnosprawnych (Ognisko TKKF „Sokół” Śrem, Gepard Śrem),
- Integrycyjny Wiosenny Turniej Boccia w Swarzędzu.

Poza tym na terenie aglomeracji poznańskiej odbywają się imprezy sportowe prowadzone przez różnych organizatorów. Należą do nich maratony na wózkach inwalidzkich, turnieje dla osób niepełnosprawnych, rajdy samochodowe i wiele innych. Osobną grupę imprez stanowią zajęcia ruchowo-rehabilitacyjne oraz warsztaty terapii zajęciowej.

4.3. Amatorskie ligi sportowe

Na obszarze aglomeracji poznańskiej organizowane są rozgrywki w ligach amatorskich różnych dyscyplin sportowych. Są to głównie ligi amatorskie zespołów grających w grach zespołowych. Obecnie funkcjonuje co najmniej kilkadziesiąt lig amatorskich na obszarze aglomeracji poznańskiej. Organizatorami rozgrywek są zazwyczaj Gminne Ośrodki Sportu (np. Dopiewo) lub spółki samorządowe mające na celu organizację sportu (jak np. w Śremie). W kilku przypadkach organizacją rozgrywek ligowych zajmują się inne podmioty.

Uzyskanie pełnego przeglądu lig amatorskich nie jest możliwe z kilku powodów. Po pierwsze, część rozgrywek ligowych ma charakter efemeryczny i jest zawieszana bądź likwidowana po rozegraniu jednej edycji. Po drugie, część rozgrywek ligowych prowadzona jest bez jakiegokolwiek rejestracji zespołów i zawodników, a więc ma charakter ściśle prywatny.

Wśród amatorskich rozgrywek ligowych można wprowadzić następujący podział:

- 1) ligi dla dzieci i młodzieży (np. Piątkowska Liga Piłki Nożnej), w których prowadzi się rozgrywki w ustalonych kategoriach wiekowych, z reguły osobnej dla dzieci i osobnej dla młodzieży szkolnej,
- 2) ligi typu OPEN zezwalających na grę dowolnie zgłoszonych drużyn lub zawodników,
- 3) ligi „firmowe” np. Ligi BSA w Poznaniu, w których uczestniczą drużyny reprezentujące podmioty gospodarcze lub urzędy publiczne z terenu aglomeracji poznańskiej.

W stosunku do wymagań stawianych uczestnikom rozgrywek, można wyróżnić:

- 1) ligi całkowicie amatorskie, w których wymaga się, aby wszyscy zawodnicy byli amatorami nie zarejestrowanymi w związkach sportowych,
- 2) ligi semi-amatorskie, w których może uczestniczyć ograniczona (z reguły niewielka) liczba zawodników uprawiających sport kwalifikowany.

W niniejszym punkcie pracy zawarto przegląd największych i najdłuższej funkcjonujących lig amatorskich na obszarze aglomeracji poznańskiej. Najbardziej popularne są ligi firmowe oraz ligi dla dzieci i młodzieży. Jednakże w ramach lig typu OPEN często zgłaszane są również zespoły reprezentujące podmioty gospodarcze.

a) Amatorskie ligi piłkarskie

Liga piłkarska Red Box Soccer znana również jako Poznańska Liga Piłkarska Szóstek, prowadzi rozgrywki na trawie sztucznej. Struktura organizacyjna rozgrywek Red Box Soccer jest następująca. Drużyny grają na 5 poziomach ligowych (Ekstraliga, I liga, II liga, III liga, IV liga). W ligach II, III i IV jest podział na dwie grupy A i B. Łącznie w rozgrywkach ligowych występuje 120 zgłoszonych zespołów. W każdej drużynie Red Box Soccer jest do 20 zawodników, a ich łączna liczba wynosi około 2000. Mecze odbywają się w dni powszednie, na obiektach POSiR przy ulicy Gdańskiej oraz RED BOX Centrum Piłkarskie przy ulicy Promienistej 27 w Poznaniu. Sezon ligowy trwa 14 tygodni. Do ligi drużynę może zgłosić każda osoba, ale przewa-

zają drużyny sponsorowane przez podmioty gospodarcze z miasta Poznania i terenu aglomeracji. Koszt uczestnictwa w rozgrywkach wynosi 1700 zł na sezon⁵.

Drużyny rywalizują na boiskach ze sztuczną nawierzchnią. W polu gra 5 zawodników oraz bramkarz. Wymiary bramek wynoszą 2x5 metrów. Mecz składa się z dwóch części po 25 minut każda. Po pierwszej części następuje zmiana stron, bez dodatkowej przerwy.

Business Sporting Association prowadzi rozgrywki piłkarskie typu ligowego dla amatorów. Rozgrywki są prowadzone od 1995 roku. Drużyny mogą rywalizować w lidze halowej oraz w lidze na powietrzu. Sezon ligowy trwa 11 tygodni, przy założeniu rozgrywania jednego meczu w tygodniu, a zespoły grające liczą 6 osób. Zawodnicy grający w ligach BSA nie mogą uprawiać sportu zawodowo.

W sezonie zimowym 2010 w rozgrywkach ligi piłki nożnej halowej uczestniczyły 33 zespoły, w których grało około 500 zawodników. Drużyny te rywalizowały na poziomach o podobnych umiejętnościach sportowych. W tym celu zostały podzielone na 3 poziomy rozgrywek: A, B oraz C.

W rozgrywkach, zgodnie z intencją prowadzących, uczestniczą głównie zespoły zgłoszone przez firmy z terenu miasta Poznania i aglomeracji poznańskiej. Koszt uczestnictwa zespołu w rozgrywkach waha się od 2250 zł do 3000 zł i zależy od zakresu pakietu usług preferowanych przez daną drużynę, dotyczących głównie ubezpieczenia. Liga halowa BSA rozgrywana jest w sali LO św. Marii Magdaleny w Poznaniu.

Rozgrywki ligi piłkarskiej na powietrzu prowadzone są na obiekcie Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego nr 13 w Poznaniu. Boisko ma sztuczną nawierzchnię trawiastą. Drużyny na boisku występują w składzie 6 osobowym, przy czym podobnie jak w przypadku piłki halowej nie mogą grać zawodowi piłkarze. Mecze są sędziowane przez sędziów z Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej.

Oprócz regularnych rozgrywek ligowych BSA organizuje również dodatkowe imprezy sportowe jak np. Mistrzostwa Poznania Marketów, w których bierze udział kilkudziesięciu zawodników.

Piątkowska Liga Piłki Nożnej prowadzona jest przez Poznańską Spółdzielnię Mieszkaniową. Rozgrywki są kierowane do grup zorganizowanych młodzieży i dzieci oraz osób pełnoletnich. Liga rozgrywana jest w dwóch wariantach: na otwartym boisku oraz halowym.

Piątkowska Liga Piłki Nożnej w wariantcie na otwartym boisku prowadzona jest w trzech grupach: B i C dla dzieci i młodzieży oraz OPEN dla zawodników pełnoletnich. Drużyny mogą liczyć maksymalnie 12 osób, przy czym na boisku jednocześnie gra 5 zawodników. W grupach B i C z reguły jest po 15 drużyn, w grupie OPEN może być więcej.

Mecze rozgrywane są na boisku ze sztuczną nawierzchnią, znajdującym się na Osiedlu Jana III Sobieskiego. Każdy mecz składa się z dwóch części po 15 minut, pomiędzy którymi jest jednogminutowa przerwa. Rozmiar bramek wynosi 2x3 metry.

⁵ Punkt dotyczący lig amatorskich opracowano na podstawie stron internetowych oraz dodatkowych materiałów otrzymanych od organizatorów (regulaminów, wykazów drużyn itp.).

Piątkowska Liga Halowej Piłki Nożnej rozgrywana jest na obiektach Gimnazjum nr 12 na Osiedlu Stefana Batorego oraz Szkoły Podstawowej nr 17 na Osiedlu Bolesława Chrobrego. Drużyny rywalizują w kategoriach: B i C dla dzieci i młodzieży oraz dwóch kategoriach OPEN.

Mecze rozgrywane są w systemie tygodniowym, składają się z dwóch części po 12 minut każda, pomiędzy którymi jest minuta przerwy. Na boisku gra pięciu zawodników, przy czym drużyna może być maksymalnie 12 osobowa.

W Piątkowskich Ligach Piłki Nożnej gra 50–60 drużyn, w których występuje kilkuset zawodników. W ligach prowadzonych w kategoriach B i C dominują uczniowskie kluby sportowe ze szkół zlokalizowanych na terenie osiedli Piątkowa.

W Śremie działa od 1998 roku halowa liga piłki nożnej. Rozgrywki prowadzone są przez Śremski Sport sp. z o.o. W sezonie zimowym 2009/2010 do ligi przystąpiło 59 drużyn liczących około 900 zawodników, w wieku od 16 do 60 lat. Rozgrywki ligi halowej prowadzone są na pięciu poziomach: po jednej grupie w lidze I, II, III, dwie grupy w lidze IV, oraz jednej grupie w lidze obdoyów.

Mecze prowadzone są systemem każdy z każdym. Czas trwania spotkania to dwie połowy po 11 minut, a wymiar bramek wynosi 2×3 m. Na boisku przebywa jednocześnie 5 zawodników drużyny (łącznie z bramkarzem). Uczestnictwo w lidze jest odpłatne i wynosi 600–700 zł w zależności od poziomu ligowego. Mimo że rozgrywki ligowe mają charakter amatorski, dopuszcza się zgłaszanie do drużyny maksymalnie dwóch zawodników zarejestrowanych w Wielkopolskim Związku Piłki Nożnej, przy czym na boisku może znajdować się maksymalnie jeden z nich. Lista zawodników drużyny nie może być dłuższa niż 15 osób.

Rozgrywki śremskiej Halowej Ligi Piłki Nożnej prowadzone są na obiekcie sportowym przy ulicy Staszica 1a w Śremie.

Halowa Liga Komornik organizowana jest przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Komornikach. W marcu 2010 roku zakończona została trzecia edycja rozgrywek, w której uczestniczyło 18 drużyn (10 drużyn w I lidze oraz 8 drużyn w II lidze).

Mecze prowadzi się systemem każdy z każdym, a czas trwania spotkania to 2×14 minut. Po zmianie stron gra jest natychmiast wznawiana. Drużyny liczą do 18 zawodników, przy czym na boisku znajduje się 4 graczy i bramkarz. Nie ma wymagań dotyczących gry zawodników w ramach profesjonalnych federacji piłkarskich. Koszt uczestnictwa w lidze wynosi 1250 zł. Rozgrywki prowadzone są na obiekcie GOSiR w Komornikach, przy ulicy Polnej 37.

Amatorskie ligi piłki nożnej działają również w gminie Kórnik. Organizatorem rozgrywek Amatorskiej Ligi Piłki Nożnej jest UKS „Jedynka” Kórnik przy współpracy z OSiR w Kórniku. Drużyna może zgłosić maksymalnie 22 zawodników, przy czym 7 musi być zameldowanych na terenie gminy. Do rozgrywek mogą być zgłoszeni zawodnicy w wieku od 15 lat nie figurujący na listach zgłoszeń klubów sportowych w ewidencji WZPN na bieżący sezon rozgrywek ligowych. Rozgrywki prowadzone są w rundzie wiosennej i jesiennej z podziałem na I i II ligę.

W meczu uczestniczy 11 zawodników razem z bramkarzem. Czas trwania spotkania to 2×45 minut z przerwą 15 minut. Rozgrywki prowadzone są na boiskach w gminie Kórnik.

Halowa Liga Piłki Nożnej w Mosinie prowadzi rozgrywki na dwóch poziomach: I ligi i II ligi. Niższy poziom rozgrywkowy podzielony jest na dwie grupy: silniejszą i słabszą. W rywalizacji ligowej bierze udział 18 zespołów, w tym 8 w I lidze. Drużyny mogą liczyć do 14 zawodników, przy czym maksymalnie 2 może być zgłoszonych do rozgrywek Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej. Nie dopuszcza się do rozgrywek zawodników grających w I, II i III lidze zawodowej.

Mecze składają się z dwóch części po 17 minut. Rozgrywki prowadzone są w Hali Sportowej MOSiR przy ulicy Szkolnej w Mosinie. Integralną częścią rywalizacji są mecze o Puchar Ligi, w których uczestnictwo jest obowiązkowe dla zespołów grających w lidze. Udział w rozgrywkach jest płatny i wynosi 1000–1250 zł na drużynę. W edycji zima 2009/2010 uczestniczyło około 150 zawodników.

Gminna Liga Piłki Nożnej w Murowanej Goślinie prowadzi rozgrywki dla drużyn reprezentujących miejscowości z terenu gminy. W edycji 2009/2010 uczestniczy w niej 9 zespołów. Organizacja rozgrywek przewiduje dwa sezony rywalizacji: jesienny i zimowy. Drużyny zgłaszają do 25 zawodników, przy czym nie może wśród nich być graczy uczestniczących w rozgrywkach ligowych pod patronatem PZPN.

Mecze rozgrywane są na boiskach piłkarskich w różnych miejscowościach na terenie gminy. W okresie zimowym uczestnicy ligi grają w rozgrywkach Halowej Piłki Nożnej. Udział w Gminnej Lidze Piłki Nożnej jest odpłatny i w sezonie 2009/2010 wynosił 200 zł na zespół.

Halowe Rozgrywki Piłki Nożnej prowadzone są przez Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji. W rywalizacji prowadzonej systemem ligowym w sezonie 2009/2010 występuje 10 drużyn amatorskich. Mecze trwają 2×15 min., z przerwą na zmianę stron. Na boisku występuje 4 zawodników i bramkarz. Regulamin dopuszcza zgłoszenie do rozgrywek przez drużynę do 15 zawodników, ale nie ma ograniczenia dotyczącego piłkarzy uczestniczących w grach organizowanych przez WZPN. Koszt uczestnictwa drużyny wynosi 1150 zł.

PrzeźmierLiga rozgrywana jest na obiektach OSiR w Przeźmierowie (gmina Tarnowo Podgórne). W lidze aktualnie gra 10 zespołów złożonych z zawodników amatorów. W gminie Tarnowo Podgórne tworzy się ligę piłkarską amatorskich zespołów siódemek.

b) Amatorskie ligi piłki koszykowej

Obecnie nie funkcjonuje w Poznaniu liga koszykówki amatorskiej, dla której dostępne są jakiegokolwiek informacje. Działające wcześniej ligi, jak np. WRONBA zawiesiły swoją działalność, a inne jak np. Piątkowska Liga Koszykówki, uruchamiane są nieregularnie.

c) Amatorskie ligi piłki siatkowej

W aglomeracji poznańskiej rozgrywanych jest kilka amatorskich lig siatkarskich. Jedną z nich jest organizowana przez Business Sporting Association. W sezonie zimowym 2010 grały w niej 4 drużyny sponsorowane przez przedsiębiorstwa z obszaru aglomeracji poznańskiej. W barwach tych zespołów grało 48 zawodników.

Lubońska Amatorska Liga Siatkówki (LALS) rozpoczęła działalność w sezonie 2007/2008. Obecnie w rozgrywkach uczestniczy 20 zespołów z terenu aglomeracji poznańskiej, podzielonych na dwie grupy A i B. W lidze obowiązują przepisy gry Polskiego Związku Piłki Siatkowej. Do rozgrywek dopuszcza się wyłącznie druży-

ny złożone z zawodników-amatorów, niezrzeszonych w oficjalnej federacji piłki siatkowej. Obecnie w lidze gra około 160 zawodników.

Mecze LALS odbywają się w hali widowiskowo-sportowej Lubońskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ulicy Kołłątaja. Uczestnictwo w rozgrywkach Lubońskiej Amatorskiej Ligi Siatkówki jest odpłatne i wynosi 700 zł na sezon. Od następnego sezonu nastąpi reorganizacja rozgrywek ligowych. W ramach Lubońskiej Amatorskiej Ligi Siatkówki rozgrywane są również turnieje o puchar LALS.

Pobiedziska Amatorska Liga Piłki Siatkowej funkcjonuje od roku 2008. Obecnie rozgrywana jest jej III edycja w której uczestniczy 10 zespołów podzielonych na 2 grupy. Rywalizacja odbywa się pod patronatem Burmistrza Miasta i Gminy Pobiedziska.

Zgłoszone do rozgrywek PALPS zespoły mogą liczyć maksymalnie 15 zawodników. Nie dopuszcza się do gry zawodników zarejestrowanych w Polskim Związku Piłki Siatkowej.

d) Amatorskie ligi hokeja na lodzie

W Wielkopolskiej Amatorskiej Lidze Hokeja w sezonie zimowym 2009/2010 występowało 6 drużyn. Liga ma charakter amatorski, a rozgrywki prowadzone są na lodowisku „Chwiałka” w Poznaniu. Uczestnictwo w lidze jest odpłatne i wynosi 650 zł wpisowego od drużyny. W sezonie zimowym grało w niej ponad 100 zawodników pochodzących nie tylko z obszaru aglomeracji poznańskiej, ale również z obszaru województwa (Września, Kościan).

e) Amatorskie ligi piłki ręcznej

Na terenie aglomeracji poznańskiej funkcjonują również ligi piłki ręcznej. Przykładem jest Gminna Szkolna Mini Liga Piłki Ręcznej, adresowana do zespołów reprezentujących szkoły podstawowe i gimnazja w gminie Kleszczewo. Regulamin Ligi przewiduje uczestnictwo 10 zespołów po maksymalnie 12 zawodników. Mecz na poziomie gimnazjum trwa 2×20 minut, natomiast na poziomie szkoły podstawowej 2×10 minut, z przerwą 5 minut pomiędzy częściami. W lidze gra około 100 zawodników.

f) Amatorskie ligi tenisa stołowego i ziemnego

Regularne rozgrywki Amatorskiej Ligi Tenisa Stołowego prowadzone są w Komornikach. W sezonie 2009/2010 staruje w niej 7 drużyn reprezentujących miejscowości gminy Komorniki. W rozgrywkach nie mogą uczestniczyć zawodnicy z aktualną licencją zawodniczą. Drużyny muszą składać się z osób w określonych kategoriach wiekowych. W rozgrywkach Amatorskiej Ligi Tenisa Stołowego w Komornikach bierze udział około 40 zawodników.

W gminie Czerwonak uruchamiane są rozgrywki Letniej Amatorskiej Ligi Tenisowej (miesiące IV–X), oraz Zimowej Amatorskiej Ligi Tenisowej (miesiące XI–XII).

g) Amatorskie ligi bowlingu i kręglarstwa

Na obszarze aglomeracji poznańskiej prowadzone są również rozgrywki amatorskie lig bowlingu. W rywalizacji prowadzonej przez Business Sporting Association występuje 10 drużyn reprezentujących podmioty gospodarcze z terenu aglomeracji (głównie miasta Poznania). W grach uczestniczy około 130 zawodników.

LigaVector jest amatorską ligą kręglarską rozgrywaną na obiektach firmy Vector sp. z o.o. w Tarnowie Podgórnym. W rywalizacji uczestniczy 27 zespołów, w któ-

rych gra 160 zawodników. Drużyny występują na trzech poziomach ligowych: I liga – 8 zespołów, II liga – 7 zespołów, III liga grupa A i B – po 6 zespołów. Organizacja zawodów składa się z trzech rund: I runda – mecze każdy z każdym, II runda – rewanże, III runda – play-off (tylko I liga).

Drużyny startują w zespołach 3 osobowych. Do rozgrywek drużyna może zgłosić maksymalnie 7 zawodników, przy czym żaden z nich nie może posiadać licencji Polskiego Związku Kręglarskiego. Uczestnictwo w lidze jest odpłatne i wynosi 700 zł za drużynę na sezon.

Turnieje amatorskie indywidualne oraz drużynowe, a także rozgrywki ligowe są organizowane również przez centrum rekreacji Niku w Poznaniu. Obecnie w rozgrywkach uczestniczy około 50 zawodników.

h) Inne amatorskie ligi

W gminie Kórnik rozgrywane są ligi strzelecka i rzutu lotką.

i) Sport „firmowy”

Formy sportu powszechnego finansowane są także przez podmioty gospodarcze. W ostatnich latach pojawiło się zjawisko finansowania sportu i rekreacji pracownikom przedsiębiorstw, szczególnie o strukturze korporacyjnej. Finansowanie to dotyczy głównie dodatkowych zajęć treningowych w dyscyplinach sportowych takich jak: tenis ziemny, siatkówka, koszykówka i piłka nożna. Ponadto pracownicy mają często możliwość korzystania z klubów fitness i pływalni. Pracownicy otrzymują karnety na zajęcia sportowe bezpłatnie lub w formie dofinansowania. Wprowadzane są również karty Benefit Multi Sport, ułatwiające korzystanie z oferty sportowej wielu firm. Jednym z podmiotów gospodarczych typu korporacyjnego, dającą swoim pracownikom możliwość korzystania z dodatkowych zajęć sportowych poprzez ww. karty jest QXL Poland sp. z o.o., znany głównie z marki Allegro. Innymi podmiotami są np. BZWBK S.A. oraz Dom Maklerski BZWBK S.A.

4.4. Imprezy sportu powszechnego

W aglomeracji poznańskiej rocznie odbywa się wiele imprez sportu powszechnego. Niniejszy punkt pracy prezentuje wybrane z nich, w układzie jednostek samorządu terytorialnego.

Poznań

W mieście Poznań organizowanych jest najwięcej imprez sportu powszechnego, a więc o charakterze otwartym. Uczestniczyć w nich mogą grupy szkolne lub indywidualnie zawodnicy. Do imprez tych należą głównie⁶:

- 1) Ogólnopolski bieg „Rusałka Zimą” i ogólnopolski „Bieg Ewy”,
- 2) Amatorskie mistrzostwa TKKF kobiet w kręglarstwie,
- 3) Ogólnopolskie wiosenne biegi przełajowe dla dzieci i młodzieży „Winogrady”,
- 4) Ogólnopolski bieg winogradzki,
- 5) Ogólnopolski bieg służb mundurowych,

⁶ Wykaz imprez opracowano na podstawie kalendarzy imprez organizatorów.

- 6) Osiedlowy Bieg Zwycięstwa,
- 7) Igrzyska sportowe dla przedszkolaków,
- 8) MTB Miting Zawody Rowerowe,
- 9) III Olimpiada Sportowa Przedszkoli,
- 10) Poznań Półmaraton,
- 11) Coca-Cola Cup,
- 12) Przełajowy Bieg Raszyński,
- 13) Poznańska Spartakiada Seniorów,
- 14) Turniej Koszykówki ulicznej o Puchar Dyrektora POSiR,
- 15) Międzynarodowy maraton „Wpław przez Kiekrz”,
- 16) Rekreacyjny rodzinny bieg po zdrowie Chartowo,
- 17) Wojewódzki bieg uliczny „Wilcza Mila” o puchar Zbigniewa Orywała,
- 18) Ogólnopolski bieg Chrobrego,
- 19) Poznań Maraton (patrz rozdział 5.4.1),
- 20) Turniej tenisa stołowego z okazji święta niepodległości,
- 21) Gwiazdkowy turniej szachowy dla dzieci,
- 22) Puchar 5 milionów,
- 23) Międzynarodowy bieg sylwestrowy im. Ryszarda Burgiela.

Organizatorami tych imprez są: Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji, Wielkopolskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Młodzieżowy Ośrodek Sportu, Poznański SZS, domy kultury, organizacje młodzieżowe, szkoły i inne jednostki. Rocznie na terenie miasta Poznania odbywa się kilkaset wydarzeń sportowych.

Buk

W gminie Buk organizowane są imprezy sportu powszechnego. Należą do nich turnieje piłkarskie dla dzieci i młodzieży rozgrywane na boisku ze sztuczną nawierzchnią.

Czerwonak

W gminie Czerwonak w 2010 roku odbędzie się około 25 imprez związanych ze sportem powszechnym. W podziale na poszczególne dyscypliny sportu rozkład ten przedstawia się następująco:

- 1) Imprezy piłkarskie – 7 turniejów sportowych, organizowanych przez PCK, Karolinę Kozieglowy, Instalacje HTS, Sekcję Sportową Służby Liturgicznej Archidiecezji Poznańskiej i CRKF „Akwen”. Imprezy te są adresowane zarówno do dzieci i młodzieży (Turniej Piłki Nożnej dla Ministrantów, Turniej Piłki Nożnej dla Przedszkolaków, Akwen Gool Cup), jak i do dorosłych.
- 2) Imprezy pływackie – Rekreacyjny Turniej Sołectw, Zawody Złote Płetwy Wójta Gminy.
- 3) Imprezy tenisowe – 2 turnieje AKWEN Gem Tour, Paso Cup – Turniej Tenisa Stołowego, Akwen Gem Woman – turniej tenisowy dla kobiet.

Ponadto w gminie Czerwonak odbywają się Gminne Turnieje Siatkówki o Puchar Wójta Gminy Czerwonak oraz Młodzieżowe Turnieje Piłki Ręcznej. Ważnym wydarzeniem jest też Olimpiada Przedszkolaków. Imprezy sportowe odbywają się głównie na obiektach CRKF „Akwen” w Czerwonaku.

Dopiewo

Imprezy sportowe w Dopiewie organizuje Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, działający od 1999 roku. W hali sportowej tego Ośrodka rozgrywane są:

- 1) Amatorskie turnieje piłki nożnej dla mieszkańców sołectw,
- 2) Turniej piłki nożnej dla seniorów organizowany przez TS 1998 Dopiewo,
- 3) Mecze ligi amatorskiej,
- 4) Ogólnopolski turniej piłki nożnej dziewcząt,
- 5) Turniej piłki siatkowej,
- 6) Turniej „Niebieska Halówka”.

Organizowane przez GOSiR w Dopiewie turnieje piłkarskie są dostępne dla sportowców amatorów, jak np. Turniej Firm i Zakładów w Halowej Piłce Nożnej czy Amatorski Turniej Piłki Siatkowej. Oprócz imprez w hali sportowej, GOSiR organizuje również zawody na boisku wybudowanym w ramach programu „Orlik 2012”.

Kleszczewo

Animatorem sportu powszechnego w gminie Kleszczewo jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. Organizuje on rocznie kilkadziesiąt imprez mających na celu aktywizację ruchową mieszkańców gminy. Należą do nich rozgrywki w ligach amatorskich piłki nożnej, piłki ręcznej oraz turnieje. Najpopularniejszymi zawodami są:

- 1) Młodzieżowy Indywidualny Turniej Strzelecki „O Puchar Dyrektora GOKiS w Kleszczewie”,
- 2) Turniej Strzelecki Sołectw,
- 3) Halowy Turniej Piłki Nożnej Drużyn Amatorskich z okazji Święta Niepodległości,
- 4) Otwarty Turniej Piłki Siatkowej Amatorskich Drużyn Mieszanych,
- 5) Gminny Festiwal Mini Piłki Ręcznej Dziewcząt i Chłopców z okazji Dnia Dziecka,
- 6) Wiosenny Turniej Piłki Nożnej Drużyn Podwórkowych,
- 7) Mistrzostwa w Piłce Siatkowej Samorządowców Powiatu Poznańskiego i Miasta Poznania,
- 8) Otwarty Turniej Tenisa Stołowego „O Puchar Wójta Gminy Kleszczewo”,
- 9) Turnieje dla uczniów szkół w ramach akcji „Zima”,
- 10) Gminna Szkolna Liga Piłki Ręcznej,
- 11) Turnieje firmowe, jak np. Piotr i Paweł Cup, czy turniej sklepów IKEA.

Gmina Kleszczewo uczestniczyła w 2009 roku w XV Sportowym Turnieju Miast i Gmin rozgrywanym pod patronatem Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Gospodarki Waldemara Pawlaka. Celem tego turnieju jest aktywizacja ruchowa dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gmin poprzez udział w różnych formach sportu i rekreacji. W gminie Kleszczewo w 2009 roku w różnych formach aktywizacji ruchowej brało udział blisko 50% mieszkańców gminy.

Komorniki

W gminie Komorniki Ośrodek Sportu i Rekreacji organizuje amatorskie rozgrywki ligowe w dyscyplinach: piłka nożna halowa, tenis stołowy oraz piłka nożna na sztucznej trawie.

Kórnik

Kalendarz wydarzeń sportowych w gminie Kórnik obejmuje ponad 70 różnego rodzaju imprez. Część z nich adresowana jest do młodzieży szkolnej mieszkającej na terenie gminy. Wśród wydarzeń sportowych o charakterze otwartym wyróżnić można:

- 1) Otwarte Drużynowe Mistrzostwa Gminy Kórnik w Szachach,
- 2) Turnieje Piłki Siatkowej Amatorów o Puchar Burmistrza,
- 3) Nocny Półmaraton Kórnicki im. Jana Pawła II,
- 4) Rodzinny Drużynowy Turniej Szachowy,
- 5) Mistrzostwa Mieszkańców Gminy Kórnik w Tenisie Stołowym,
- 6) Letni Turniej Piłki Siatkowej,
- 7) Turniej Siatkówki Plażowej

Organizatorami imprez sportowych w gminie Kórnik są: SZS Kórnik, UKS Jedyńka, MUKS Wieża Kórnicka, Hufiec ZHP, Stowarzyszenie Biegowe Brylant Kórnik. Szczególnie dużo jest imprez szachowych organizowanych przez MUKS Wieża Kórnicka.

Luboń

W Luboniu działa Luboński Ośrodek Sportu i Rekreacji, który jest głównym animatorem sportu powszechnego na terenie miasta. Organizuje m.in. następujące imprezy sportowe o charakterze otwartym:

- 1) Halowy Turniej Piłki Nożnej LUBOŃ CUP<35 dla pracowników firm lubońskich i okolic, urodzonych przed 1976 rokiem,
- 2) Amatorska Liga Tenisa Stołowego Luboń-CUP III edycja, współorganizowany razem z Lubońskim Klubem Tenisa Stołowego i Urzędem Miasta Luboń,
- 3) Amatorski Turniej o Puchar Dyrektora LOSiR w Piłce Siatkowej,
- 4) Turniej Kibiców Lecha Poznań.

W działalności LOSiR dominują imprezy propagujące gry zespołowe.

Mosina

Mosiński Ośrodek Sportu i Rekreacji jest organizatorem imprez sportu powszechnego na terenie gminy. W ciągu roku przygotowuje kilkadziesiąt wydarzeń sportowych, adresowanych głównie do dzieci i młodzieży. Prowadzi również rozgrywki halowej ligi piłki nożnej w Mosinie oraz Mistrzostwa Zakładów Pracy w Żeglarskim (razem z Mosińskim Klubem Żeglarskim).

Murowana Goślina

W Murowanej Goślinie działa Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji. Mimo, że jego działalność ma wymiar głównie kulturalny, to organizuje kilka imprez sportowych o charakterze otwartym. Należą do nich:

- 1) Gośliński Mały Maraton Weteranów,
- 2) Otwarte Mistrzostwa Gminy w Szachach.

W Murowanej Goślinie organizowane są również zawody MTB Marathon, w roku 2010 po raz piąty oraz rozgrywki gminnej ligi piłki nożnej.

Pobiedziska

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pobiedziskach organizuje następujące imprezy popularyzujące sport powszechny:

- 1) Bieg Rekreacyjny (we współpracy z gminą Swarzędz),
- 2) Mistrzostwa Pobiedzisk w Siatkówce Plażowej,
- 3) Bieg Władysława Jagiełły,
- 4) Ogólnopolski Turniej Szachowy.

Ponadto organizowane są zawody i turnieje w dyscyplinach takich jak np. rugby.

Rokietnica

W gminie Rokietnica odbywają się następujące imprezy sportowe otwarte:

- 1) Maraton Pływacki „Wpław przez Kiekrz”,
- 2) Rodzinne Grand Prix Rokietnicy w biegach – Rokietnica biega,
- 3) Mistrzostwa Gminy Rokietnica w Tenisie Stołowym o Puchar Wójta Gminy Rokietnica,
- 4) Turniej Siatkówki o Puchar Wójta Gminy Rokietnica.

Skoki

Gmina Skoki jest częścią powiatu wągrowieckiego wchodzącą w skład aglomeracji poznańskiej. W związku z tym niektóre odbywające się tam wydarzenia sportowe wychodzą poza zasięg aglomeracji poznańskiej. Do imprez sportu powszechnego zaliczyć należy:

- 1) Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Skoki,
- 2) Mistrzostwa Gminy w Tenisie Stołowym,
- 3) Gminna Liga Piłki Nożnej – turniej.

Większość wydarzeń sportowych organizowanych w gminie Skoki nie ma charakteru cyklicznego.

Suchy Las

Na obszarze gminy Suchy Las odbywają się następujące imprezy sportu powszechnego o charakterze cyklicznym:

- 1) Wielkanocny Charytatywny Turniej Halowej Piłki Nożnej o Puchar Prezesa Sucholeskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom,
- 2) Turniej Amatorskich Drużyn Hokejowych,
- 3) Rajd Rowerowy im. Wojciecha Bogusławskiego,
- 4) Otwarty Powiatowy Turniej w Halowej Piłce Dziewcząt do lat 16,
- 5) Wyścig Kolarski o Puchar Wójta Gminy Suchy Las i Poznańskiego Towarzystwa Cyklistów,

- 6) Rajd Rowerowy „Herbowy” – organizowany w ramach obchodów Dni Gminy Suchy Las,
- 7) Rajd Rowerowy im. Leszka Roszczyka „Pieczona Pyra”,
- 8) Rowerowy Rajd Niepodległości.

Organizowane imprezy skierowane są głównie do osób uprawiających amatorsko sporty kolarskie. W gminie Suchy Las działa Gminny Ośrodek Sportu.

Swarzędz

W gminie działa Swarzędzkie Centrum Sportu i Rekreacji, które jest animatorem sportu powszechnego. Organizuje następujące imprezy sportowe dla amatorów:

- 1) Amatorski Turniej Piłki Nożnej,
- 2) Amatorska Liga Hokeja,
- 3) Wyścig Przelajowy – Swarzędz Cross im. M. Kegela,
- 4) Turniej tenisa stołowego – open,
- 5) Amatorski Turniej Siatkówki – open,
- 6) Turniej Streetball,
- 7) Grand Prix Wielkopolski w Pływaniu pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego i Polskiego Związku Pływackiego.

Imprezy odbywają się na obiektach SCSiR: hali sportowej, pływalni i lodowisku.

Szamotuły

W Szamotułach organizacją imprez sportu powszechnego zajmuje się Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Wśród wielu wydarzeń można wyróżnić:

- 1) Otwarty Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn Drużyn Amatorskich,
- 2) Otwarte Mistrzostwa Szamotuł w Tenisie Ziemnym,
- 3) Turniej Piłki Nożnej Sołectw Miasta i Gminy Szamotuły,
- 4) Turniej Drużyn Osiedlowych w Piłce Nożnej o Wakacyjny Puchar Szamotuł,
- 5) Otwarty Turniej Plażowej Piłki Siatkowej o Puchar Dyrektora Szamotulskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- 6) Spartakiada Sołectwa Miasta i Gminy Szamotuły.

Instruktorzy Szamotulskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji prowadzą zajęcia z tenisa ziemnego, tenisa stołowego oraz pływania. Imprezy sportowe odbywają się w Hali „Wacław” w Szamotułach. W ramach SzOSiR prowadzone są również Halowe Rozgrywki Piłki Nożnej.

Śrem

Śremski Sport sp. z o.o. jest organizatorem imprez sportu powszechnego w gminie Śrem. Do cyklicznych imprez sportowych kierowanych do amatorów należy zaliczyć:

- 1) Mistrzostwa Śremu w Tenisie Stołowym,
- 2) Mistrzostwa Śremu w Szachach,
- 3) Mistrzostwa Śremu w Squasha,
- 4) Mistrzostwa Śremu Zespołów Wiejskich,
- 5) Mistrzostwa Śremu Zakładów Pracy w Halowej Piłce Nożnej,

- 6) Mistrzostwa Śremu Zakładów Pracy w Siatkówce,
- 7) Mistrzostwa Śremu w Pływaniu.

Śremski Sport sp. z o.o. jest również organizatorem rozgrywek ligowych piłki nożnej dla drużyn amatorskich.

Tarnowo Podgórne

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tarnowie Podgórnym organizuje następujące wydarzenia sportowe dla amatorów:

- 1) Turniej Halowy w Piłce Nożnej o Puchar Przechodni Przewodniczącego Rady Gminy Tarnowo Podgórne,
- 2) Turniej Halowej Piłki Nożnej,
- 3) Turniej Sołectw Gminy Tarnowo Podgórne w Piłce Nożnej Amatorów,
- 4) Turniej Sołectw Gminy Tarnowo Podgórne w Szachach i Warcabach,
- 5) Letni Turniej w Piłce Nożnej 5-cio osobowej o Puchar Dyrektora OSiR Tarnowo Podgórne.

OSiR w Tarnowie Podgórnym organizuje również rozgrywki Przeźmierligi.

4.5. E-sport w aglomeracji poznańskiej

Problematyka e-sportu (sport elektroniczny) jest zagadnieniem stosunkowo młodym i wiąże się bezpośrednio z rozwojem technik komputerowych i oprogramowania. E-sport nie jest związany z bezpośrednim zaangażowaniem fizycznym zawodników. Nie ma też zarysowanej metodologii badawczej e-sportu. Dlatego liczba osób uczestniczących w zawodach w tego rodzaju zawodach sportowych nie jest dokładnie znana.

Na rywalizację w e-sporcie składają się dwa główne rodzaje spotkań sportowych:

- bezpośrednie spotkania i współzawodnictwo uczestników wydarzeń e-sportowych takich jak spotkania i zloty użytkowników gier komputerowych – turnieje gier komputerowych,
- współzawodnictwo w ramach gier sieciowych i tzw. menadżerów sportowych.

Turnieje gier komputerowych najczęściej odbywają się w dużych halach, a nawet na stadionach sportowych, podczas których publiczność na odpowiednio przystosowanych telebimach może śledzić rozgrywki. Przykładem takiej ogólnoświatowej imprezy jest Electronics Sports World Cup. Polskie eliminacje do cybernetycznego pucharu świata rozgrywane są w Poznaniu w halach Międzynarodowych Targów Poznańskich.

W drugiej z wymienionych dziedzin e-sportu, klasycznym przykładem jest współzawodnictwo sieciowe w ramach najpopularniejszego menadżera piłkarskiego hattrick (www.hattrick.org). Zadaniem uczestników tej gry jest zarządzanie drużyną piłkarską na poziomie organizacyjnym (funkcje prezesa klubu) oraz sportowym (funkcje trenerskie). Menadżer hattrick ma zasięg ogólnoświatowy. Liczba uczestników gry przekracza wg stanu na początek 2010 roku 1 mln użytkowników w 124 krajach. Polska grupa użytkowników hattricka liczy 58 323 uczestników gry.

Zarządzający grą wprowadzili podział regionalny dla Polski na 20 regionów dla których dostępne są statystyki dotyczące liczby użytkowników. W grze nie został wyodrębniony Poznań jako osobny region, ale w regionie Wielkopolska zarejestrowanych jest ponad 7 tys. użytkowników. Porównując dane regionu wielkopolskiego z danymi innych dużych regionów, z których wyodrębniono duże miasta jako osobne regiony (Dolnośląskie i Wrocław, Pomorskie i Trójmiasto, Mazowsze i Warszawa, Małopolska i Kraków) można oszacować liczbę grających w aglomeracji poznańskiej na około 2 tys. użytkowników.

5. Sport kwalifikowany w aglomeracji poznańskiej

Celem rozdziału jest przedstawienie stanu, a także zmian zachodzących w sporcie kwalifikowanym w aglomeracji poznańskiej. W analizie uwzględniono następujące zagadnienia: 1) kluby, ćwiczących, zawodników oraz trenerów i instruktorów sportowych w gminach aglomeracji poznańskiej, 2) działalność Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego oraz 3) największe imprezy sportowe w aglomeracji poznańskiej.

Dla pełnego zrozumienia zagadnienia, a także w celu uniknięcia niejasności terminologicznych, należy zdefiniować pojęcie sportu kwalifikowanego. Sport kwalifikowany jest formą aktywności człowieka związaną z uczestnictwem we współzawodnictwie sportowym, organizowanym lub prowadzonym w określonej dyscyplinie sportu przez polski związek sportowy lub podmioty działające z jego upoważnienia⁷.

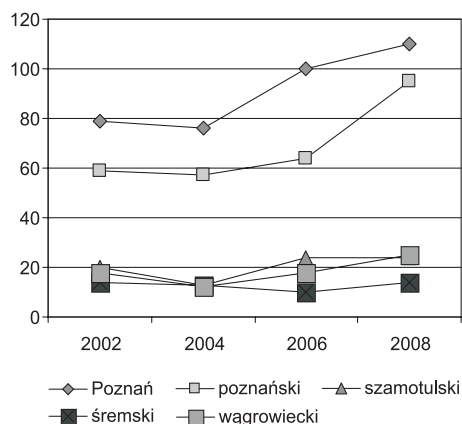
5.1. Kluby sportowe, ćwiczący i kadra szkoleniowa w aglomeracji poznańskiej

Zagadnienie przedstawiono w odniesieniu do powiatów aglomeracji poznańskiej w latach 2002–2008. Taki zakres przestrzenny jest uzależniony dostępnością danych statystycznych. Podobnie jak w przypadku analizy poziomu sportowego aglomeracji poznańskiej na tle kraju, do powiatów wchodzących w skład aglomeracji poznańskiej, oprócz Poznania, miasta na prawach powiatu, oraz powiatu poznańskiego, do analizy włączono również powiat szamotulski (w powiecie tym znajduje się gmina Szamotuły należąca do aglomeracji), śremski (gmina Śrem) oraz wągrowiecki (gmina Skoki).

Liczba klubów sportowych w powiatach aglomeracji poznańskiej stopniowo wzrastała (ryc. 15). W 2002 roku funkcjonowało 190 klubów sportowych, a w 2008 roku liczba ta wzrosła do 268. Zdecydowanie najwięcej klubów działało w Poznaniu i w powiecie poznańskim. W pozostałych powiatach liczba klubów była niewielka i wahała się między 10 a 25.

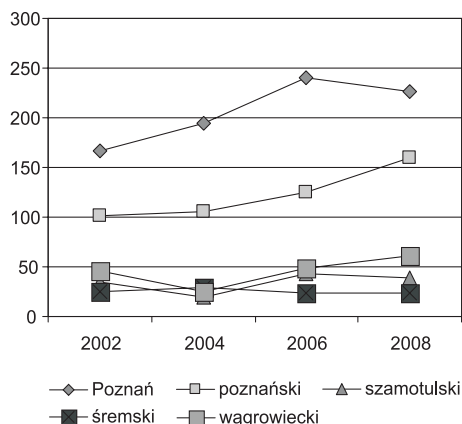
Podstawową jednostką organizacyjną w klubach sportowych, która realizuje zadania statutowe i skupia zawodników uprawiających jedną dyscyplinę sportową jest

⁷ Ustawa o sporcie kwalifikowanym z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz.U. z 2005r. nr 155, poz. 1298 z późniejszymi zmianami).

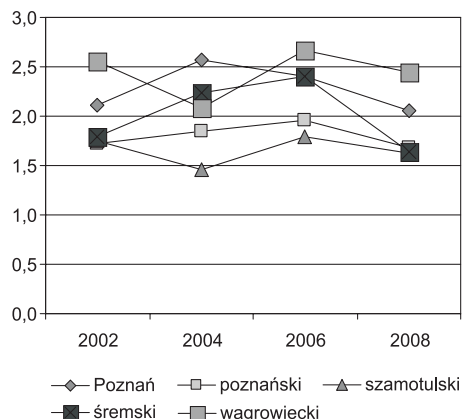
Ryc. 15. Liczba klubów sportowych w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Ryc. 16. Liczba sekcji sportowych w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Ryc. 17. Liczba sekcji sportowych przypadająca na jeden klub sportowy w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

sekcja sportowa⁸. Każda sekcja sportowa musi być zarejestrowana we właściwym polskim związku sportowym. Liczba sekcji sportowych w powiatach aglomeracji poznańskiej wzrosła (ryc. 16) – w 2002 roku działało 375 sekcji, a w 2008 roku 509. Najwięcej sekcji sportowych funkcjonowało w Poznaniu i powiecie poznańskim.

Warto zwrócić uwagę, że na jeden klub sportowy w aglomeracji poznańskiej przypadała więcej niż jedna sekcja sportowa (ryc. 17). Oznacza to, że w przeciętnym klubie sportowym była możliwość uprawiania więcej niż jednej dyscypliny sportowej. Najwyższe wartości charakteryzowały miasto Poznań i powiat wągrowiecki. Najwięcej sekcji sportowych działało w klubach z

długimi tradycjami sportowymi np. w AZS-ie Poznań, KS Posnani Poznań, Olimpii Poznań, Warcie Poznań czy WKS Grunwald Poznań. Klubami sportowymi z jedną sekcją sportową były zazwyczaj kluby, w których trenowano mniej popularne dyscypliny sportu np. bieg na orientację, jeździectwo, kolarstwo, czy tenis stołowy.

Liczba ćwiczących, czyli osób, które czynnie uprawiają określoną dyscyplinę sportu uczestnicząc systematycznie w treningach, bądź w innej formie zajęć spor-

⁸ Definicja GUS.

Tabela 14. Liczba ćwiczących w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Ćwiczący	Rok	Powiat					Ogółem
		Poznań	poznański	szamotulski	śremski	wągrowiecki	
Ogółem	2002	8881	3746	1611	940	2329	17507
	2004	9024	3376	1200	712	932	15244
	2006	10679	4481	1866	699	1350	19075
	2008	9651	6117	1799	548	2235	20350
Kobiety	2002	2176	739	393	170	436	3914
	2004	2335	733	315	149	266	3798
	2006	3129	981	473	132	470	5185
	2008	2954	1334	578	160	400	5426
Ogółem do lat 18	2002	5519	3034	1246	693	1589	12081
	2004	4947	2574	928	518	811	9778
	2006	6766	3322	1407	569	1156	13220
	2008	6757	4130	1332	387	1824	14430
Na 10 tys. ludności	2002	153,9	139,1	188,9	161,4	346,9	165,6
	2004	158,1	120,2	140,1	121,8	138,4	143,4
	2006	189,0	151,9	216,7	119,2	199,3	177,9
	2008	173,2	196,4	207,1	92,8	328,0	188,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

towych oraz w imprezach sportowych lub rekreacyjnych⁹, w aglomeracji poznańskiej wzrosła w badanym okresie o ponad 16% (tab. 14). Największy wzrost liczby ćwiczących charakteryzował powiat poznański – 63,3%. W powiecie śremskim i wągrowieckim liczba ćwiczących spadła, odpowiednio o 41,7% i 4%. Wartości te znajdują odzwierciedlenie we wskaźniku natężenia, który prezentuje liczbę ćwiczących w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Kobiety były zdecydowanie mniej aktywne w sporcie, a mianowicie stanowiły 24,5% ogółu ćwiczących w aglomeracji poznańskiej w 2002 roku, a w 2008 roku 26,7%. Na początku badanego okresu w powiatach istniały mniejsze różnice w odsetku ćwiczących kobiet – od 18,1% w powiecie śremskim do 24,5% w Poznaniu. W 2008 roku w powiecie wągrowieckim ćwiczyło najmniej kobiet – 17,9% ogółu ćwiczących, najwięcej zaś w powiecie szamotulskim – 32,1%. Zdecydowaną większość ćwiczących stanowili ludzie młodzi (do 18 roku życia). Ich liczba wzrosła z 12081 (69% ogółu ćwiczących) w 2002 roku do 14 430 (71%) w 2008 roku. Blisko połowa ćwiczących pochodziła z Poznania – odpowiednio 45,7% i 46,8%.

Tak duża liczba ćwiczących w aglomeracji poznańskiej cieszy, gdyż uprawianie sportu nie tylko korzystnie wpływa na zdrowie, ale także uczy systematyczności, dyscypliny oraz pracy nad doskonaleniem swoich umiejętności. To również możliwość poznania nowych ludzi, wspólnych wyjazdów, tak krajowych, jak i zagranicz-

⁹ Definicja GUS.

Tabela 15. Liczba trenerów i instruktorów sportowych w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Powiat	Trener				Instruktor sportowy			
	2002	2004	2006	2008	2002	2004	2006	2008
Poznań	214	236	309	280	165	187	261	274
poznański	43	48	61	105	96	87	103	177
szamotulski	22	18	29	20	26	22	29	35
śremski	10	6	5	4	28	39	20	22
wągrowiecki	12	5	8	31	38	19	29	35
Ogółem	301	313	412	440	353	354	442	543

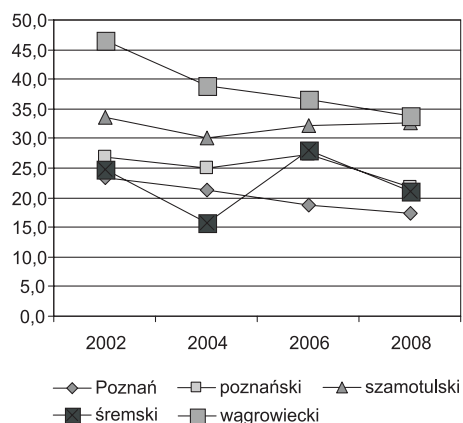
Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

nych. W przypadku gier zespołowych dochodzi także umiejętność pracy w grupie. Dodatkowo dla młodych ludzi uprawianie sportu jest dobrym sposobem na spędzanie czasu wolnego od szkoły (zob. Sas-Nowosielski 2004a, 2004b, 2004c).

Proces szkoleniowy nie byłby możliwy, gdyby nie kadra szkoleniowa, a mianowicie trenerzy i instruktorzy sportowi. Trener jest osobą posiadającą odpowiednie uprawnienia nabyte w wyniku ukończenia odpowiedniego szkolenia lub wyższej szkoły wychowania fizycznego ze specjalizacją trenerską, a instruktor sportowy jest osobą posiadającą co najmniej średnie wykształcenie i ukończony specjalistyczny kurs instruktorski¹⁰. Liczba trenerów i instruktorów sportowych w aglomeracji poznańskiej w analizowanych latach zdecydowanie wzrosła – z 654 w 2002 roku do 983 w 2008 roku (tab. 15). Liczba ta wzrosła w poszczególnych powiatach, za wyjątkiem

powiatu śremskiego. Zdecydowanie najwięcej trenerów i instruktorów sportowych pracowało w Poznaniu. Warto zwrócić także uwagę na to, że Poznań był jedynym powiatem, w którym w procesie szkoleniowym brało udział więcej trenerów niż instruktorów.

Ważnym wskaźnikiem jest liczba ćwiczących przypadająca na 1 trenera lub instruktora sportowego. Im niższy wskaźnik, tym lepsza sytuacja zarówno dla trenera lub instruktora sportowego, jak i dla ćwiczących. Należy podkreślić, że zwiększenie liczby kadry szkoleniowej jest korzystne dla sportowców, gdyż trenerzy lub instruktorzy mogą poświęcić zawodnikom więcej czasu i energii, a samej kadrze daje większy komfort pracy. Praca trenera czy instruktora z dużą

Ryc. 18. Liczba ćwiczących przypadająca na 1 trenera lub instruktora sportowego w powiatach aglomeracji poznańskiej w latach 2002, 2004, 2006 i 2008

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

¹⁰ Definicja GUS.

liczbą zawodników, czy zespołów, nie jest dobra dla żadnej ze stron. Liczba ćwiczących przypadająca na 1 trenera lub instruktora sportowego spadła z 26,8 w 2002 roku do 20,7 w 2008 roku (ryc. 18). Wskaźnik był najniższy dla Poznania i wynosił 23,4 w 2002 roku oraz 17,4 w 2008 roku. Największa liczba ćwiczących przypadająca na 1 trenera lub instruktora sportowego charakteryzowała powiat wągrowiecki (odpowiednio 46,6 i 33,9).

W związku z funkcjonowaniem kierunku wychowanie fizyczne ze specjalnością trenerską na Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu jest szansa, że kadra szkoleniowa w aglomeracji poznańskiej będzie się stale zwiększać, a tym samym mniej zawodników będzie przypadało na 1 trenera czy instruktora sportowego. Warto podkreślić, że Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu jest jedną z najlepszych akademii tego typu w Polsce, co gwarantuje wysoką jakość umiejętności absolwentów.

5.2. Liczba licencji zawodniczych

Wielkopolskie Stowarzyszenie Sportowe za pośrednictwem wielkopolskich związków sportowych zbiera dane dotyczące liczby zawodników (w następujących kategoriach wiekowych: młodzika, juniora młodszego, juniora, młodzieżowca i seniora) i klubów sportowych biorących udział w rozgrywkach sportowych w poszczególnych dyscyplinach sportu, których organizacją spoczywa na danym związku sportowym. Zgodnie z art. 3 ustawy o sporcie kwalifikowanym zawodnik to osoba uprawiająca określoną dyscyplinę sportu i posiadająca licencję zawodnika uprawiającą do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym. Zawodnik jest pojęciem węższym od terminu ćwiczący. Dane przedstawiające liczbę wydanych licencji zawodniczych w województwie wielkopolskim dotyczą 2005 oraz 2009 roku i nie obejmują zawodników, którzy uczestniczą w rozgrywkach sportowych organizowanych przez polskie związki sportowe.

5.2.1. Liczba licencji zawodniczych w województwie wielkopolskim

W województwie wielkopolskim licencje zawodnicze posiadało 39919 sportowców w 2005 roku, z czego 28394 trenowało jedną dyscyplinę sportu – piłkę nożną. Tabela 16 przedstawia liczbę licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu. Rozgrywki w piłce nożnej prowadzone są w podziale na inne kategorie wiekowe niż w pozostałych dyscyplinach sportu. W piłce nożnej wyróżnia się następujące kategorie wiekowe (od najmłodszych): żak, orlik, młodzik, trampkarz, junior młodszy, junior starszy i senior. Z tych powodów ta dyscyplina sportu zostanie przedstawiona oddzielnie.

Pozostałe 29 dyscyplin sportu było uprawiane przez 11525 sportowców w 523 klubach. Najwięcej klubów w Wielkopolsce działało w następujących dyscyplinach sportu: tenis stołowy, brydż sportowy, jeździectwo i piłka siatkowa, a najmniej w

gimnastyce artystycznej, łucznictwie, podnoszeniu ciężarów i triathlonie. Biorąc pod uwagę liczbę licencji zawodniczych, najbardziej popularnymi sportami poza piłką nożną były takie sporty zespołowe jak piłka ręczna, piłka siatkowa oraz koszykówka, a ze sportów indywidualnych zdecydowanie najwięcej licencji zawodniczych posiadali pływacy. Wśród kategorii wiekowych najliczniej reprezentowane były kategorie młodzika i seniora.

W województwie wielkopolskim w 2009 roku licencje zawodnicze posiadało 32763 sportowców, z czego 26819 trenowało jedną dyscyplinę sportu – piłkę nożną.

Tabela 16. Liczba licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu w województwie wielkopolskim w 2005 roku

Dyscyplina	Liczba klubów	Kategoria wiekowa					Ogółem
		młodzik	junior młodszy	junior	młodzieżowiec	senior	
bieg na orientację	9	55	21	14	7	28	125
boks	10	3	17	18	9	14	61
brydż sportowy	56	44	24	9	17	513	607
gimnastyka artystyczna	2	27	16	6	1	5	55
hokej na trawie	13	162	153	215	0	303	833
jeździectwo	51	25	8	74	10	135	252
judo	12	110	73	29	36	0	248
kajakarstwo	8	68	68	51	34	14	235
kolarstwo	23	71	77	50	37	13	248
koszykówka	35	446	319	206	76	131	1178
kręglarstwo	8	54	78	31	0	36	199
lekka atletyka	29	44	83	134	96	41	398
łucznictwo	2	12	8	7	0	12	39
piłka ręczna	19	450	322	291	0	486	1549
piłka siatkowa	49	495	396	281	4	181	1357
pływanie	15	788	246	35	11	3	1083
pływanie synchroniczne	6	58	40	26	0	12	136
podnoszenie ciężarów	5	0	19	22	24	41	106
rugby	b.d.	0	35	35	0	82	152
strzelectwo sportowe	12	25	61	48	23	46	203
szachy	35	21	70	66	7	120	284
szermierka	7	16	54	72	33	13	188
taekwondo	11	112	70	72	95	43	392
tenis	14	144	39	27	17	9	236
tenis stołowy	65	134	113	156	86	307	796
triathlon	5	22	12	4	0	0	38
wioślarstwo	6	67	94	64	54	16	295
żeglarstwo	16	136	12	17	4	63	232
Ogółem	523	3589	2528	2060	681	2667	11525

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Tabela 17. Liczba licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu w województwie wielkopolskim w 2009 roku

Dyscyplina	Liczba klubów	Kategoria wiekowa					Ogółem
		młodzik	junior młodszy	junior	młodzieżowiec	senior	
akrobatyka	3	45	38	29	6	11	129
badminton	7	24	20	7	7	2	60
baseball	3	34	28	21	0	28	111
bieg na orientację	4	51	24	20	10	29	134
boks	16	53	82	76	41	48	300
brydż sportowy	b.d.	27	37	16	21	505	606
gimnastyka artystyczna	b.d.	49	17	6	2	1	75
hokej na trawie	11	193	92	159	24	162	630
jeździectwo	75	36	71	131	69	291	598
judo	26	116	47	36	17	0	216
kajakarstwo	12	127	83	53	27	15	305
kickboxing	b.d.	0	5	11	4	6	26
kolarstwo	15	112	75	49	29	17	282
koszykówka	b.d.	591	555	168	88	152	1584
kreglarstwo	8	59	49	43	0	42	193
lekka atletyka	36	420	264	133	30	3	850
łucznictwo	b.d.	16	8	10	4	14	52
piłka ręczna	35	493	275	124	0	280	1172
piłka siatkowa	54	476	452	259	0	176	1363
pływanie i pływanie synchroniczne	6	95	69	49	6	5	224
podnoszenie ciężarów	4	55	26	14	5	3	103
rugby	5	18	26	56	0	70	170
strzelectwo sportowe	14	38	64	47	22	33	204
szachy	21	131	42	64	0	173	410
szermierka	11	145	114	37	26	26	348
taekwondo	15	72	61	58	35	59	285
taekwondo ITF	2	44	26	6	4	5	85
tenis	12	79	34	26	11	5	155
tenis stołowy	66	0	0	0	375	476	851
triathlon	13	55	32	28	20	33	168
wioślarstwo	7	40	74	77	80	55	326
zapasy	12	223	137	82	72	50	564
żeglarstwo	10	129	86	62	8	80	365
Ogółem	503	4046	3013	1957	1043	2885	12944

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Tabela 17 przedstawia liczbę licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu. Jedynie piłka nożna została przedstawiona osobno.

W Wielkopolsce uprawiono łącznie 35 dyscyplin sportu. W poniższym zestawieniu brakuje danych dotyczących liczby licencji zawodniczych w podnoszeniu ciężarów oraz rugby oraz danych dotyczących liczby klubów w brydżu sportowym, gimnastyce artystycznej, kickboxingu, łucznictwie, podnoszeniu ciężarów oraz rugby. Biorąc pod uwagę wszystkie dyscypliny sportu, za wyjątkiem piłki nożnej oraz przy uwzględnieniu braku danych z niektórych dyscyplin sportu, funkcjonowały 503 kluby, w których trenowało 12944 zawodników. Najwięcej klubów w Wielkopolsce działało w następujących dyscyplinach sportu: jeździectwo, tenis stołowy, piłka siatkowa, lekka atletyka, piłka ręczna, judo oraz szachy.

Biorąc pod uwagę liczbę licencji zawodniczych, najbardziej popularnymi sportami poza piłką nożną były takie sporty zespołowe jak koszykówka, piłka ręczna, piłka siatkowa oraz hokej na trawie, a ze sportów indywidualnych zdecydowanie najwięcej licencji zawodniczych posiadali tenisiści stołowi oraz lekkoatleci. Wśród kategorii wiekowych najliczniej reprezentowane były kategorie młodzika i juniora młodszego.

5.2.2. Liczba licencji zawodniczych w Poznaniu

W 2005 roku w Poznaniu istniało 108 sekcji różnych klubów, w których można było trenować 26 dyscyplin sportu (tab. 18). W zestawieniu ze względu na brak danych pominięto rugby, a dane dotyczące piłki nożnej przedstawiono w rozdziale 5.2.3. Aż w 15 sekcjach klubów można było trenować brydż sportowy, w 8 piłkę siatkową, a w 7 żeglarstwo. Cztery dyscypliny sportu, a mianowicie bieg na orientację, gimnastykę artystyczną, kręglarstwo oraz triathlon, można było uprawiać tylko w jednym klubie w Poznaniu. Wielkopolskie związki sportowe wydały 2093 licencje zawodnicze w 2005 roku. Najwięcej sportowców posiadało licencje zawodnicze w pływaniu, hokeju na trawie oraz wioślarstwie, a najmniej w kręglarstwie, triathlonie oraz gimnastyce artystycznej.

W 2009 roku w Poznaniu istniało 96 sekcji różnych klubów, w których można było trenować 27 dyscyplin sportu (tab. 19). W zestawieniu ze względu na brak danych pominięto rugby i brydż sportowy, a dane dotyczące piłki nożnej przedstawiono w rozdziale 5.2.3. W 7 sekcjach klubów można było trenować jeździectwo oraz piłkę siatkową, a w 6 judo i żeglarstwo. Cztery dyscypliny sportu, a mianowicie akrobatykę, bieg na orientację, kręglarstwo oraz taekwondo ITF, można było uprawiać tylko w jednym klubie w Poznaniu. Wielkopolskie związki sportowe wydały 2156 licencji zawodniczych w 2009 roku. Najwięcej sportowców posiadało licencje zawodnicze w hokeju na trawie, kajakarstwie, piłce siatkowej, pływaniu, wioślarstwie, zapasach i żeglarstwie.

Najwyższy wskaźnik dynamiki liczby klubów w Poznaniu w 2009 roku (2005=100) dotyczył następujących dyscyplin sportu: jeździectwa, szermierki i triathlonu, a najniższy strzelectwa sportowego, szachów, koszykówki i tenisa stołowego. Wskaźnik dynamiki liczby zawodników przedstawiał się następująco:

Tabela 18. Liczba licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu w Poznaniu w 2005 roku

Dyscyplina	Liczba klubów	Kategoria wiekowa					Ogółem
		młodzik	junior młodszy	junior	młodzieżowiec	senior	
bieg na orientację	1	0	5	4	5	20	34
boks	2	1	4	4	4	11	24
brydż sportowy	15	30	18	1	8	173	230
gimnastyka artystyczna	1	12	2	0	0	1	15
hokej na trawie	5	30	29	71	0	146	296
jeździectwo	3	4	0	7	1	18	30
judo	4	30	36	21	27	0	114
kajakarstwo	4	57	52	41	29	14	193
kolarstwo	3	20	11	3	0	1	35
koszykówka	5	68	46	55	27	24	220
kręglarstwo	1	0	0	0	0	7	7
lekka atletyka	4	13	18	24	23	23	101
łucznictwo	2	12	8	7	0	12	39
piłka ręczna	3	62	32	51	0	62	207
piłka siatkowa	8	85	63	44	0	31	223
plywanie	4	232	109	16	7	3	367
plywanie synchroniczne	3	46	21	20	0	10	97
strzelectwo sportowe	6	13	20	25	17	30	105
szachy	6	10	19	0	2	39	86
szermierka	2	7	22	20	18	7	74
taekwondo	3	21	20	34	75	30	180
tenis	5	104	32	22	15	8	181
tenis stołowy	5	16	9	20	14	28	87
triathlon	1	2	5	3	0	0	10
wioślarstwo	5	50	72	58	54	16	250
żeglarstwo	7	107	8	12	4	56	187
Ogółem	108	1032	661	563	330	770	2093

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

zdecydowanie najwyższy był w przypadku triathlonu, a także jeździectwa i kręglarstwa, a najniższy w tenisie stołowym i strzelectwie sportowym.

Tabela 19. Liczba licencji zawodniczych wg kategorii wiekowych poszczególnych dyscyplin sportu w Poznaniu w 2009 roku

Dyscyplina	Liczba klubów	Kategoria wiekowa					Ogółem
		młodzik	junior młodszy	junior	młodzieżowiec	senior	
akrobatyka	1	15	21	22	6	11	75
bieg na orientację	1	3	0	3	5	18	29
boks	3	2	6	10	5	20	43
gimnastyka artystyczna	2	49	17	6	2	1	75
hokej na trawie	4	82	49	48	6	81	266
jeździectwo	7	5	13	18	8	33	77
judo	6	34	22	13	8	0	77
kajakarstwo	5	82	45	36	22	15	200
kolarstwo	4	0	6	10	5	6	27
koszykówka	3	37	27	30	49	0	143
kręglarstwo	1	2	2	3	0	8	15
lekka atletyka	5	51	58	37	16	1	163
łucznictwo	3	16	8	10	4	14	52
piłka siatkowa	7	84	69	37	0	13	203
plywanie	5	95	66	37	6	5	209
rugby	2	18	19	31	0	50	118
strzelectwo sportowe	3	9	12	7	9	8	45
szachy	3	43	13	13	0	40	109
szermierka	4	49	31	20	15	13	128
aspmnumtaekwondo	4	25	24	13	12	32	106
taekwondo ITF	1	26	19	4	4	5	58
tenis	4	48	16	20	9	4	97
tenis stołowy	3	0	0	0	45	28	73
triathlon	2	17	15	12	8	10	62
wioślarstwo	5	22	34	56	68	52	232
zapasy	2	45	38	36	46	40	205
żeglarstwo	6	101	72	43	5	75	296
Ogółem	96	960	702	575	363	583	2156

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

5.2.3. Piłka nożna w aglomeracji poznańskiej

Najbardziej popularnym sportem w aglomeracji poznańskiej jest piłka nożna. W okręgu Poznań (obejmującym miasto Poznań oraz powiaty poznański, gnieźnieński, grodziski, nowotomyski, międzychodzki, obornicki, szamotulski, śremski i średzki) w 2005 roku licencje posiadało 9281 zawodników, z czego 36 w kategorii orlika, 226 młodzika, 1089 trampkarza, 1888 juniora młodszego 1962 juniora starszego, 1647 młodzieżowca oraz 2433 seniora. Zawodnicy najmłodszych kategorii wiekowych, a mianowicie orlików i żaków nie mają obowiązku posiadania licencji, ponieważ mogą zostać wpisani na tzw. „listę zbiorową”. Obowiązek posiadania licencji rozpoczyna się od kategorii młodzika. W pozostałych okręgach Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej licencje posiadała następująca liczba zawodników: Kalisz – 6451, Konin – 3601, Leszno – 4977 i Piła – 4084.

Tabela 20. Liczba drużyn piłki nożnej wg kategorii wiekowych w aglomeracji poznańskiej w 2005 roku

Gmina	Kategoria wiekowa							Ogółem
	żak	orlik	młodzik	trampkarz	junior młodszy	junior starszy	senior	
Poznań	7	15	26	30	13	9	10	110
Buk	0	1	2	2	1	0	0	6
Czerwonak	0	0	2	4	2	1	4	13
Dopiewo	1	1	2	1	0	0	2	7
Kleszczewo	0	0	2	2	1	0	2	7
Komorniki	0	0	2	2	0	2	3	9
Kostrzyn	0	0	2	4	1	1	4	12
Kórnik	0	0	2	0	1	0	3	6
Luboń	0	1	5	4	2	1	2	15
Mosina	0	1	2	2	1	1	1	8
Murowana Goślina	0	0	2	2	1	1	2	8
Pobiedziska	0	0	2	2	0	1	1	6
Puszczykowo	0	0	0	2	1	0	1	4
Rokietnica	0	0	0	2	0	0	1	3
Skoki	0	0	0	0	0	0	0	0
Stęszew	0	0	0	2	1	1	5	9
Suchy Las	1	1	2	0	1	1	3	9
Swarzędz	0	1	6	2	2	1	2	14
Szamotuły	0	1	2	2	1	1	3	10
Śrem	0	1	2	2	1	1	1	8
Tarnowo Podgórne	0	0	0	2	1	1	2	6
Ogółem	9	23	63	69	31	23	52	270

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej.

W rozgrywkach Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej w sezonie 2005/2006 startowało 270 drużyn (tab. 20). Najwięcej z nich rywalizowało w kategorii trampkarza, a najmniej żaka. Zdecydowanie najliczniej reprezentowane było miasto Poznań. Jedynie gmina Skoki, spośród wszystkich gmin aglomeracji poznańskiej, nie posiadała drużyny w żadnej z kategorii wiekowych.

W sezonie 2009/2010 liczba drużyn wzrosła do 314 (tab. 21). Biorąc pod uwagę poszczególne kategorie wiekowe, najwięcej drużyn rywalizowało w kategorii orlika, a najmniej juniora starszego. Zdecydowanie najwięcej drużyn uczestniczących w rozgrywkach pochodziło z Poznania. Gmina Skoki, podobnie jak w sezonie 2005/2006, nie posiadała żadnej drużyny piłki nożnej.

Tabela 21. Liczba drużyn piłki nożnej wg kategorii wiekowych w aglomeracji poznańskiej w 2009 roku

Gmina	Kategoria wiekowa							Ogółem
	żak	orlik	młodzik	trampkarz	junior młodszy	junior starszy	senior	
Poznań	7	30	25	24	10	11	14	121
Buk	0	2	2	2	1	0	1	8
Czerwonak	2	6	4	4	1	0	7	24
Dopiewo	2	2	4	4	0	0	1	13
Kleszczewo	0	3	1	0	0	0	1	5
Komorniki	0	0	0	2	1	0	2	5
Kostrzyn	2	2	0	0	1	0	3	8
Kórnik	0	1	2	2	1	0	3	9
Luboń	2	5	4	2	0	1	2	16
Mosina	0	4	2	0	1	1	1	9
Murowana Goślina	1	3	2	0	0	1	1	8
Pobiedziska	0	0	2	2	0	1	1	6
Puszczykowo	0	0	2	0	1	0	1	4
Rokietnica	0	1	0	2	0	0	1	4
Skoki	0	0	0	0	0	0	0	0
Stęszew	0	2	2	0	1	0	1	6
Suchy Las	2	2	2	0	1	0	1	8
Swarzędz	6	6	4	5	2	1	2	26
Szamotuły	0	2	2	0	2	1	1	8
Śrem	1	4	2	2	1	1	2	13
Tarnowo Podgórne	0	6	2	2	0	1	2	13
Ogółem	25	81	64	53	24	19	48	314

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej.

5.3. Działalność Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego

Wielkopolskie Stowarzyszenie Sportowe z siedzibą w Poznaniu obejmuje swoją działalnością teren Wielkopolski. Celem Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego jest rozwój i upowszechnianie sportu na terenie województwa wielkopolskiego oraz działalność w sferze zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Cele realizowane są przez: 1) zrzeszanie stowarzyszeń działających w zakresie sportu, 2) udział w programowaniu i finansowaniu procesu szkolenia sportowego prowadzonego przez członków, 3) sprawowanie opieki szkoleniowej i organizacyjnej nad członkami, 4) organizowanie szkolenia trenerów, instruktorów i zawodników oraz szkolenie i doszkalanie sędziów, 5) ustalanie zasad organizacji zawodów poszczególnych klas do szczebla wojewódzkiego, 6) współdziałanie w organizowaniu imprez i szkolenia sportowego, 7) przygotowywanie reprezentacji województwa do udziału w rozgrywkach szczebla centralnego, 8) ocena realizacji procesu szkolenia sportowego i jego efektywności prowadzonego przez członków, 9) kontrolowanie wykonania przez członków zadań zleconych w zakresie sportu pod względem merytorycznym i finansowym, 10) prowadzenie działalności pożytku publicznego, 11) działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami oraz 12) zapewnienie środków finansowych na realizację celów statutowych¹¹.

Wykaz dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe znajduje się w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych. Zdecydowana większość polskich związków sportowych ma swoją siedzibę w Warszawie. Warto jednak podkreślić, że dwa polskie związki sportowe mają swoją siedzibę w Poznaniu: Polski Związek Hokeja na Trawie oraz Polski Związek Kręglarski. Poszczególne polskie związki sportowe działają na terenie Polski poprzez swoich przedstawicieli w województwach.

W Wielkopolsce funkcjonuje 41 wojewódzkich związków sportowych¹²: Wielkopolski Związek Badmintonu, Wielkopolski Związek Baseballu, Wielkopolski Związek Biathlonowy, Wielkopolski Związek Biegu na Orientację, Wielkopolski Związek Bokserski, Wielkopolski Związek Brydża Sportowego, Wielkopolski Związek Gimnastyczny, Wielkopolski Związek Hokeja na Trawie, Wielkopolski Związek Jeździecki, Okręgowy Związek Judo w Poznaniu, Wielkopolski Związek Kajakowy, Wielkopolski Związek Karate WKF, Okręgowy Związek Karate Tradycyjnego Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Związek Kickboxingu, Wielkopolski

¹¹ Statut Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

¹² Pod uwagę wzięto związki sportowe działające w Wielkopolsce, które w latach 2005–2009 co najmniej raz otrzymały dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego.

Związek Kolarski, Wielkopolski Związek Koszykówki, Wielkopolski Okręgowy Związek Kręglarski, Wielkopolski Związek Kyoukushin, Wielkopolski Związek Lekkiej Atletyki, Wielkopolski Związek Łuczniczy, Wielkopolski Związek Narciarstwa, Wielkopolski Związek Piłki Nożnej, Wielkopolski Związek Piłki Ręcznej, Wielkopolski Związek Piłki Siatkowej, Wielkopolski Okręgowy Związek Pływacki, Wielkopolski Związek Podnoszenia Ciężarów, Wielkopolski Okręgowy Związek Rugby, Wielkopolski Związek Snowboardu, Wielkopolski Związek Strzelectwa Sportowego, Wielkopolski Związek Szachowy, Wielkopolski Okręgowy Związek Sermierczy, Wielkopolski Związek Taekwondo WTF, Wielkopolskie Stowarzyszenie Taekwondo, Wielkopolski Związek Tenisowy, Wielkopolski Związek Tenisa Stołowego, Wielkopolski Związek Triathlonu, Wielkopolski Związek Towarzystw Wioślarskich, Wielkopolski Związek Wrotkarstwa, Wielkopolski Związek Unihokeja, Wielkopolski Związek Zapaśniczy i Wielkopolski Okręgowy Związek Żeglarski. Zdecydowana większość związków sportowych w Wielkopolsce ma swoją siedzibę w Poznaniu. Siedziby dwóch związków sportowych, a mianowicie Wielkopolskiego Związku Biegu na Orientację oraz Wielkopolskiego Okręgowego Związku Kręglarskiego, są w Lesznie, a jednego, Wielkopolskiego Związku Kolarskiego, w Kaliszu.

5.4. Największe międzynarodowe imprezy sportowe w aglomeracji poznańskiej

W aglomeracji poznańskiej, a przede wszystkim w Poznaniu odbywają się liczne zawody sportowe, w których rywalizują zarówno seniorzy jak i młodzież, o randze międzynarodowej. Niektóre z nich są przyznawane przez międzynarodowe organizacje sportowe, co jest dowodem zaufania dla zdolności organizatorskich miasta. Część z imprez sportowych, jak Międzynarodowy turniej piłki ręcznej Grundfos Cup, Poznań Maraton, czy Poznań Porsche Open, ma charakter cykliczny.

Międzynarodowe zawody są wyjątkową szansą na promocję miasta na świecie. Zagraniczni kibice przyjeżdżają licznie do Poznania, by dopingować swoich sportowców, a czas wolny spędzają korzystając z innych atrakcji miasta.

5.4.1. Międzynarodowe imprezy sportowe seniorów w aglomeracji poznańskiej

- Poznań Maraton

Pierwsza edycja maratonu poznańskiego, imprezy ogólnodostępnej, odbyła się w 2000 roku (do 2003 roku pod nazwą Hansaplast Poznań Maraton). W biegu wzięło udział 831 osób (oprócz biegaczy także rolkarze i wózkarze). Każdy kolejny maraton gromadził na starcie coraz większą liczbę uczestników. W jubileuszowym 10 Poznań Maratonie w 2009 roku liczba ta osiągnęła 4607 osób. Poznań maraton od 10 lat jest największym maratonem w Polsce, a w 2009 roku w raporcie Światowego Stowarzyszenia Biegów Ulicznych (z ang. *ARRS – Association of Road Racing Statisticians*) Poznań Maraton zajął 70. miejsce w światowym rankingu biegów.

- Liga Światowa siatkarzy

Polska reprezentacja w siatkówce mężczyzn czterokrotnie rozgrywała mecze w ramach Ligi Światowej w poznańskiej Arenie. Każdorazowo Polacy schodzili z boiska zwycięsko: w 2000 roku wygrali z Hiszpanią 3:2, 2006 roku z Japonią 3:1, 2007 roku z Argentyną 3:1 oraz w 2008 roku z Egiptem 3:0. Rozgrywki Ligi Światowej należą do najpopularniejszych w Polsce. Bilety na mecze są wyprzedane na długo przed terminem rozgrywania spotkania, a kibice w całości wypełniający obiekt żywiołowo dopingują reprezentantów Polski.

- EuroBasket 2009

EuroBasket 2009, czyli mistrzostwa Europy w koszykówce mężczyzn, był największą imprezą sportową w Polsce w 2009 roku. Pierwszy etap mistrzostw (runda kwalifikacyjna) odbył się w czterech miastach tj. w Gdańsku, Warszawie, we Wrocławiu oraz właśnie w Poznaniu. W stolicy Wielkopolski w hali Arena w dniach 07-09 września odbyły się mecze grupy A, w której grały zespoły Chorwacji, Grecji, Izraela i Macedonii. Do kolejnej rundy mistrzostw awansowały trzy najlepsze zespoły – Grecja, Chorwacja i Macedonia.

- Imprezy sportowe na torze regatowym Malta

Tor regatowy Malta, jako jeden z najnowocześniejszych tego typu obiektów na świecie, jest nie tylko miejscem rozgrywania większości najważniejszych zawodów kajakarskich i wioślarskich w Polsce, ale także światowych i europejskich. Od 2000 roku rozegrano tu 13 największych imprez kajakarskich i wioślarskich. W tej pierwszej dyscyplinie odbyły się tutaj Mistrzostwa Świata w 2001 roku, Puchar Świata w 2002, 2003, 2005 i 2006 roku, a także Mistrzostwa Europy w 2000, 2004 i 2005 roku. Tor regatowy Malta był również miejscem rozgrywania Mistrzostwa Świata w wioślarstwie w 2009 roku, Pucharu Świata w 2004, 2006 i 2008 roku oraz Mistrzostw Europy w 2007 roku.

- Międzynarodowy turniej piłki ręcznej Grundfos Cup

Międzynarodowy turniej w piłce ręcznej odbywa się od 2005 roku. Mecze odbywają się w kilku (zazwyczaj wielkopolskich) miastach, w tym także w Poznaniu. W turnieju uczestniczą reprezentacje krajów europejskich, również te należące do czołówki. Ze względu na sukcesy osiągnięte przez męską reprezentację rośnie popularność tej dyscypliny sportu w Polsce. W związku z tym turniej jest niezwykle okazją do obejrzenia reprezentantów Polski na żywo i zainteresowanie kibiców rozgrywanymi spotkaniami do tej pory było duże.

- Poznań Porsche Open

Od 2004 roku Poznań gości tenisistów ziemnych na turnieju Poznań Porsche Open, który jest turniejem z serii ATP Challenger Tour. Zawody są rozgrywane na kortach T.S. Olimpia i co roku gromadzą rzesze kibiców.

- Tour de Pologne

Najbardziej prestiżowy wyścig kolarski odbywający się w Polsce i należący do cyklu UCI ProTour, czyli najważniejszych imprez kolarskich na świecie, dwukrotnie miał metę etapu w Poznaniu. W 2006 roku w Poznaniu zakończył się etap IV Tour de Pologne (TdP), który rozpoczął się w Bydgoszczy (182 km długości), a w 2007 roku także etap IV TdP, który swój start miał w Chojnicach (242.3 km).

- Euro 2012

Euro 2012, czyli Mistrzostwa Europy w piłce nożnej, odbędzie się w Polsce i na Ukrainie. Miastami-gospodarzami w Polsce będą Gdańsk, Warszawa, Wrocław i właśnie Poznań. Możliwość organizacji najważniejszej w Europie imprezy najpopularniejszej dyscypliny sportu jest dużym wyzwaniem. W tym celu prowadzone są prace modernizacyjne na Stadionie Miejskim w Poznaniu (zadaszenie i powiększenie pojemności stadionu do ponad 40 000 miejsc). Na obiekcie zostaną rozegrane trzy mecze fazy grupowej.

5.4.2. Międzynarodowe imprezy sportowe młodzieży w aglomeracji poznańskiej

- Mistrzostwa Europy w piłce nożnej do lat 19

Mistrzostwa Europy zostały zorganizowane w lipcu 2006 roku w sześciu miastach Wielkopolski, w tym czterech położonych w aglomeracji poznańskiej: Pobiedziskach, Poznaniu, Swarzędzu oraz Szamotułach. Impreza zakończyła się sukcesem organizacyjnym, dopisywali zwłaszcza kibice licznie zgromadzeni na stadionach.

- Imprezy sportowe na torze regatowym Malta

Tor regatowy Malta był obiektem, na którym w 2002 roku rozegrano Międzynarodowe Regaty Juniorów w kajakarstwie. Z kolei w 2004 roku tor gościł młodych sportowców na Światowych Regatach Wioślarskich do lat 23 oraz Mistrzostwach Europy Juniorów i Młodzieży do lat 23 w kajakarstwie.

6. Finansowanie sportu i kultury fizycznej przez samorzządy terytorialne w aglomeracji poznańskiej

Poziom wydatków budżetowych samorzządów terytorialnych aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport analizowano w latach 1995–2008. Podstawą analizy był przede wszystkim 926 dział klasyfikacji budżetowej – kultura fizyczna i sport. Dział ten obejmuje wydatki na: 1) obiekty sportowe, 2) komisję do zwalczania dopingu w sporcie, 3) instytucje kultury fizycznej, 4) zadania w zakresie kultury fizycznej i sportu, 5) usuwanie skutków klęsk żywiołowych oraz 6) pozostałą działalność. Ponadto przedstawiono dotacje z budżetów samorzządowych dla związków i klubów sportowych.

6.1. Wydatki budżetów gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008

W latach 1995–2008 wydatki budżetów gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport wyniosły 666,8 mln zł (tab. 22). Ponad 50% tej kwoty, 387 mln zł stanowiły wydatki budżetu Poznania. W badanym okresie w gminie Suchy Las na ten cel przeznaczono prawie 60 mln zł (8,8% ogółu wydatków gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport). Ponad 20 mln zł na kulturę fizyczną i sport wydano w gminach: Czerwonak, Swarzędz, Tarnowo Podgórne oraz Szamotuły. Są to więc gminy (za wyjątkiem Szamotuł), które graniczą z Poznaniem. Najniższą kwotę na kulturę fizyczną i sport w badanym wieloleciu przeznaczono w gminie Puszczykowo (2,3 mln zł).

Ponad 50% wydatków na kulturę fizyczną i sport w aglomeracji poznańskiej stanowiły wydatki majątkowe. W latach 1995–2008 wydatki majątkowe wyniosły 399,4 mln zł (tab. 23). Z tej kwoty prawie 57% pochodziło z budżetu Poznania. Budowa nowych i rozbudowa istniejących już obiektów sportowych (m.in. modernizacja Stadionu Miejskiego, modernizacja Toru Regatowego Malta, modernizacja hali widowiskowo-sportowej Arena) spowodowały, że w badanym okresie na te cele w Poznaniu przeznaczono ponad 225 mln zł. Organizacja w Poznaniu kolejnych imprez rangi mistrzostw Świata (np. Mistrzostwa Świata we Kajakarstwie w 2010), czy też Europy (EURO 2012) będą wymagały dalszych nakładów na kulturę fizyczną i sport. W aglomeracji poznańskiej próg 10 mln zł wydatków majątkowych

Tabela 22. Wydatki budżetowe gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (ceny bieżące)

Gmina	w zł	w %
Aglomeracja poznańska	666 813 042,9	100,0
Luboń	18 975 341,1	2,8
Puszczykowo	2 330 317,6	0,3
Buk	8 653 056,1	1,3
Czerwonak	23 834 463,9	3,6
Dopiewo	3 939 290,7	0,6
Kleszczewo	7 827 442,2	1,2
Komorniki	11 007 625,3	1,7
Kostrzyn	7 534 856,3	1,1
Kórnik	5 900 793,8	0,9
Mosina	5 085 879,7	0,8
Murowana Goślina	3 550 500,3	0,5
Pobiedziska	3 413 811,5	0,5
Rokietnica	2 530 943,0	0,4
Stęszew	2 862 638,6	0,4
Suchy Las	58 824 306,2	8,8
Swarzędz	29 778 634,4	4,5
Tarnowo Podgórne	35 258 718,4	5,3
Poznań	387 043 079,8	58,0
Skoki	2 487 069,3	0,4
Szamotuły	28 163 540,5	4,2
Śrem	17 810 734,4	2,7

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

na kulturę fizyczną i sportu przekroczyło jeszcze 6 gmin: Suchy Las (55,3 mln zł), Tarnowo Podgórne (23,1 mln zł), Swarzędz (22,2 mln zł), Luboń (15,1 mln zł), Szamotuły (13,1 mln zł) oraz Czerwonak (10,4 mln zł). Z budżetów tych gmin środki finansowe przeznaczano przede wszystkim na budowę kompleksów rekreacyjno-sportowych m.in. hal widowiskowo-sportowych, basenów, kręgielni. Najmniej środków na inwestycje w sport wydatkowały gminy: Skoki (130 tys. zł), Stęszew (310 tys. zł) oraz Puszczykowo (550 tys. zł).

W latach 1995–2008 w przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższe wydatki budżetowe na kulturę fizyczną i sport w aglomeracji poznańskiej, powyżej 100 zł, charakteryzowały gminy graniczące z Poznaniem (ryc. 19). W gminie Suchy Las wyniosły one 386,3 zł na 1 mieszkańca, w Tarnowie Podgórnym 152,3 zł, a w Kleszczewie 114,8 zł. Wydatki tych gmin były kilkanaście razy wyższe niż wydatki budżetowe na kulturę fizyczną i sport w takich gminach jak: Stęszew, Mosina czy Pobiedziska (ok. 15 zł na 1 mieszkańca). W Poznaniu wyniosły one 50 zł na 1 mieszkańca. Podobnie przedstawia się zróżnicowanie wydatków majątkowych (ryc. 20). Również tutaj liderami są gminy: Suchy Las, Kleszczewo oraz Tarnowo

Tabela 23. Wydatki majątkowe gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (ceny bieżące)

Gmina	w zł	w %
Aglomeracja poznańska	399 382 667,1	100,0
Luboń	15 124 422,7	3,8
Puszczykowo	550 384,1	0,1
Buk	1 264 112,9	0,3
Czerwonak	10 430 399,2	2,6
Dopiewo	1 384 645,9	0,3
Kleszczewo	7 222 721,8	1,8
Komorniki	9 048 992,2	2,3
Kostrzyn	4 808 910,1	1,2
Kórnik	1 218 475,3	0,3
Mosina	730 788,7	0,2
Murowana Goślina	1 131 571,0	0,3
Pobiedziska	956 354,7	0,2
Rokietnica	1 595 827,5	0,4
Stęszew	310 468,6	0,1
Suchy Las	55 275 098,8	13,8
Swarzędz	22 241 286,6	5,6
Tarnowo Podgórne	23 082 558,1	5,8
Poznań	225 744 634,5	56,5
Skoki	129 781,4	0,0
Szamotuły	13 063 265,0	3,3
Śrem	4 067 967,8	1,0

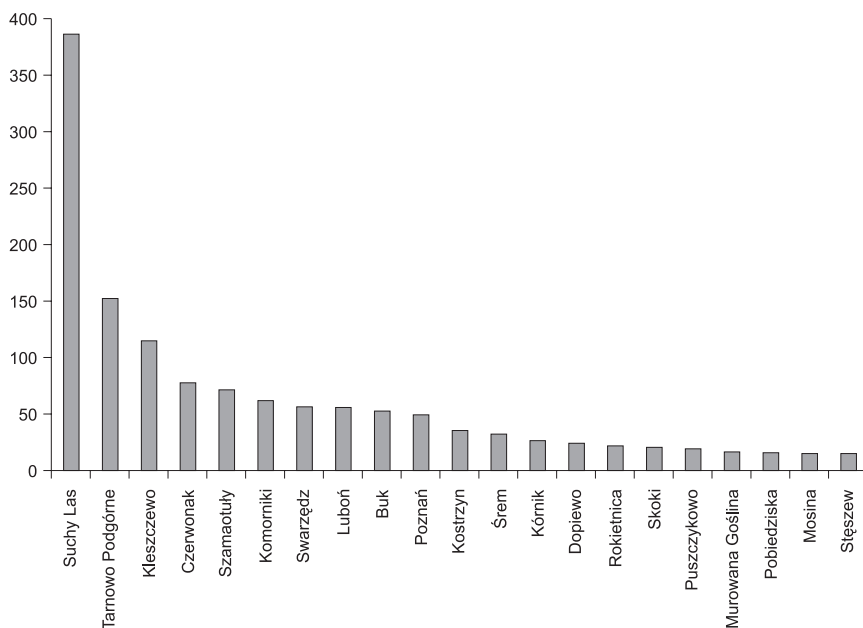
Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Podgórne, przeznaczając na inwestycje ponad 100 zł na 1 mieszkańca. Budżet Poznania na te cele każdego roku przeznaczal ok. 30 zł na 1 mieszkańca. W gminach Skoki i Stęszew wysokość wydatków majątkowych nie przekroczyła 2 zł na 1 mieszkańca.

Wydatki na kulturę fizyczną i sport gmin aglomeracji poznańskiej

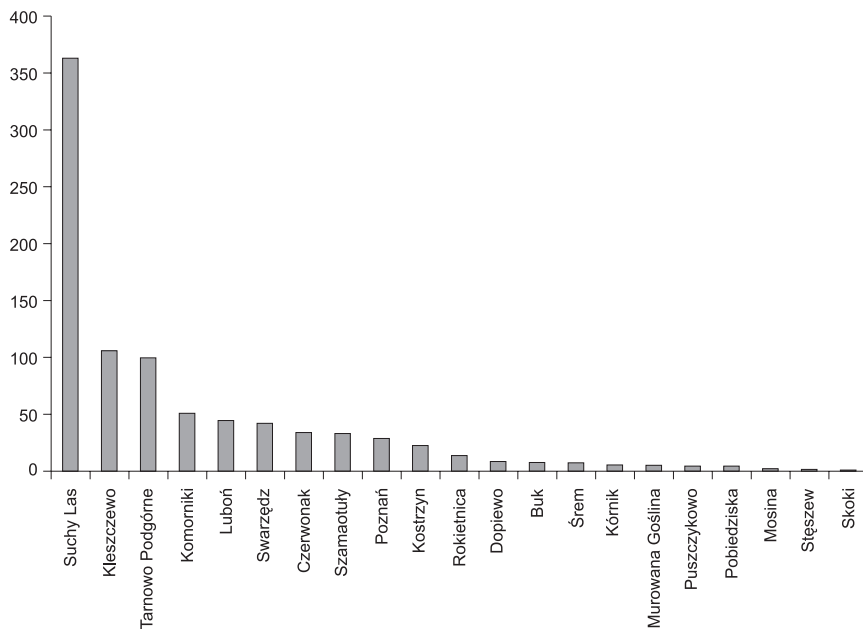
Luboń

W latach 1995–2004 wydatki budżetowe na kulturę fizyczną i sport Lubonia utrzymywały się na bardzo niskim poziomie, około 10 zł na 1 mieszkańca, przy braku wydatków majątkowych (ryc. 21). Dopiero kolejne lata przyniosły wyraźny wzrost wydatków ogółem do poziomu ponad 318 zł na 1 mieszkańca w 2008 roku. Większość tych środków przeznaczono wówczas na inwestycje.

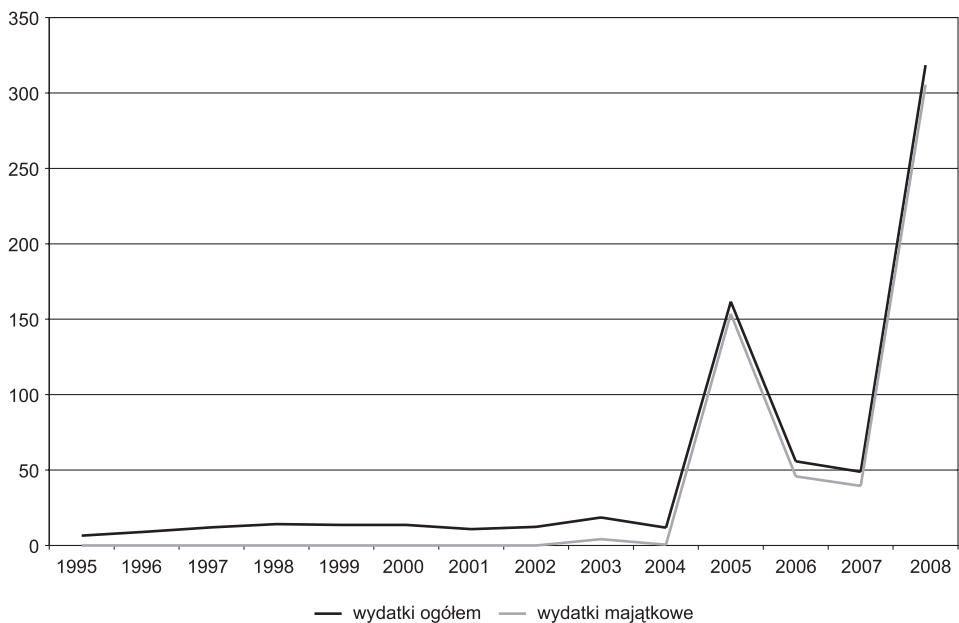
Ryc. 19. Wydatki budżetowe gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

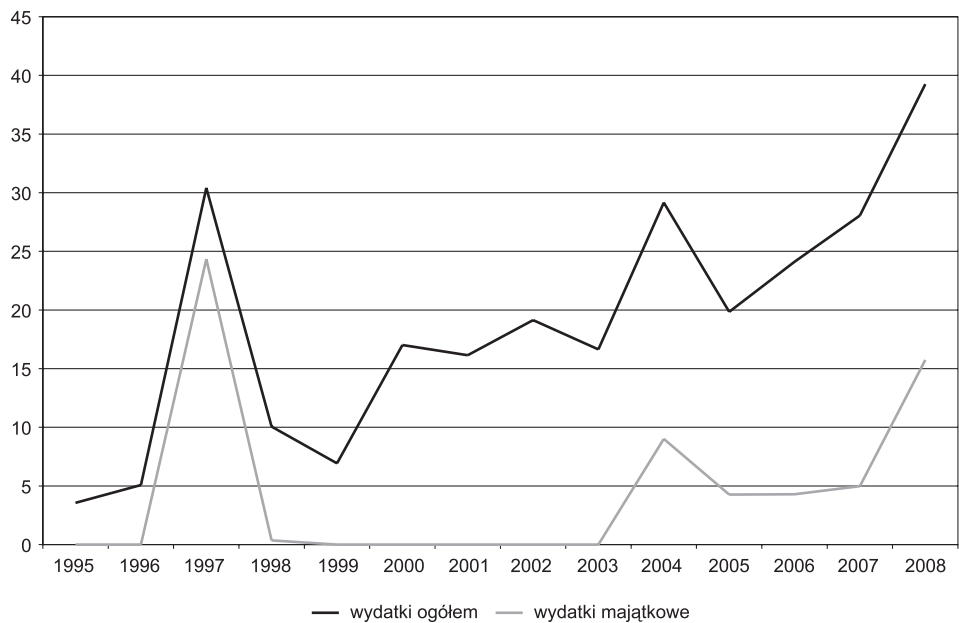

Ryc. 20. Wydatki majątkowe gmin aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 21. Zmiany poziomu wydatków budżetowych Lubonia na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 22. Zmiany poziomu wydatków budżetowych Puszczykowa na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Puszczykowo

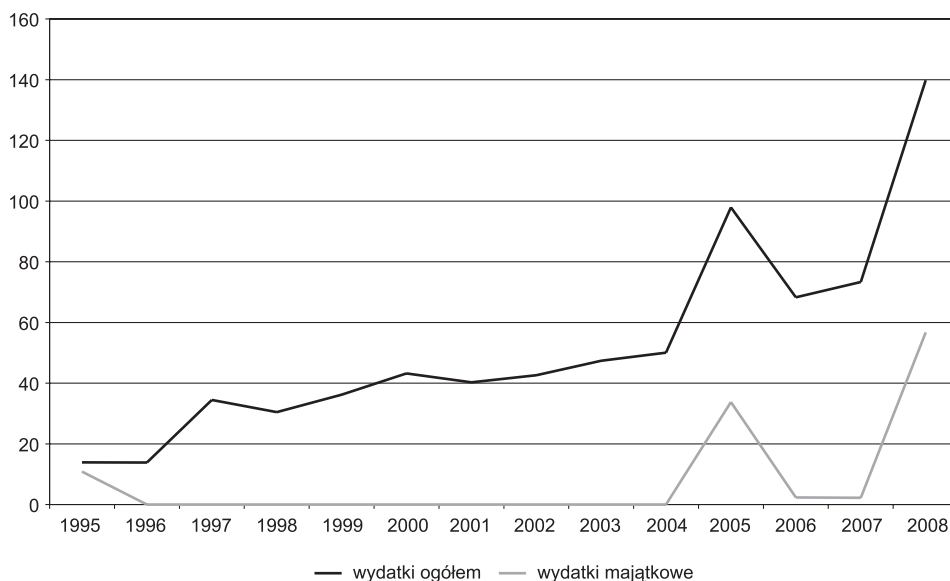
Wydatki budżetowe Puszczykowa na kulturę fizyczną i sport w badanym okresie nie przekraczały 40 zł na 1 mieszkańca rocznie, wykazując jednak tendencję wzrostową (ryc. 22). W 1995 roku na ten cel przeznaczono 6,5 zł na 1 mieszkańca, a w 2008 roku 39,3 zł. W latach 1998–2003 wydatki na kulturę fizyczną i sport praktycznie ograniczały się do wydatków bieżących. Wyższy poziom wydatków majątkowych odnotowano wyłącznie w latach 1997, 2004 oraz 2008 (około 15 zł na 1 mieszkańca).

Buk

W latach 1995–2008 wydatki na kulturę fizyczną i sport gminy Buk stale wzrastały (ryc. 23). W 1995 roku wyniosły one 13,9 zł na 1 mieszkańca, a w 2008 roku osiągnęły poziom 139,8 zł. Do 2004 roku wysokość wydatków ogółem na kulturę fizyczną i sport pokrywała się z wydatkami bieżącymi. Wydatki majątkowe w budżetach gminy Buk wystąpiły w 2005 i 2008 roku, osiągając odpowiednio poziom 33 oraz 56 zł na 1 mieszkańca.

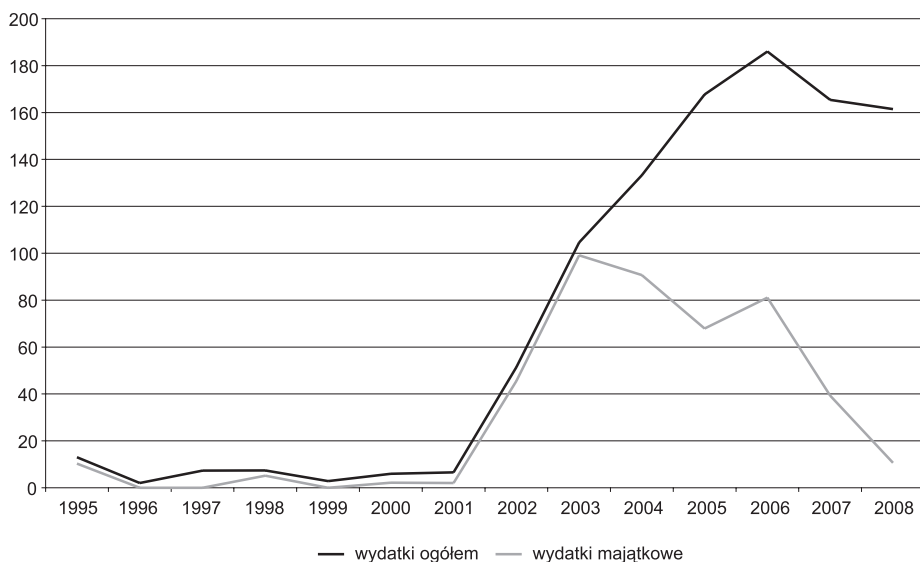
Czerwonak

Do 2001 roku wydatki budżetowe gminy Czerwonak z zakresu kultury fizycznej i sportu były bardzo niskie (ryc. 24). Ich poziom nie przekraczał 10 zł rocznie na 1 mieszkańca. W kolejnych latach nastąpił wzrost poziomu wydatków budżetowych. W 2008 roku wysokość wydatków ogółem na 1 mieszkańca przekroczyła 160 zł. Jednakże większość tych środków przeznaczana była na bieżące potrzeby z zakresu

Ryc. 23. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Buk na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

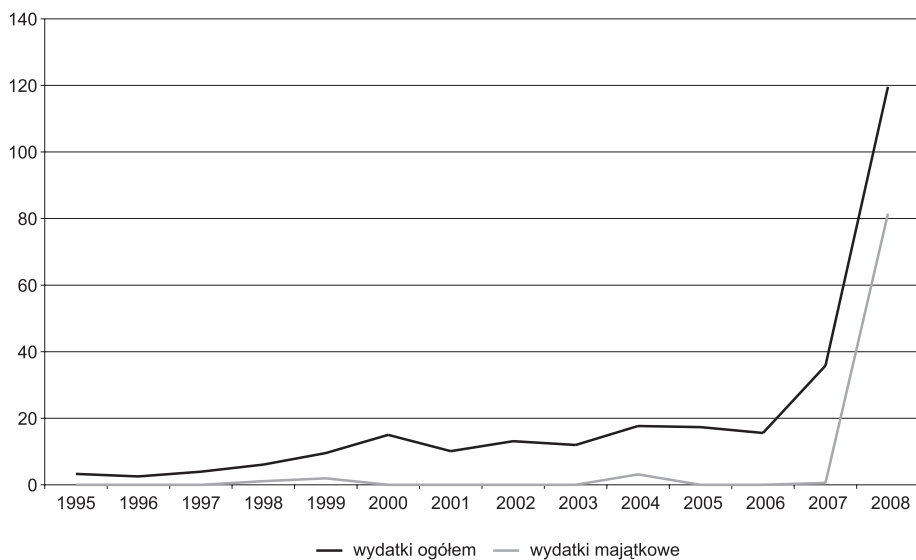
Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 24. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Czerwonak na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

kultury fizycznej i sportu. Wydatki majątkowe wahały się od 99 zł na 1 mieszkańca w 2003 roku do 10 zł w 2008 roku.

Ryc. 25. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Dopiewo na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

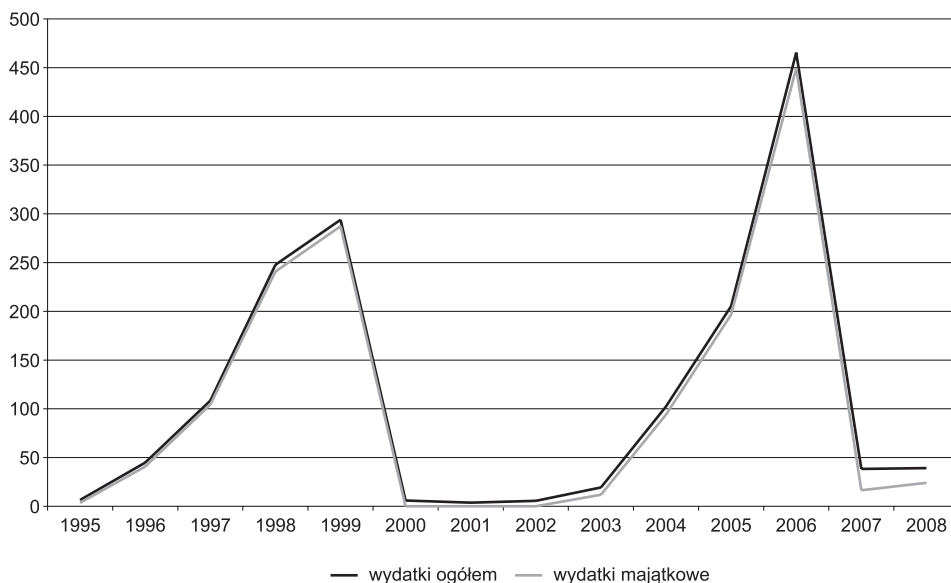
Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Dopiewo

Wydatki budżetowe gminy Dopiewo na kulturę fizyczną i sport do 2007 roku utrzymywały się na stałym i bardzo niskim poziomie (ryc. 25). Rocznie wynosiły one około 10 zł na 1 mieszkańca. Natomiast wydatki majątkowe wahały się od 0 do 3 zł *per capita*. Dopiero w 2008 roku nastąpił dynamiczny wzrost poziomu wydatków na kulturę fizyczną i sport do 119 zł na 1 mieszkańca, w tym wydatki majątkowe wyniosły 81 zł.

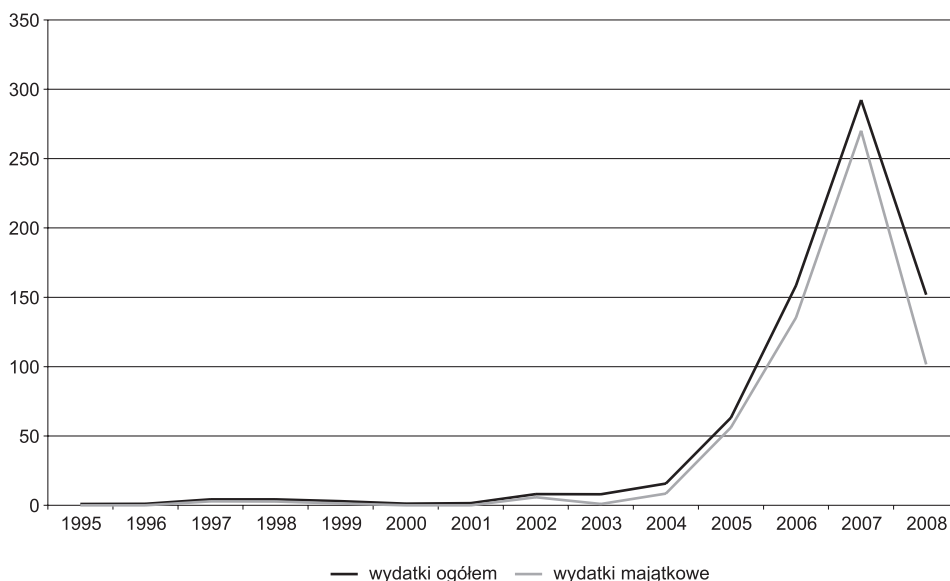
Kleszczewo

W aglomeracji poznańskiej gmina Kleszczewo charakteryzowała się jednymi z najwyższych wydatków na kulturę fizyczną i sport (ryc. 26). Jednocześnie większość środków budżetowych przeznaczano na inwestycje w infrastrukturę sportową. Poziom tych wydatków w latach 1995–2008 wykazywał cykliczne zmiany. W badanym okresie można wyróżnić trzy minima oraz dwa maksima poziomu wydatków na kulturę fizyczną i sport. Okresy niskich wydatków (od 0 do 40 zł na 1 mieszkańca) odnotowano w latach: 1995, 2000–2003 oraz 2007–2008. Natomiast dwa maksima poziomu wydatków przypadły na lata: 1999 – 294 zł na 1 mieszkańca oraz w 2006 roku – 465 zł na 1 mieszkańca. Okresy wzrostu wiązały się z realizacją dużych inwestycji infrastrukturalnych np. budową hali sportowej przy Zespole Szkół w Tulcach.

Ryc. 26. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Kleszczewo na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 27. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Komorniki na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Komorniki

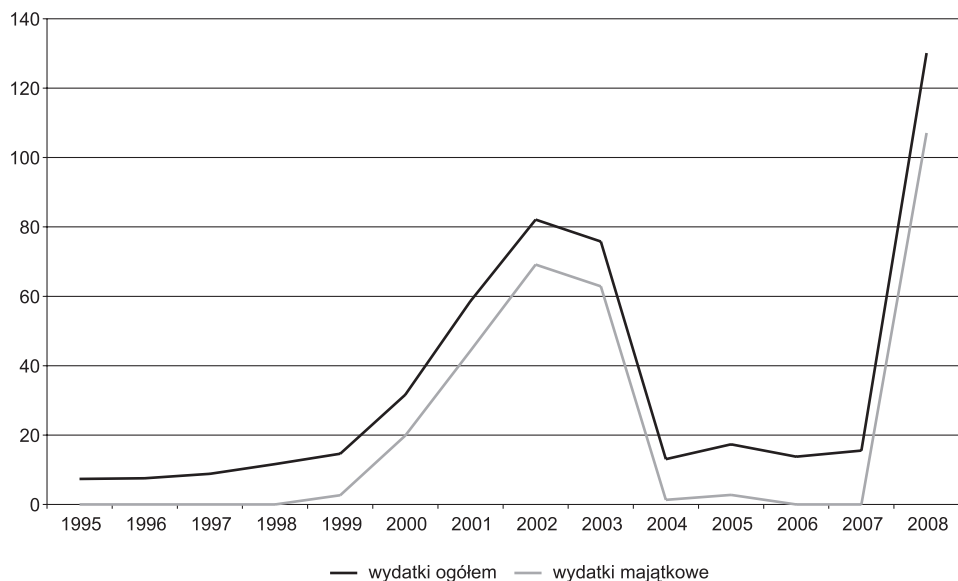
Do 2004 roku z budżetu gminy Komorniki na kulturę fizyczną i sport przeznaczano bardzo niskie środki (ryc. 27). Nie przekraczały one 10 zł na 1 mieszkańca. Dopiero lata 2005–2008 przyniosły wzrost wydatków. Maksymalny ich poziom odnotowano w 2007 roku. Wówczas wydatki budżetowe na kulturę fizyczną i sport wyniosły 292 zł na 1 mieszkańca z czego wydatki majątkowe osiągnęły 270 zł.

Kostrzyn

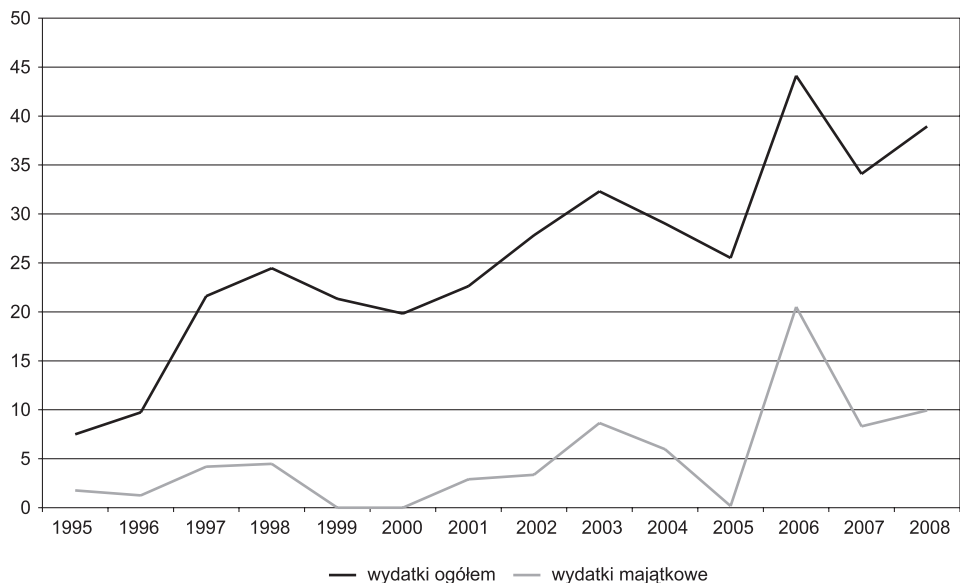
W gminie Kostrzyn najwyższe wydatki budżetowe na kulturę fizyczną i sport wystąpiły w latach 2000–2003 oraz w 2008 roku (ryc. 28). W tych okresach wydatki przekraczały kwotę 80 zł *per capita*. Były to przede wszystkim wydatki majątkowe. Z kolei w latach 1995–1999 i 2004–2007 nie przekraczały one kilkunastu złotych na 1 mieszkańca.

Kórnik

Poziom wydatków budżetowych gminy Kórnik na kulturę fizyczną i sport w badanym okresie wykazywał tendencje wzrostowe (ryc. 29). W połowie lat 90. XX w. wynosiły one około 20 zł na 1 mieszkańca. W kolejnych latach wzrosły one do ponad 30 zł. Większość z tych środków przeznaczano na bieżące potrzeby, a tylko w krótkich okresach (2003–2004, 2006–2008) wydatki majątkowe przekraczały poziom 5 zł na 1 mieszkańca.

Ryc. 28. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Kostrzyn na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 29. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Kórnik na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Mosina

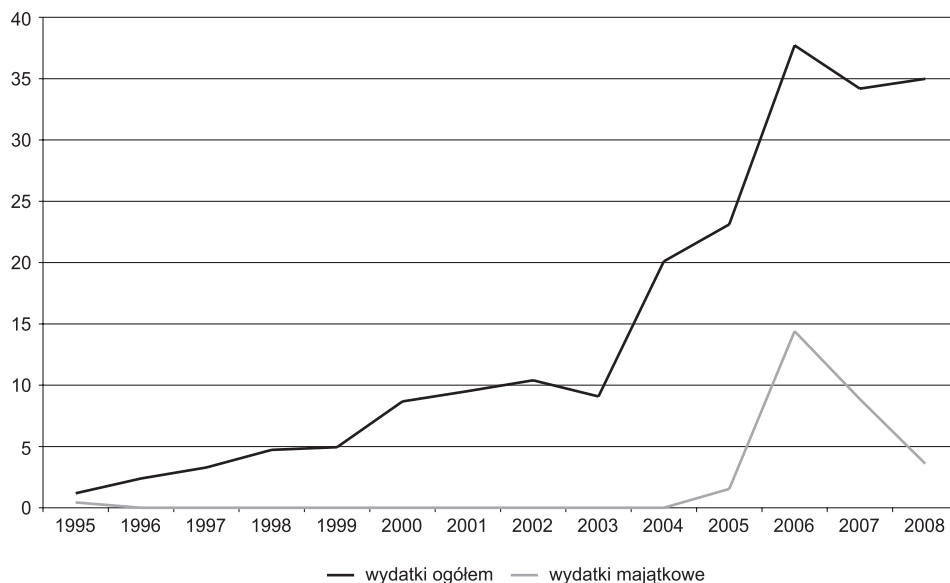
Wydatki budżetowe gminy Mosina na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 kształtowały się na niskim poziomie, nie przekraczając 40 zł na 1 mieszkańca (ryc. 30). Były to przede wszystkim wydatki bieżące. Wyższy poziom wydatków majątkowych (ok. 15 zł na 1 mieszkańca) odnotowano wyłącznie w latach 2006–2008.

Murowana Goślina

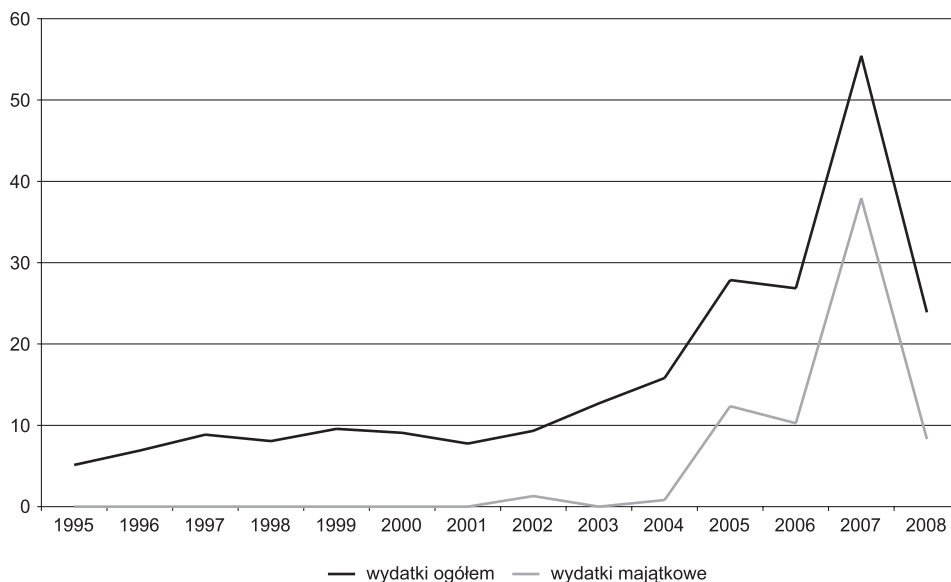
Do 2004 roku wydatki gminy Murowana Goślina na kulturę fizyczną i sport były bardzo niskie (ryc. 31). Wynosiły one około 10 zł na 1 mieszkańca. W latach 2005–2008 wydatki w tym dziale klasyfikacji budżetowej wzrosły do poziomu 50 zł. Większość tych środków przeznaczono wówczas na cele inwestycyjne.

Pobiedziska

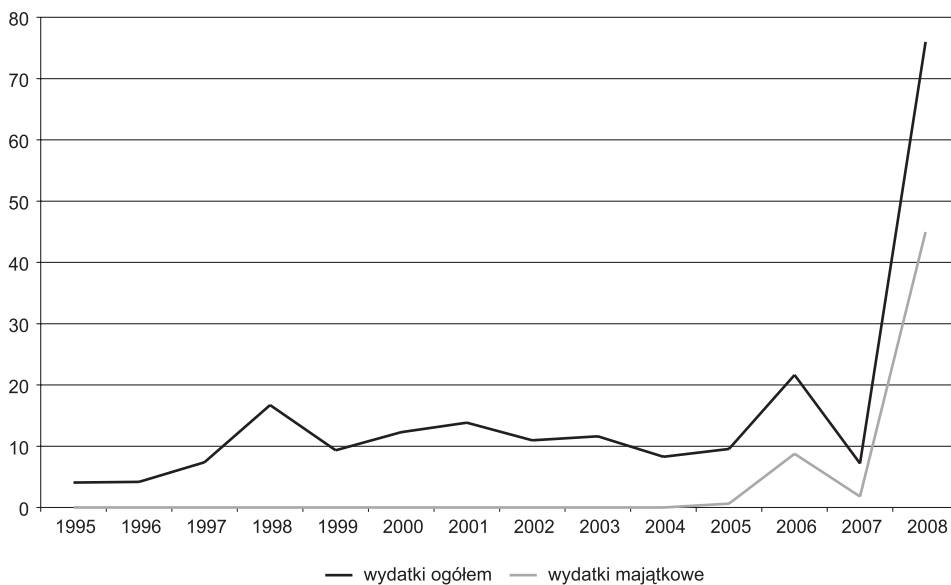
Wydatki budżetowe gminy Pobiedziska na kulturę fizyczną i sport do 2007 roku utrzymywały się na niskim poziomie około 10 zł *per capita* (ryc. 32.). Wyraźny wzrost odnotowano dopiero w 2008 roku. W całym badanym okresie wydatki majątkowe na kulturę fizyczną i sport w gminie Pobiedziska były bardzo niskie. Przez wiele lat (od 1995 roku do 2005 roku) nie inwestowano w infrastrukturę sportową.

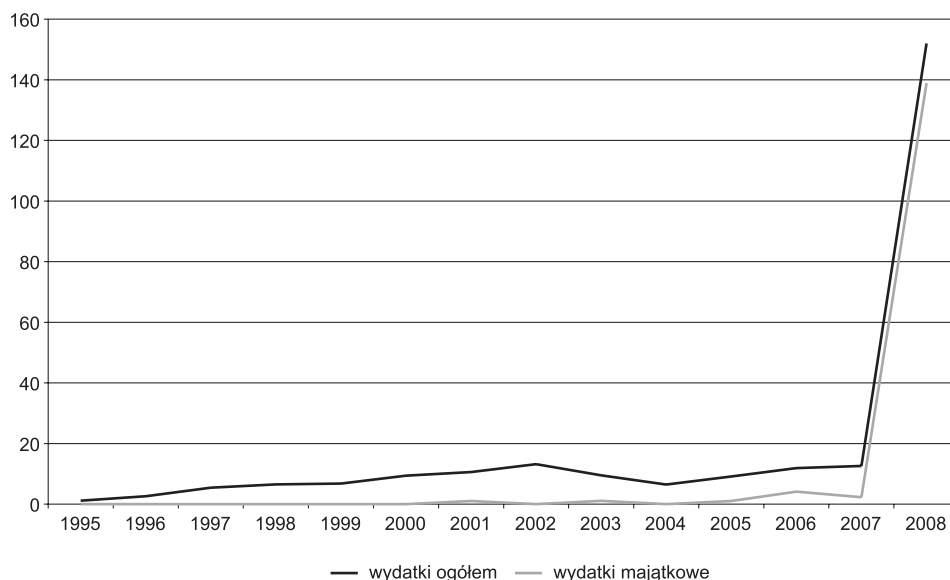
Ryc. 30. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Mosina na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 31. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Murowana Goślina na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 32. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Pobiedziska na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 33. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Rokietnica na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Rokietnica

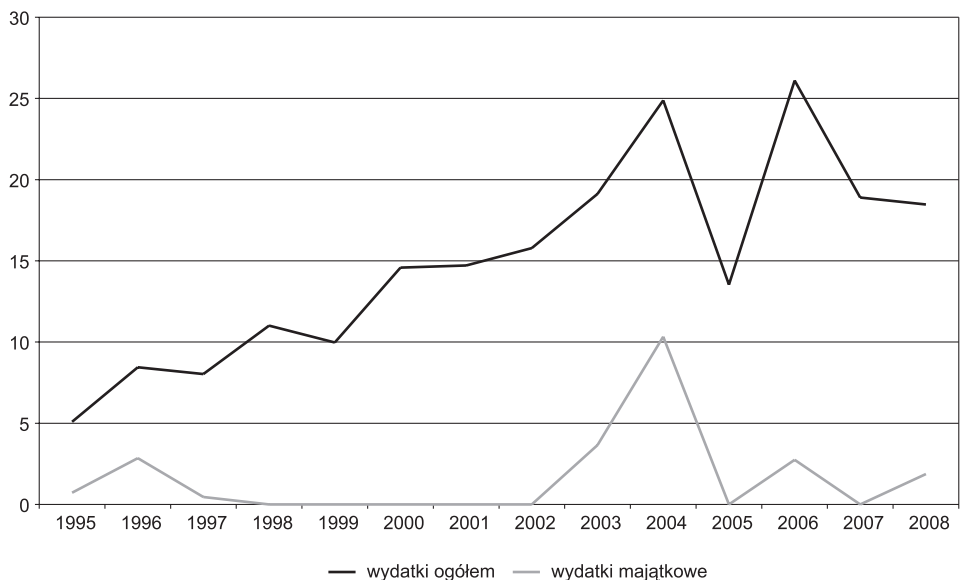
Gminę Rokietnica należy zaliczyć do tych gmin aglomeracji poznańskiej, które niewielkie środki przeznaczały na kulturę fizyczną i sport (ryc. 33). Głównie w latach 1995–2007 wydatki ogółem w tym dziale klasyfikacji budżetowej nie przekraczały 15 zł na 1 mieszkańca, a wydatki majątkowe osiągały wartość około 1 zł. Dopiero w 2008 roku odnotowano wyraźny wzrost wydatków na rozwój infrastruktury sportowej. Ich wysokość przekroczyła 140 zł na 1 mieszkańca.

Stęszew

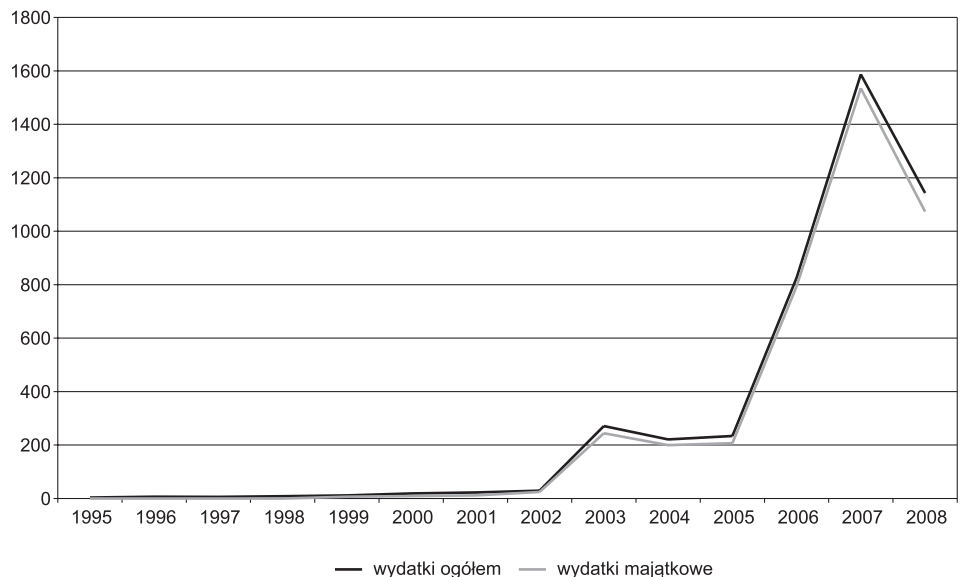
Wydatki budżetowe gminy Stęszew na kulturę fizyczną i sport w całym badanym okresie były niskie (ryc. 34). W połowie lat 90. XX w. wynosiły one około 5–10 zł rocznie na 1 mieszkańca. W następnych latach wzrosły one do poziomu 15–20 zł. Niewielkie znaczenie w budżetach gminy Stęszew miały wydatki majątkowe na kulturę fizyczną i sport. Wysoki ich poziom około 10 zł na 1 mieszkańca odnotowano tylko w latach 2003–2004.

Suchy Las

Gmina Suchy Las w aglomeracji poznańskiej jest liderem pod względem poziomu wydatków budżetowych na kulturę fizyczną i sport (ryc. 35). Do 2002 roku wydatki na rozwój kultury fizycznej i sportu w tej gminie były bardzo niskie, osiągając poziom 1–2 zł na mieszkańca. Od 2003 roku występuje dynamiczny wzrost wydatków na ten cel. Szczególnie widać to w latach 2006–2008. W 2006 roku wydatki na kulturę fizyczną i sport w gminie Suchy Las wyniosły 826 zł na 1 mieszkańca, w 2007

Ryc. 34. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Stęszew na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 35. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Suchy Las na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

roku już 1586 zł, a w 2008 roku 1143 zł. Środki te inwestuje się przede wszystkim w infrastrukturę sportową (głównie basen, kręgielnię, sale konferencyjne).

Swarzędz

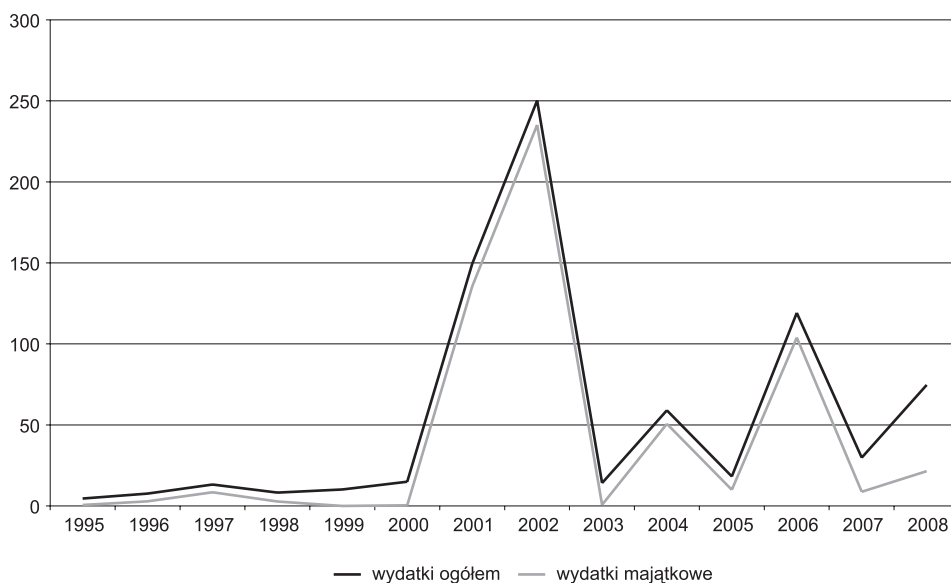
Wydatki budżetowe gminy Swarzędz na kulturę fizyczną i sport były jednymi z wyższych w aglomeracji poznańskiej (ryc. 36). Po okresie bardzo niskich nakładów na sport (1995–2000), wyraźny wzrost wystąpił w latach: 2001 (149,0 zł na 1 mieszkańca), 2002 (250,3 zł), 2004 (59,0 zł), 2006 (119,2 zł) oraz 2008 (74,7 zł). Kwoty te przeznaczano głównie na rozbudowę infrastruktury sportowej dostępnej dla mieszkańców.

Tarnowo Podgórne

Gmina Tarnowo Podgórne, podobnie jak Suchy Las, w badanym okresie na rozwój kultury fizycznej i sportu przeznaczała bardzo duże środki (ryc. 37). W początkowym okresie, do 2000 roku wydatki na kulturę fizyczną i sport wynosiły około 30–40 zł rocznie na 1 mieszkańca. W kolejnych latach nastąpił wzrost poziomu wydatków, osiągając swoje maksima w 2002 roku (332 zł na 1 mieszkańca) oraz w 2008 roku (530,5 zł). W całym badanym okresie dominowały wydatki majątkowe.

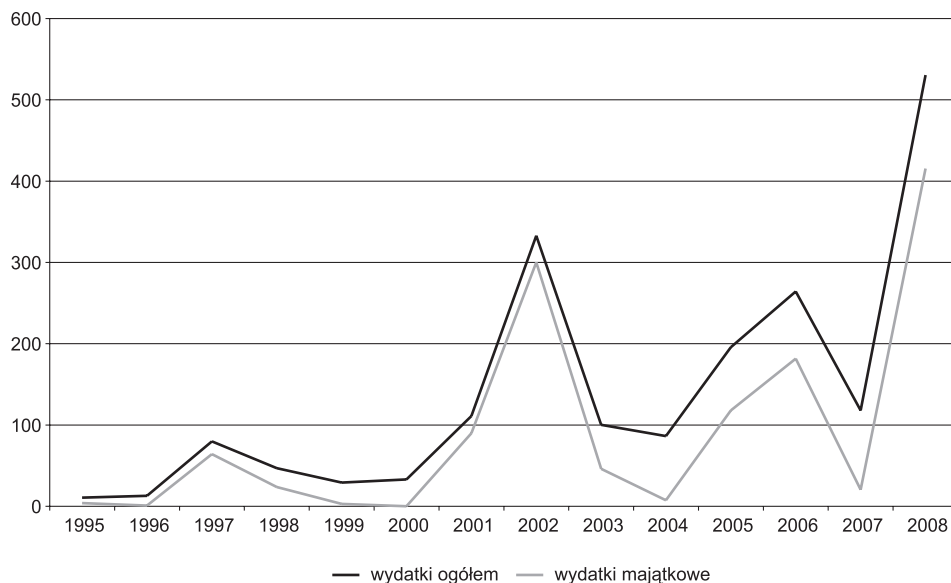
Poznań

Od 1995 roku wydatki budżetu Poznania na kulturę fizyczną i sport stale wzrastają (ryc. 38). W 1995 roku wydatki ogółem na 1 mieszkańca wyniosły 15,5 zł, a majątkowe 4 zł. Natomiast w 2008 roku osiągnęły poziom odpowiednio 170 zł i

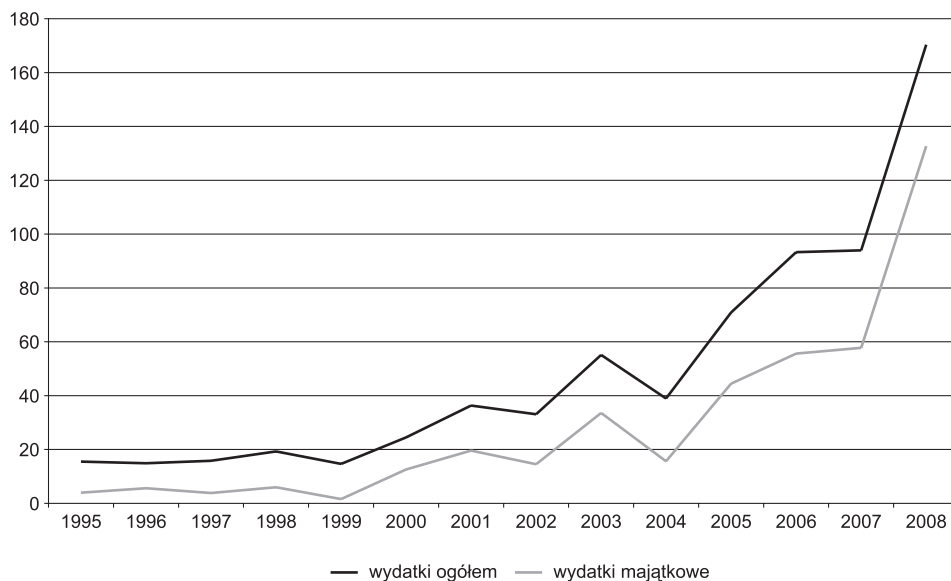

Ryc. 36. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Swarzędz na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 37. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Tarnowo Podgórne na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 38. Zmiany poziomu wydatków budżetowych Poznania na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

132 zł. Wzrost poziomu tych wydatków wiąże się przede wszystkim z rozbudową infrastruktury sportowej, a także finansowaniem rozwoju sportu dzieci i młodzieży oraz sportu kwalifikowanego.

Skoki

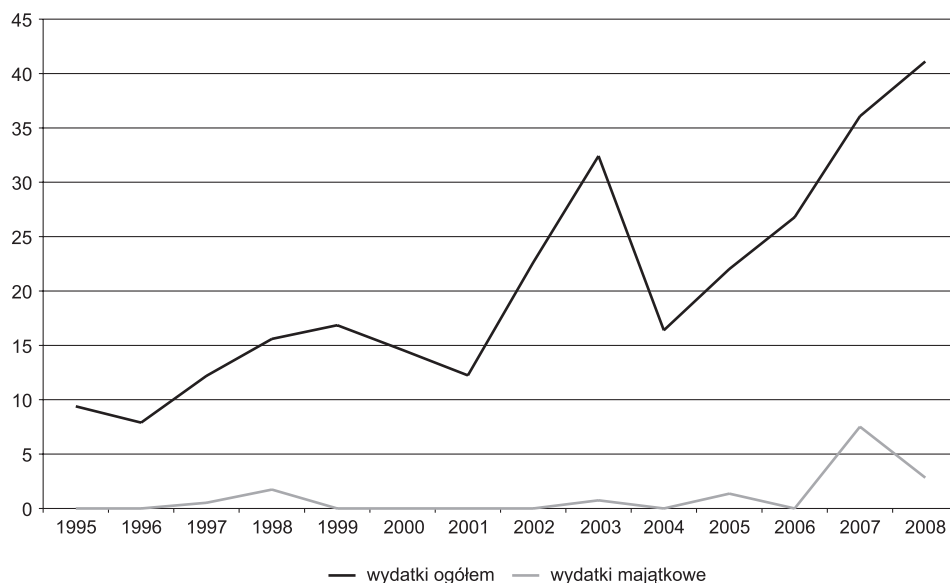
W latach 1995–2008 wydatki budżetów gminy Skoki na kulturę fizyczną i sport wzrosły z 10 zł *per capita* do 40 zł (ryc. 39). Jednakże środki te przeznaczano głównie na bieżące potrzeby w tym zakresie. Niewielkie znaczenie miały wydatki majątkowe, a najwyższy ich poziom wystąpił w 2007 roku (7,5 zł na 1 mieszkańca).

Szamotuły

Do 2000 roku wydatki budżetowe gminy Szamotuły na kulturę fizyczną i sport wynosiły rocznie około 30 zł na 1 mieszkańca (ryc. 40). Najwyższy ich poziom odnotowano w latach 2001–2003 (ponad 150 zł). Kolejne lata przyniosły ustabilizowanie się kwot przeznaczanych z budżetu gminy na kulturę fizyczną i sport na poziomie około 70 zł na 1 mieszkańca.

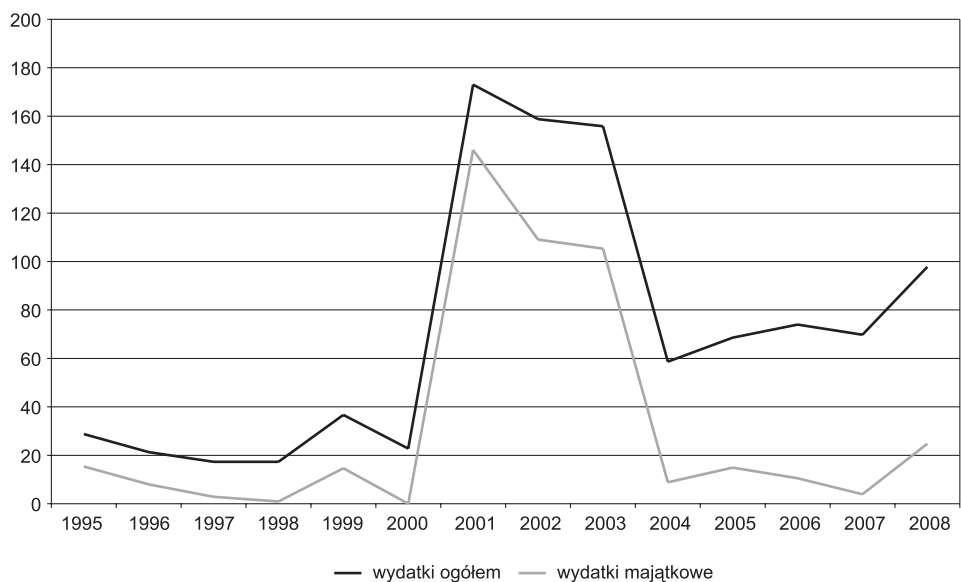
Śrem

W całym badanym okresie wydatki budżetowe gminy Śrem na kulturę fizyczną i sport nie przekraczały rocznie 60 zł na 1 mieszkańca (ryc. 41). Dwa maksima odnotowano w 1998 roku (56,5 zł) oraz w 2006 roku (55,0 zł). Do 2001 roku wydatki majątkowe w dziale kultura fizyczna i sport odgrywały istotną rolę w całości wydat-

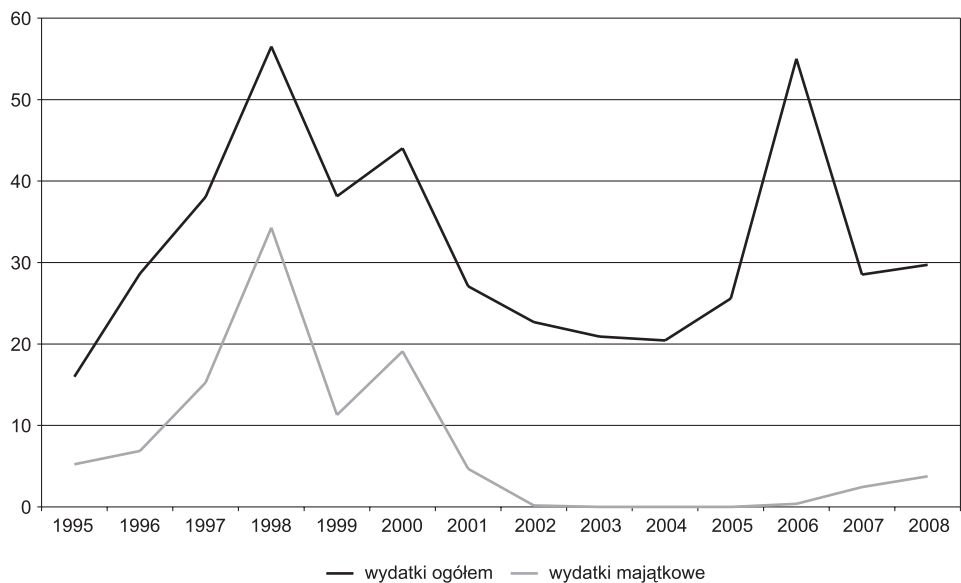
Ryc. 39. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Skoki na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 40. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Szamotuły na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

ków. Wynosiły one około 20–30 zł na 1 mieszkańca rocznie. Natomiast w latach 2002–2008 ich poziom bliski był wartości zero.

Ryc. 41. Zmiany poziomu wydatków budżetowych gminy Śrem na kulturę fizyczną i sport w latach 1995–2008 (w zł na 1 mieszkańca) (ceny bieżące)
 Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

6.2. Wydatki budżetów powiatów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008

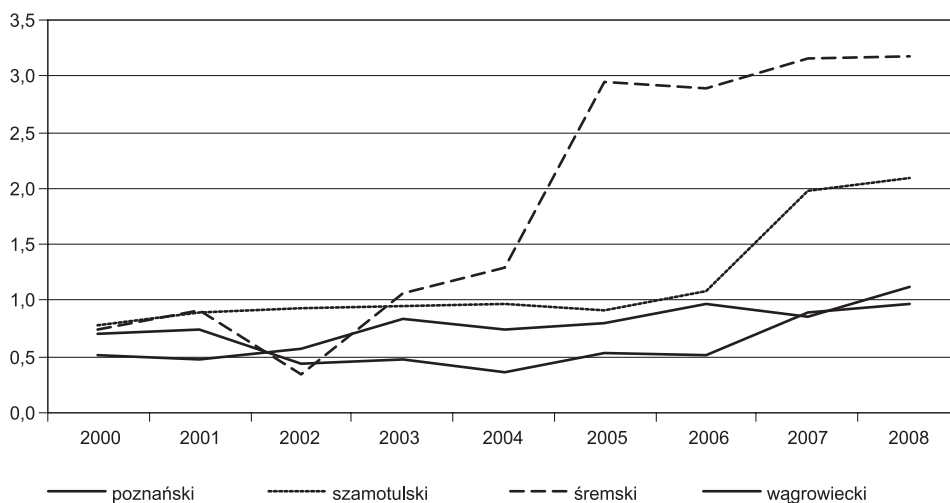
W latach 2000–2008 wydatki budżetów powiatów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport wyniosły 4,2 mln zł (tab. 24). Prawie połowa tej kwoty pochodziła z budżetu powiatu poznańskiego (1,97 mln zł). W powiatach szamotulski i śremskim w badanym dziewięcioleciu na kulturę fizyczną i sport przeznaczono po ponad 0,9 mln zł, natomiast w powiecie wągrowieckim prawie 0,4 mln zł. W strukturze wydatków na kulturę fizyczną i sport zdecydowanie dominowały wydatki bieżące. Przykładowo w 2008 roku tylko powiat szamotulski poniósł wydatki majątkowe.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki na kulturę fizyczną i sport w aglomeracji poznańskiej w latach 2000–2008 wynosiły 1,0 zł. W poszczególnych powiatach

Tabela 24. Wydatki budżetów powiatów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008 (ceny bieżące)

Powiat	Wydatki	%	Na 1 mieszkańca
Powiaty aglomeracji	4 229 488,2	100,0	1,0
Poznański	1 968 164,5	46,5	0,8
Szamotulski	905 388,9	21,4	1,2
Śremski	972 163,4	23,0	1,8
Wągrowiecki	383 771,4	9,1	0,6

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 42. Zmiany poziomu wydatków budżetowych powiatów aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008 (w zł na 1 mieszkańca, ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

wartości te wahały się od 0,6 zł w powiecie wągrowieckim do 1,8 w powiecie śremskim. We wszystkich powiatach aglomeracji poznańskiej następował stały choć powolny wzrost wydatków budżetowych na kulturę fizyczną i sport (ryc. 42). Najszybciej wzrastały one w powiecie śremskim oraz szamotulskim. W tym pierwszym w 2000 roku wynosiły one 0,7 zł na 1 mieszkańca, a w 2008 roku już 3,2 zł. Z kolei w powiecie szamotulskim odpowiednio 0,8 zł i 2,1 zł. W powiatach wągrowieckim i poznańskim poziom wydatków na kulturę fizyczną i sport zwiększył się z około 0,5 zł na 1 mieszkańca w 2000 roku do 1,0 zł w 2008 roku.

6.3. Wydatki budżetu województwa wielkopolskiego na kulturę fizyczną i sport w latach 1999–2008

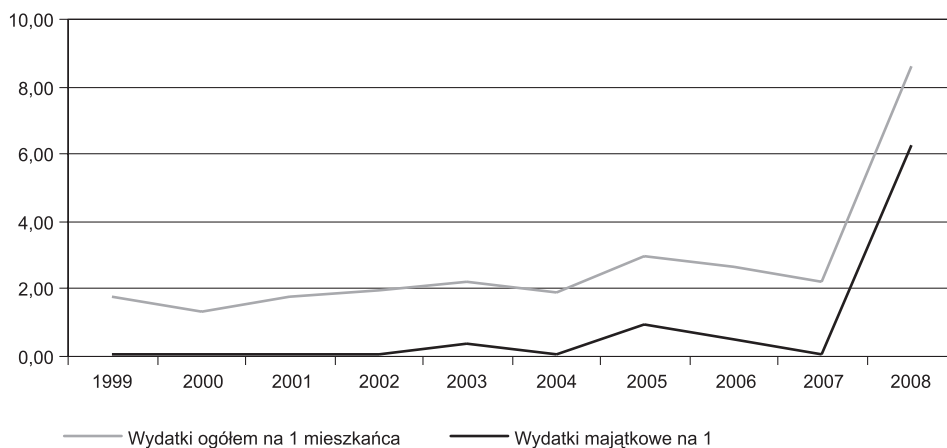
W pierwszym dziesięcioleciu funkcjonowania województwa wielkopolskiego z samorządowego budżetu na kulturę fizyczną i sport przeznaczono 92,2 mln zł (tab. 25). Z tej kwoty ponad 28,6 mln zł wykorzystano na inwestycje. Najwyższe kwoty na rozwój kultury fizycznej i sportu z budżetu województwa wielkopolskiego wydatkowano w 2005 oraz 2008 roku. W 2005 roku była to kwota 10 mln zł, z czego wydatki inwestycyjne stanowiły 3,2 mln zł, a w 2008 roku aż 29,2 mln zł i 21,3 mln zł wydatków majątkowych.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca kwoty wydatków ogółem wahały się od 1,35 zł w 2000 roku do 8,59 zł w 2008 roku (ryc. 43). Natomiast majątkowych od 4 groszy w 2000 i 2004 roku do 6,29 zł w 2008 roku.

Tabela 25. Wydatki budżetu województwa wielkopolskiego na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008 (ceny bieżące)

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca
1999	5 813 088,0	180 000,0	1,74	0,05
2000	4 516 427,0	120 000,0	1,35	0,04
2001	5 877 197,0	274 950,0	1,76	0,08
2002	6 571 949,0	175 000,0	1,96	0,05
2003	7 411 261,0	1 246 500,0	2,21	0,37
2004	6 363 568,0	125 000,0	1,89	0,04
2005	10 040 352,0	3 200 000,0	2,98	0,95
2006	8 866 673,6	1 755 000,0	2,63	0,52
2007	7 556 376,8	219 996,2	2,23	0,07
2008	29 157 846,2	21 333 489,1	8,59	6,29
Suma	92 174 738,6	28 629 935,3	2,74	0,85

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Ryc. 43. Zmiany poziomu wydatków budżetu województwa wielkopolskiego na kulturę fizyczną i sport w latach 2000–2008 (w zł na 1 mieszkańca, ceny bieżące)

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

6.4. Nagrody, wyróżnienia i stypendia

Zgodnie z art. 28 ustawy o kulturze fizycznej oraz art. 35 i 37 ustawy o sporcie kwalifikowanym mogą być przyznawane świadczenia pieniężne w postaci wyróżnień, nagród oraz stypendiów sportowych dla zawodników. Wyróżnienia i nagrody mogą być także przyznawane trenerom i działaczom sportowym. Sportowcy z aglomeracji poznańskiej mogą uzyskać dofinansowanie z Urzędu Miasta Poznania, Starostwa Powiatowego w Poznaniu oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Kapituła Nagrody Sportowej Miasta Poznania powołana przez Radę Miasta Poznania, co roku przyznaje stypendia sportowe dla młodych sportowców (w kategorii młodzieżowca, juniora oraz juniora młodszego) oraz stypendia sportowe za wybitne osiągnięcia sportowe w kategorii seniora. Raz w roku zostaje także przyznana jedna Nagroda Sportowa Miasta Poznania, indywidualna lub zespołowa, za wybitne osiągnięcia sportowe.

Starostwo Powiatowe przyznaje nagrody finansowe dla wyróżniających się młodych sportowców, także niepełnosprawnych, w kategorii młodzieżowca, juniora i młodzika oraz dla sportowców za wysokie wyniki sportowe w krajowym lub międzynarodowym współzawodnictwie sportowym. Możliwość uzyskania nagrody mają także wyróżniający się trenerzy i działacze sportu młodzieżowego w powiecie poznańskim.

Istnieje także możliwość uzyskania stypendium sportowego Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Stypendium jest przyznawane zawodnikom posiadającym licencję uprawniającą do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym, którzy osiągają wysokie wyniki w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym oraz zawodnikom niepełnosprawnym nie posiadającym licen-

cji uprawniającej do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym, którzy osiągają wysokie wyniki w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym. Wśród stypendystów w roku 2009/2010 znaleźli się przedstawiciele następujących dyscyplin sportu: kajakerstwa (8 osób), koszykówki (6), zapasów (6), boksu (5), kolarstwa (5), szermierki (5), wioślarstwa (4), hokeja na trawie (2), jeździectwa (2), lekkiej atletyki (2), triathlonu (2) i judo (1), a wśród stypendystów niepełnosprawnych: narciarstwa alpejskiego (2), tenisa stołowego (2), kolarstwa (1) oraz pływania (1).

6.5. Dofinansowanie związków sportowych i klubów sportowych

Poszczególne kluby sportowe mogą uzyskać dofinansowanie swojej działalności z budżetu Starostwa Powiatowego w Poznaniu oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Kwota dofinansowania ze Starostwa Powiatowego w Poznaniu w 2009 roku wyniosła 269 000 zł. Z tej kwoty 73 600 zł przeznaczono na upowszechnianie kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, 149 400 zł na organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu powiatowym, 39 500 zł na organizację szkoleń dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz 6500 zł na zapewnienie bezpieczeństwa nad wodami.

Wielkopolskie Stowarzyszenie Sportowe co roku przeprowadza konsultacje programowo-finansowe z wielkopolskimi związkami sportowymi oraz klubami sportowymi województwa wielkopolskiego mające na celu określenie zadań merytorycznych dotyczących współzawodnictwa i szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz zakresu ich finansowania z budżetu Urzędu Marszałkowskiego.

Wielkopolskie związki sportowe dofinansowanie z budżetu Urzędu Marszałkowskiego mogą wykorzystać na realizację następujących zadań: 1) organizację imprez sportowych, 2) organizację zgrupowań i konsultacji, 3) szkolenie i doszkalanie kadry, 4) prowadzenie badań, 5) zakup sprzętu sportowego oraz 6) opłaty trenerów.

Dofinansowanie wielkopolskich związków sportowych z Urzędu Marszałkowskiego wzrosło z ok. 688 tys. zł w 2006 roku do ponad 700 tys. zł w 2009 roku (tab. 26). Zdecydowanie największe wsparcie, stanowiące ponad 10% kwoty przeznaczonej do rozdziału między wszystkie związki sportowe w Wielkopolsce, uzyskiwał co roku Wielkopolski Związek Lekkiej Atletyki. Urząd Marszałkowski wspierał szczególnie związki sportowe wodnych dyscyplin sportu, z sukcesów w których Poznań słynie, a mianowicie Wielkopolskiego Związku Kajakowego i Wielkopolskiego Związku Towarzystw Wioślarskich. Sukcesy osiągnięte przez sportowców uprawiających pływanie i strzelectwo sportowe, czy też sporty walki, również znalazły swoje odzwierciedlenie w podziale środków z Urzędu Marszałkowskiego. Spore dofinansowanie Wielkopolskiego Związku Kolarskiego można uzasadnić sukcesami odnoszonymi przez kluby z Kalisza.

Tabela 26. Kwoty dofinansowania wielkopolskich związków sportowych z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w latach 2006–2009 (w zł)

Związek sportowy	Dyscyplina	2006	2007	2008	2009
Wielkopolski Związek Badmintona	badminton	2194	2439	2247	1483
Wielkopolski Związek Baseballu	baseball	3075	4223	6552	6554
Wielkopolski Związek Biathlonowy	biathlon	4756	–	–	–
Wielkopolski Związek Biegu na Orientację	bieg na orientację	7238	4636	11131	9288
Wielkopolski Okręgowy Związek Bokserski	boks	14309	15662	17388	16684
Wielkopolski Związek Brydża Sportowego	brydż sportowy	4264	4037	3570	3816
Wielkopolski Związek Gimnastyczny	akrobatyka	14596	16605	18312	18024
	gimnastyka artystyczna	2688	3540	3108	3366
	suma	17284	20145	21420	21390
Wielkopolski Związek Hokeja na trawie	hokej na trawie	20254	20856	16233	17970
Wielkopolski Związek Jeździecki	jeździectwo	4346	3608	3822	5842
Okręgowy Związek Judo	judo	14985	17302	17073	16533
Wielkopolski Związek Kajakowy	kajakarstwo	43081	45894	55141	48606
Wielkopolski Związek Karate	karate	2870	442	630	4356
Wielkopolski Związek Karate WKF	karate WKF	–	5746	–	–
Wielkopolski Związek Kickboxingu	kickboxing	–	–	–	1512
Wielkopolski Związek Kolarstwa	kolarstwo	55854	63055	43743	40054
Wielkopolski Związek Koszykówki	koszykówka	20416	19283	22176	24839
Wielkopolski Okręgowy Związek Kręglarski	kręglarstwo	16584	13226	13440	14112
Wielkopolski Związek Kyokushin	kyokushin	–	–	35	–
Wielkopolski Związek Lekkiej Atletyki	lekka atletyka	72928	69766	70970	75056
Wielkopolski Związek Łuczniczy	łucznictwo	4551	2911	420	774
Wielkopolski Związek Narciarstwa	narciarstwo	5740	3034	1428	1548
	pięciobój nowoczesny	–	492	588	1290
	suma	5740	3526	2016	2838
Wielkopolski Związek Piłki Nożnej	piłka nożna	14801	16277	17598	17286
Wielkopolski Związek Piłki Ręcznej	piłka ręczna	12713	11681	18597	14495
Wielkopolski Związek Piłki Siatkowej	piłka siatkowa	13248	14087	15385	15816
Wielkopolski Okręgowy Związek Pływacki	pływanie	21351	13612	15204	20457
	pływanie synchroniczne	12133	11864	12218	12818
	piłka wodna	–	–	–	860
	suma	33484	25476	27422	34135

Związek sportowy	Dyscyplina	2006	2007	2008	2009
Wielkopolski Związek Podnoszenia ciężarów	podnoszenie ciężarów	9676	6601	5964	5654
Wielkopolski Związek Rugby	rugby	–	3026	3010	4859
Wielkopolski Związek Snowboardu	snowboard	2528	3577	882	1849
Wielkopolski Związek Strzelectwa Sportowego	strzelectwo	32410	22140	21126	24832
Wielkopolski Związek Szachowy	szachy	6355	13878	6055	6948
Wielkopolski Okręgowy Związek Siermierczy	siermierka	21781	23209	25882	24033
Wielkopolski Związek Taekwondo	taekwondo WTF	33005	28597	27258	27563
Wielkopolski Związek Taekwondo ITF	taekwondo ITF	533	1598	2093	4140
Wielkopolski Związek Tenisowy	tenis	23718	25973	19026	15662
Wielkopolski Związek Tenisa stołowego	tenis stołowy	7679	5214	4402	6611
Wielkopolski Związek Triathlonu	triathlon	8077	8897	9450	9954
Wielkopolski Związek Unihokeja	unihokej	–	2471	1785	1536
Wielkopolski Związek Towarzystw Wioślarskich	wioślarstwo	28849	29598	37457	32038
Wielkopolski Związek Wrotkarstwa	wrotkarstwo	–	340	–	–
Wielkopolski Związek Zapasniczy	zapasy klasyczne	8569	10086	8232	13223
	zapasy wolne mężczyzn	12833	11931	13608	11760
	zapasy wolne kobiet	5822	7052	7896	8137
	suma	27224	29069	29736	33120
Wielkopolski Okręgowy Związek Żeglarski	żeglarstwo	13489	12382	16884	18425
Ogółem		688031	679064	678613	702146

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Zdecydowanie najwyższe dofinansowanie wielkopolskie związki sportowe otrzymywały na organizację imprez sportowych (por. ryc. 44). Znaczne kwoty przeznaczane na wykonanie tego zadania świadczą o jego wadze – możliwość rywalizacji z innymi zawodnikami czy drużynami pozwala na doskonalenie umiejętności. Najniższe kwoty dofinansowania zostały przekazane na szkolenie i doszkalanie kadry oraz prowadzenie badań. Wydaje się, że większe dofinansowanie na realizację tych zadań pozwoliłoby na efektywniejsze wykonanie pozostałych (za wyjątkiem zakupu sprzętu).

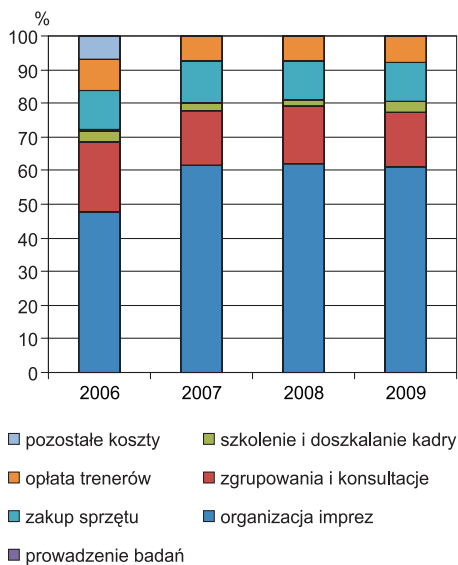
Poszczególne kluby mogą uzyskać dofinansowanie na wykonanie następujących zadań: 1) organizację przygotowań i uczestnictwo w wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych wynikających z systemu współzawodnictwa, 2) organizację zgrupowań i konsultacji szkoleniowych w kategoriach młodzików, juniorów młodszych, juniorów i młodzieżowców, 3) wynajem i

utrzymanie obiektów sportowych, zakup niezbędnego sprzętu sportowego, leków, odżywek oraz innych materiałów potrzebnych do realizacji programu szkoleniowego oraz 4) dofinansowanie płac kadry trenersko-instruktorskiej biorącej bezpośredni udział w programie szkolenia. Głównym kryterium przyznawania dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego są sukcesy w ogólnopolskich zawodach rangi mistrzowskiej w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Kwota dofinansowania klubów sportowych z Urzędu Marszałkowskiego w latach 2006–2009 stopniowo wzrastała (tab. 27). Największe sukcesy w ogólnopolskich zawodach rangi mistrzowskiej odnosiły kluby sportowe z Poznania, stąd też zdecydowanie najwięcej klubów – ok. 70%, które otrzymywały dofinansowanie, pochodziło z tego miasta. Dofinansowanie tych klubów stanowiło ponad 80%, a niekiedy nawet blisko 90% ogólnej kwoty dofinansowania. Wsparcie finansowe klubów pozostałych gmin aglomeracji poznańskiej było zdecydowanie mniejsze i odzwierciedlało lokaty gmin w rankingu sportowym gmin w Polsce. Oznacza to, że najwyższe dofinansowanie otrzymały kluby z gmin Kórnik, Śrem i Tarnowo Podgórne. Bardzo niskie kwoty dofinansowania lub w niektórych latach ich brak charakteryzowały gminy Dopiewo, Komorniki, Luboń, Mosinę, Murowaną Goślinę oraz Skoki. Jedyną gminą, której kluby sportowe ani razu nie otrzymały wsparcia finansowego, była gmina Kleszczewo.

Warto również przedstawić dofinansowanie poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego. Najwyższe dofinansowanie w latach 2006–2009 otrzymywały dyscypliny indywidualne, a w szczególności kajakarstwo, lekka atletyka, wioślarstwo, a w 2006 roku także taekwondo WTK (tab. 28). Zdecydowanie mniej wspierane były zespołowe dyscypliny sportu. Jak wynika z danych przedstawionych na ryc. 45–48, wśród wszystkich dyscyplin, które otrzymały dofinansowanie, w pierwszej dziesiątce znalazły się tylko hokej na trawie (w 2006 i 2007 roku) i koszykówka (w latach 2006–2009).

Z budżetu Urzędu Marszałkowskiego były także dofinansowywane kadry wojewódzkie młodzików i juniorów (tab. 29). Wsparcie na szkolenie jednego zawodnika było niższe w przypadku zawodników w wieku młodzika, ale jego wysokość była taka sama zarówno w przypadku sportów indywidualnych jak i zespołowych. Znacznie większe dofinansowanie otrzymywały kadry wojewódzkie juniorów, przy czym wsparcie było dużo wyższe w sportach indywidualnych.

Ryc. 44. Struktura dofinansowania zadań wielkopolskich związków sportowych z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w latach 2006–2009

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Tabela 27. Kwoty dofinansowania klubów sportowych gmin aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w latach 2006–2009 (w zł)

Gmina	2006		2007		2008		2009	
	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów
Poznań	1542394	97	1521954	102	1459454	96	1610746	99
Buk	8035	1	10500	2	7693	2	9864	2
Czerwonak	3200	1	4510	1	2556	1	166	1
Dopiewo	800	1	1435	1	426	1	1120	1
Kleszczewo	–	–	–	–	–	–	–	–
Komorniki	–	–	375	1	426	1	2464	1
Kostrzyn	800	1	2255	1	2982	1	3525	1
Kórnik	24419	6	34907	7	28906	4	35912	5
Luboń	–	–	–	–	–	–	1568	1
Mosina	800	1	779	3	582	2	–	–
Murowana Goślina	6750	1	–	–	–	–	672	1
Pobiedziska	6200	2	15085	2	7775	2	7554	3
Puszczykowo	16514	2	26920	4	62056	3	29394	2
Rokietnica	22051	2	18766	2	14019	2	17880	2
Skoki	–	–	410	1	–	–	–	–
Stęszew	5300	2	2250	1	1704	1	2500	2
Suchy Las	9200	2	15273	2	38766	3	22176	4
Swarzędz	11315	4	11873	6	16940	4	17282	3
Szamotuły	6650	2	14869	3	17677	4	6904	4
Śrem	45444	7	45840	6	47919	6	25275	7
Tarnowo Podgórne	22702	5	24887	4	60052	7	51218	6
Ogółem	1732574	137	1752888	149	1769933	140	1846220	145

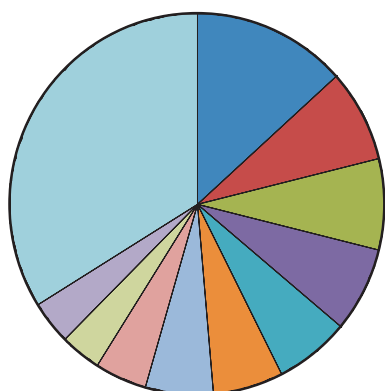
Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Tabela 28. Kwoty dofinansowania poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w latach 2006–2009 (w zł)

Dyscyplina sportu	2006		2007		2008		2009	
	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów	kwota	liczba klubów
Akrobatyka	63800	1	76670	1	87485	1	92147	1
Badminton	9214	3	10828	4	6284	2	5488	2
Biathlon	23200	3	22111	3	–	–	–	–
Bieg na orientację	9900	1	8255	1	19152	1	9810	1
Boks	23198	3	24137	4	15549	3	14659	3
Brydź sportowy	8100	1	19311	2	16288	2	16920	1
Gimnastyka artystyczna	13483	2	18200	2	16150	2	17868	2

Hokej na trawie	76057	6	71500	5	34580	2	61577	5
Jeździectwo	12723	8	10625	8	16827	10	17296	9
Judo	51323	5	61295	5	54954	5	29792	5
Kajakarstwo	231287	7	244736	7	272891	6	246702	6
Kajak polo	–	–	–	–	12896	1	6048	1
Karate tradycyjne	2600	1	2132	1	2052	1	–	–
Karate WKF	6200	3	6232	3	2565	2	5220	4
Kickboxing	–	–	–	–	3078	2	1620	1
Kolarstwo	28821	3	44848	5	67429	5	64281	3
Koszykówka	101646	6	63833	4	91260	3	106333	6
Kręglarstwo	10300	3	15416	2	5045	2	13545	2
Lekka atletyka	126537	6	154226	9	187986	7	170647	10
Łucznictwo	22200	1	14555	2	2130	2	4032	2
Narciarstwo alpejskie	11200	1	15170	1	7242	1	8064	1
Narciarstwo klasyczne	16800	3	20665	4	–	–	–	–
Pięciobój nowoczesny	–	–	2460	1	2982	2	6720	3
Piłka nożna	24248	5	24125	6	29450	6	28950	6
Piłka ręczna	8035	1	10250	1	12893	4	15100	3
Piłka siatkowa	14104	5	8043	4	9360	3	25756	4
Piłka siatkowa plażowa	2000	2	2833	1	260	1	822	1
Piłka wodna	–	–	–	–	–	–	5480	1
Pływanie	65150	3	47663	3	40227	3	75208	4
Pływanie synchroniczne	45434	4	42451	4	46663	4	56521	5
Rugby	15250	2	17200	1	16640	1	30962	1
Snowboard	12330	1	17887	3	4473	1	9632	1
Strzelectwo	105919	7	71871	7	62189	7	69776	6
Szachy	23200	5	9587	5	18468	5	23220	7
Szermierka	44911	4	52456	3	59661	3	65812	3
Taekwondo ITF	2600	2	7708	2	6840	1	14040	1
Taekwondo WTK	136304	6	116206	7	86400	8	69323	8
Tenis	108100	5	123693	5	86166	5	78050	6
Tenis stołowy	–	–	206	2	1546	4	1568	1
Triathlon	13600	2	13633	2	18217	2	16849	2
Unihokej	–	–	10800	2	–	–	1460	1
Wioślarstwo	132175	6	135748	6	179648	6	158198	6
Wrotkarstwo	0	0	1640	1	–	–	–	–
Zapasy klasyczny	40276	3	44405	3	37434	3	63611	2
Zapasy wolny	46719	2	46295	2	63167	5	56750	3
Żeglarsstwo	43630	5	40983	5	65406	6	80463	5

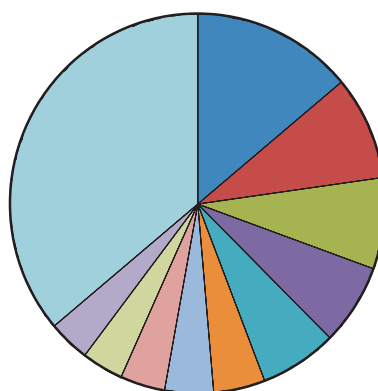
Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

- kajakarstwo ■ tenis ■ pływanie
- taekwondo WTK ■ strzelectwo ■ akrobatyka
- wioślarstwo ■ koszykówka ■ pozostałe
- lekka atletyka ■ hokej na trawie

Ryc. 45. Struktura dofinansowania poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w 2006 roku

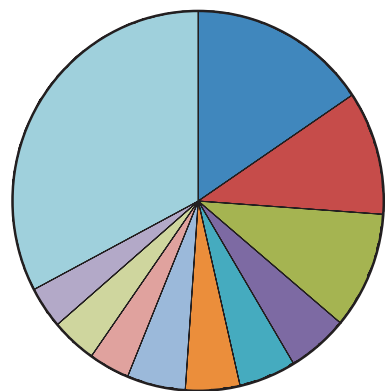
Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

- kajakarstwo ■ taekwondo WTK ■ koszykówka
- lekka atletyka ■ akrobatyka ■ judo
- wioślarstwo ■ strzelectwo ■ pozostałe
- tenis ■ hokej na trawie

Ryc. 46. Struktura dofinansowania poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w 2007 roku

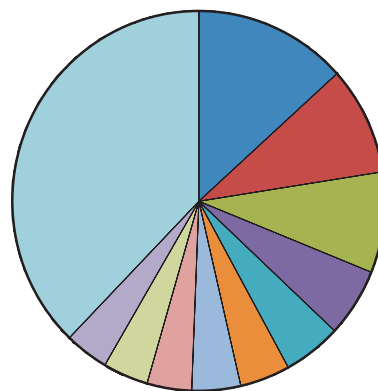
Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

- kajakarstwo ■ akrobatyka ■ żeglarstwo
- lekka atletyka ■ taekwondo WTK ■ zapasy wolny
- wioślarstwo ■ tenis ■ pozostałe
- koszykówka ■ kolarstwo

Ryc. 47. Struktura dofinansowania poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w 2008 roku

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

- kajakarstwo ■ akrobatyka ■ strzelectwo
- lekka atletyka ■ żeglarstwo ■ taekwondo WTK
- wioślarstwo ■ tenis ■ pozostałe
- koszykówka ■ pływanie

Ryc. 48. Struktura dofinansowania poszczególnych dyscyplin sportu w aglomeracji poznańskiej z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w 2009 roku

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

Tabela 29. Dofinansowanie kadry wojewódzkiej młodzików i juniorów z budżetu Urzędu Marszałkowskiego w 2006 i 2009 roku

Rodzaj sportu	Kategoria wiekowa	Liczba zawodników i kwota	2006	2009
Sporty indywidualne	młodzicy	l. zawodników	986	659
		kwota	665550	484365
		zł/zawodnika	675	735
	juniorzy	l. zawodników	530	720
		kwota	1594240	2700000
		zł/zawodnika	3008	3750
Sporty zespołowe	młodzicy	l. zawodników	391	260
		kwota	263925	191100
		zł/zawodnika	675	735
	juniorzy	l. zawodników	154	220
		kwota	326848	590550
		zł/zawodnika	2122	2684

Źródło: opracowano na podstawie danych Wielkopolskiego Stowarzyszenia Sportowego.

7. Podsumowanie

W odniesieniu do poszczególnych płaszczyzn badawczych uzyskane wyniki można sprowadzić do następujących ustaleń.

Pozycja aglomeracji poznańskiej na tle Polski

Poziom sportu młodzieżowego i seniorskiego aglomeracji poznańskiej, głównie za sprawą sukcesów odnoszonych przez kluby sportowe Poznania, należy do wyróżniających się na tle kraju. W sporcie młodzieżowym trzeba zaznaczyć przede wszystkim drugą pozycję województwa wielkopolskiego w klasyfikacji sportowej województw, a także miasta Poznania w klasyfikacji powiatów (również bardzo wysoka pozycja powiatu poznańskiego) i w klasyfikacji gmin w Polsce. Aż 10 klubów z Poznania znalazło się w 100 najlepszych klubach sportowych w Polsce w latach 2005–2009: Posnania, AZS OŚ, AZS-AWF, Olimpia, Warta, Grunwald i Sobieski – we wszystkich latach, Diana i Orkan Wielkopolska w 2005 roku oraz Lech Poznań S.A. w 2009 roku. W sporcie seniorskim na wyróżnienie zasługują zawodnicy z Poznania reprezentujący następujące indywidualne dyscypliny sportu: boks (PKB, Junior Box), kajakarstwo (KS Posnania, Warta), lekkoatletyka (AZS AWF, AZS, Grunwald, Olimpia) i wioślarstwo (AZS AWF, Klub Wioślarzy z 1904 roku, KS Posnania, Tryton). W sportach zespołowych w najwyższych klasach rozgrywkowych brały udział kluby sportowe następujących dyscyplin sportu: hokeja na trawie (AZS AWF, Grunwald, Pocztowiec, Warta), koszykówki (INEA AZS, MUKS, PBG Basket), piłki nożnej (Lech Poznań), piłki nożnej pięciosobowej (Akademia Słowa), piłki siatkowej (AZS AWF) oraz rugby (KS Posnania). Aglomerację poznańską na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie w 2008 roku reprezentowało 21 sportowców (wszyscy z Poznania) w 5 dyscyplinach sportu.

Biorąc pod uwagę liczbę klubów sportowych, ćwiczących w tych klubach oraz kadrę trenerską, aglomeracja poznańska plasuje się w środku stawki polskich aglomeracji. W 2008 roku w aglomeracji poznańskiej na 10000 mieszkańców przypadały ponad 2 kluby sportowe, w których ćwiczyło 18 osób na każde 1000 mieszkańców. Wyższe oraz zbliżone wartości tych wskaźników odnotowano w aglomeracjach: gdańskiej, krakowskiej oraz wrocławskiej.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna aglomeracji poznańskiej

Na koniec 2008 roku w aglomeracji poznańskiej dostępnych było ponad 1600 obiektów sportowych. Na 1 taki obiekt przypadało 570 mieszkańców aglomeracji. Ponad połowę obiektów sportowych aglomeracji poznańskiej stanowiły boiska, wśród których dominowały pojedyncze i kompleksy boisk do tzw. gier małych np.

koszykówki, piłki siatkowej, mini piłki nożnej. W ramach programów rządowych, w tym głównie „Orlik 2012” wybudowano 29 boisk sportowych. Największe imprezy sportowe, zarówno krajowe jak i międzynarodowe mogą być rozgrywane na 27 stadionach oraz w 48 halach sportowych. Stadion Miejski w Poznaniu w 2012 roku będzie areną rozgrywek podczas EURO 2012, a w Hali Arena w Poznaniu rozgrywany był w 2009 roku Eurobasket. Natomiast na Torze Regatowym Malta odbywały się i będą odbywać Mistrzostwa Świata w kajakarstwie oraz wioślarstwie. Mieszkańcy aglomeracji poznańskiej na co dzień mogą korzystać przede wszystkim z 19 pływalni, 239 sal gimnastycznych oraz 153 odkrytych kortów tenisowych. Pływalnie kryte w aglomeracji znajdują się w 6 miejscowościach – Poznaniu, Koziegłowach, Suchym Lesie, Swarzędzu, Szamotułach oraz Śremie.

Sport powszechny

W aglomeracji poznańskiej są duże możliwości uprawiania sportu powszechnego. Amatorzy mogą korzystać z bogatej oferty zajęć i imprez sportowych organizowanych przez miejskie i gminne ośrodki sportu i rekreacji, rywalizować w ligach gier zespołowych i indywidualnie. Dzieci i młodzież szkolna mają możliwości uczestniczenia we współzawodnictwie sportowym, organizowanym w ramach uczniowskich klubów sportowych i szkolnych zrzeszeń sportowych. Sport powszechny w aglomeracji poznańskiej może być uprawiany w wielu dziedzinach i dyscyplinach. Dotyczy to również osób niepełnosprawnych ruchowo lub intelektualnie, które mogą zrzeszać się w klubach i organizacjach sportu osób niepełnosprawnych. W Poznaniu i na obszarze aglomeracji każdego roku organizowanych jest kilkaset imprez sportowych, w których uczestniczyć mogą osoby uprawiające sport powszechny. Począwszy od turniejów różnych dyscyplin sportowych, poprzez rozgrywki ligowe szkół lub podmiotów gospodarczych, po duże wydarzenia rangi międzynarodowej jak poznański maraton. Liczba uczestników tych wydarzeń systematycznie wzrasta, czemu sprzyja promowanie sportu w wielu firmach na terenie aglomeracji, finansujących dodatkowe zajęcia dla swoich pracowników. Dynamicznie w ostatnich latach w aglomeracji rozwija się również e-sport, stanowiący nowy typ rywalizacji sportowej mimo, że nie wiąże się on bezpośrednio z aktywnością ruchową.

Sport kwalifikowany

Sport kwalifikowany w aglomeracji poznańskiej w latach 2002–2008 rozwijał się dynamicznie. Warto jednak podkreślić, że w aglomeracji poznańskiej bardzo wyraźnie zaznacza się dominacja miasta Poznania. W analizowanych latach wzrosła liczba klubów (z 190 do 268), liczba sekcji sportowych (z 375 do 509), liczba ćwiczących (z 17507 do 20350), udział kobiet w strukturze ćwiczących (z 24,5% do 26,7%), udział osób młodych (do 18 roku życia) w strukturze ćwiczących (z 69% do 71%), liczba trenerów (z 301 do 440) oraz liczba instruktorów (z 353 do 543). Biorąc pod uwagę poszczególne dyscypliny sportu, zdecydowanie najbardziej popularna była piłka nożna. Liczba drużyn piłki nożnej w aglomeracji poznańskiej wzrosła z 270 w 2005 roku do 314 w 2009 roku. Do innych chętnie uprawianych dyscyplin sportu, zarówno w województwie wielkopolskim jak i w Poznaniu, nale-

żały przede wszystkim sporty zespołowe tj. piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka oraz hokej na trawie, ale także niektóre sporty indywidualne: pływanie, brydż sportowy, tenis stołowy, lekka atletyka oraz taekwondo. Aglomeracja poznańska, ale przede wszystkim miasto Poznań, była w minionych latach miejscem organizacji licznych międzynarodowych imprez sportowych m.in. w siatkówce (Liga Światowa), koszykówce (EuroBasket), kajakarstwie (Mistrzostwa Świata, Puchar Świata, Mistrzostwa Europy), wioślarstwie (Mistrzostwa Świata, Puchar Świata, Mistrzostwa Europy), tenisie (Porsche Open). Jedną z najbardziej popularnych imprez sportowych jest Poznań Maraton, który w 2009 roku obchodził dziesięciolecie. Poznań będzie również miastem-gospodarzem Euro 2012, największej piłkarskiej imprezy w Europie.

Finansowanie sportu i kultury fizycznej przez samorządy terytorialne

W latach 1995–2008 gminy aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport z budżetów wydatkowały kwotę 666 mln zł, z czego prawie 400 mln zł przeznaczono na inwestycje. Dodatkowe środki pochodziły z budżetów powiatów: poznańskiego (2 mln zł), szamotulskiego (0,9 mln zł), śremskiego (0,9 mln zł), wągrowieckiego (0,4 mln zł), oraz z budżetu województwa wielkopolskiego (92 mln zł). Wyraźny wzrost wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego aglomeracji poznańskiej na kulturę fizyczną i sport, w tym przede wszystkim wydatków majątkowych nastąpił dopiero na początku XXI w. Wynikało to z tego, że w latach 90. XX w. gminy aglomeracji poznańskiej inwestowały głównie w podstawową infrastrukturę m.in. wodociągi, kanalizację, drogi a wydatki na kulturę fizyczną i sport odkładały na czas późniejszy.

W aglomeracji poznańskiej wyższe wydatki na kulturę fizyczną i sport charakteryzowały gminy graniczące z Poznaniem, które inwestowały głównie w kompleksy sportowo-rekreacyjne. Wielu mieszkańców Poznania korzysta z tych obiektów położonych np. w Suchym Lesie czy też Swarzędzu. W ten sposób władze tych gmin wykorzystały pewną niszę, dostrzegając brak takich obiektów sportowo-rekreacyjnych (głównie krytych pływalni) w Poznaniu i rosnące potrzeby mieszkańców Poznania w tym zakresie. W badanym okresie władze Poznania inwestowały głównie w obiekty sportowe, na których rozgrywane są i będą imprezy rangi mistrzostw świata czy Europy. Można przypuszczać, że w kolejnych latach wydatki na kulturę fizyczną i sport w aglomeracji poznańskiej, głównie wydatki majątkowe, których celem jest budowa i rozbudowa obiektów sportowo-rekreacyjnych będą w dalszym ciągu wzrastać.

Kluby sportowe mogą uzyskać dofinansowanie działalności z budżetów jednostek samorządu terytorialnego tj. Starostwa Powiatowego w Poznaniu i przede wszystkim z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Kwota dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego jest uzależniona od sukcesów klubów sportowych osiąganych w ogólnopolskich zawodach rangi mistrzowskiej. Zdecydowana większość dofinansowania trafiła, z oczywistych względów, do klubów z Poznania. Wśród pozostałych gmin najwięcej uzyskały kluby sportowe z Kórnik, Puszczykowa, Rokietnicy, Suchego Lasu, Śreму oraz Tarnowa Podgórnego. Biorąc pod uwagę poszczególne dyscypliny sportu zdecydowanie najwyższe dofinansowa-

nie uzyskały sporty indywidualne: akrobatyka, judo, kajakerstwo, kolarstwo, lekka atletyka, pływanie, pływanie synchroniczne, strzelectwo sportowe, szermierka, taekwondo WTK, tenis, wioślarstwo, zapasy oraz żeglarstwo. Sporty zespołowe uzyskiwały dużo niższe kwoty dotacji. Na poziomie sportu młodzieżowego, dla którego jest to główne źródło finansowania działalności, jest to duży problem. Przyznawanie takich samych kwot za osiągnięcie sukcesu w sportach indywidualnych i zespołowych nie jest właściwe, gdyż powinna być uwzględniana liczba zawodników poszczególnych klubów. Przeznaczanie takiej samej kwoty klubowi za sukces jednej osoby w sporcie indywidualnym oraz dla całej drużyny (nierzadko kilkunastoosobowej) w sporcie zespołowym powoduje zmniejszenie szans rozwoju zawodnikom uprawiającym sporty zespołowe.

Literatura

- Bale J., 2001. *Sport, Space and the City*, The Blackburn Press, New Jersey.
- Bale J., 2003. *Sports Geography*, Routledge, London and New York.
- Daniels M., Norman W., 2003. Estimating the Economic Impacts of Seven Regular Sport Tourism Events, *Journal of Sport Tourism*, vol. 8, No 4, s. 213–222.
- Jones I., 2008. Sport Fans and Spectators as Sport Tourists, *Journal of Sport & Tourism*, vol. 13, No. 3, s. 161–164.
- Piechota R., 2007. Reklama i sponsoring w transmisji sportowej, *Sport Wyczynowy*, nr 4–6, s. 111–123.
- Raczyńska B., Długołęcka B., 2009. Physical activity in osteoporosis prevention and treatment, *Polish Journal of Sport and Tourism*, No 16, s. 1–14.
- Sas-Nowosielski K., 2004a. Wychowanie poprzez sport – między nadzieją a zwątpieniem (I). O naturze wychowania i historii kształtowania się poglądów na wychowawczą funkcję sportu, *Sport Wyczynowy*, nr 5–6, s. 65–75.
- Sas-Nowosielski K., 2004b. Wychowanie poprzez sport – między nadzieją a zwątpieniem (II). Współczesne poglądy na temat związków sportu z wychowaniem, *Sport Wyczynowy*, nr 7–8, s. 64–79.
- Sas-Nowosielski K., 2004c. Wychowanie poprzez sport – między nadzieją a zwątpieniem (III). Wydobywanie ze sportu walorów wychowawczych, *Sport Wyczynowy*, nr 9–10, s. 63–75.
- Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015. 2007, Ministerstwo Sportu. Warszawa.

W serii Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej ukazały się dotychczas:

2010

1. Leśnictwo i gospodarka leśna na obszarze aglomeracji poznańskiej
2. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona w aglomeracji poznańskiej
3. Krajobraz i dziedzictwo kulturowe wsi w aglomeracji poznańskiej
4. Wyzwania i kierunki rozwoju aglomeracji poznańskiej
5. Rynek pracy i mobilność siły roboczej w aglomeracji poznańskiej
6. Marketing terytorialny w aglomeracji poznańskiej
7. Sport w aglomeracji poznańskiej
8. Transport w aglomeracji poznańskiej